

Concept Beleidsdraaiboek Afrikaanse Varkenspest

versie 1, juni 2005

Inhoud

Hoofdstuk 1: Inleiding.....	3
Hoofdstuk 2: Algemeen.....	4
2.1 Overige draaiboeken.....	4
2.2 Ziekte	5
Hoofdstuk 3: Juridische basis	7
3.1 Inleiding.....	7
3.2 Internationale context.....	7
3.3 Juridische basis	8
Hoofdstuk 4: Crisisorganisatie	11
4.1 Inleiding.....	11
4.2 De Crisisorganisatiestructuur van LNV.....	11
4.3 Financiële voorzieningen	13
4.4. Middelen	15
4.5 Training van personeel.....	18
4.6 Real time alarmoefeningen	18
4.7 Voorlichting,educatie en bewustzijn van dierziektes	18
4.8 Opzettelijke besmetting/Bioterrorisme	19
Hoofdstuk 5: Communicatie.....	21
Hoofdstuk 6: Fasen en Scenario's.....	22
6.1 Fasen.....	23
6.2 Scenario's	24
Hoofdstuk 7: Beleidsinstrumenten.....	25
7.1 Inleiding.....	26
7.2 Beleidsinstrumenten per scenario.....	26
7.3 Toelichting op de beleidsinstrumenten	27
7.3.2.2(Hygiene)protocollen.....	30
Hoofdstuk 8: Maatregelpakket	39
8.1 Inleiding.....	40
8.2 Maatregelpakket standstill	40
8.3 Maatregelpakket beschermingsgebied/ toezichtsgebied/ vervoergebied.....	41
8.4 Maatregelpakket compartiment.....	43
Hoofdstuk 10: Afbouw	46
10.1 Afbouw algemeen	46
10.2 Afbouw per gebied.....	47
10.3 Afbouw maatregelpakketten.....	47
Hoofdstuk 11	50
Ongevoelige diersoorten en akkerbouwbedrijven.....	50
11.1 Inleiding.....	51
11.2 Algehele standstill (72 uur)	51
11.3 Bedrijven zonder varkens.....	52
11.4 Gemengde bedrijven met varkens en ongevoelige dieren	54
11.5 Akkerbouwbedrijven	54
Hoofdstuk 12: Overige houderijen	55
12.1 Inleiding	55
12.2 Advies algemeen.....	55
12.2.3 Communicatie	56
12.3. Hobbydieren.....	56
12.4 Natuur en wild	57
12.5 Bijzondere rassen.....	60
12.6 Dierentuindieren.....	61
12.7 Laboratoria met gevoelige diersoorten	62
12.8 Uitbraak in een slachthuis, grensinspectiepost of vervoermiddel.....	63
Hoofdstuk 13: Volksgezondheid	64
13.1 Risico's voor de mens	65
13.2 Sociaal emotionele gevolgen.....	65
Hoofdstuk 14: Vector.....	67
Bijlagen	68
Bijlage 1: Afkortingen en definities	69
Bijlage 2: Implementatietabel.....	72
Bijlage 3: Samenstelling diverse overlegstructuren	74
Bijlage 4: Beleidsinstrumenten	76

Bijlage 5: Compartimentering.....	79
Bijlage 6: Scheiden van woongedeelte/ bedrijfsgedeelte	83
Bijlage 7: Afbouw tabel.....	84
Bijlage 8: Voorbeeld attest	87
Bijlage 9: Eigen verklaring herkomstbedrijf	88
Bijlage 10: Protocol vervoersregistratie vervoermiddel.....	89
Bijlage 11: Varkensdichtheid in Nederland	90

Hoofdstuk 1: Inleiding

Het concept beleidsdraaiboek. Versie 1

Voor u ligt het concept beleidsdraaiboek voor de bestrijding van Afrikaanse varkenspest. Met dit werk wordt het communicatietraject met de betrokken partijen (interne afdelingen van LNV en externe stakeholders) ingegaan. Het draaiboek heeft ook de functie van een rampenplan en zal dus ook als zodanig gelezen moeten kunnen worden. De opmerkingen en aanvullingen zullen verwerkt worden in het uiteindelijke draaiboek.

Waarom een draaiboek Afrikaanse varkenspest bestrijding?

Afrikaanse varkenspest (AVP) is een besmettelijke dierziekte die voor het laatst in 1986 in Nederland tot een uitbraak heeft geleid. Binnen Europa komt deze ziekte endemisch voor op het eiland Sardinië. Buiten Europa wordt de ziekte in verschillende landen onder de Sahara gevonden. Het zorgt daar voor grote verliezen in de varkenspopulatie. Ervaringen uit het verleden laten zien dat de ziekte zich zeer snel kan verspreiden. Ook (of vooral) in onze intensieve veehouderij systemen.

Dynamisch

Een draaiboek is eerder een dynamisch dan een statisch geheel. In het tot stand komen wordt onder andere gebruik gemaakt van interactieve beleidsvorming. Dit betekent dat het concept publiekelijk gemaakt wordt en dat geïnteresseerden commentaar kunnen leveren. Ook ervaringen met dierziekte uitbraken, oefeningen, veranderende regelgeving, veranderende opvattingen en ontwikkelingen in de wetenschap worden in een draaiboek meegenomen.

Het dynamische karakter blijkt wel uit het feit dat er veranderingen zijn m.b.t. regelgeving. Regelingen gaan in elkaar op of worden vervangen. Deze veranderingen zullen voor de uiteindelijke versie natuurlijk geactualiseerd worden.

Overigens kan er zich in een crisis altijd een situatie voordoen waarin het nodig blijkt om geheel af te wijken van de beschreven maatregelen. Aan het draaiboek kunnen geen rechten ontleend worden

Hoofdstuk 2: Algemeen

2.1 Overige draaiboeken

Naast het beleidsdraaiboek zijn er een groot aantal andere draaiboeken die de gang van zaken bij crisis beschrijven. In dit draaiboek wordt vaak verwezen naar deze draaiboeken. De meest recente versies van alle draaiboeken waarnaar verwezen wordt zijn te vinden op internet, op de website van het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (www.minlnv.nl).

Op ministerie niveau betreft het een drietal overkoepelende draaiboeken:

Het LNV Handboek Crisisbesluitvorming

Dit handboek gaat in op de voorzieningen en maatregelen die noodzakelijk zijn om een organisatie in korte tijd en geïntegreerd met de reguliere werkzaamheden, een crisis te laten managen. De bij LNV gekozen structuur sluit aan bij de (interdepartementale) structuur zoals beschreven in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.

Het Handboek Financieel Management in Crisissituaties

Dit handboek beschrijft wat de taken zijn voor de organisatieonderdelen van LNV op het gebied van financieel beheer en wie daarvoor verantwoordelijk is.

Het Handboek Communicatie bij Crisis

Dit handboek geeft een algemene invulling voor de aanpak van communicatie bij crisis. Het geeft inzicht in verantwoordelijkheden, taken, structuren en werkmodellen en een overzicht van de mogelijk in te zetten communicatiemiddelen.

Onder de paraplu die het Handboek Communicatie bij Crisis vormt, vallen de verdere LNV crisisspecifieke draaiboeken zoals bijvoorbeeld het Beleidsdraaiboek Afrikaanse varkenspest, maar ook het draaiboek van de Directie Natuur met betrekking tot natuur en natuurdieren bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest (Beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten) Naast de beleidsdraaiboeken hebben de uitvoerende diensten eigen draaiboeken. Deze kunnen crisisspecifiek zijn zoals het uitvoeringsdraaiboek van de VWA, of overkoepelend zoals het draaiboek van de Algemene Inspectie Dienst.

Het Uitvoeringsdraaiboek van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) beschrijft de activiteiten voortvloeiende uit de te nemen beleidsmaatregelen. De bestrijding van Afrikaanse varkenspest lijkt op de bestrijding van Klassieke varkenspest. Met dien verstande dat er geen vaccinatie mogelijk is.

Het draaiboek Crisisbeheersing van de Algemene Inspectiedienst (AID) regelt de handhaving en treedt in werking bij aanvang van de aandachtsfase. Zowel de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de handhavers als de wijze van opschaling zijn geregeld in relatie tot de diverse fasen van crisis. De AID is hierbij ondersteunend voor alle handhavers m.n. politie, douane en marechaussee.

Het Crisisdraaiboek van het Centraal Instituut voor Dierziekte Controle (CIDC-Lelystad) beschrijft voor het diagnostisch laboratorium de algemene gang van zaken bij een dierziekte crisis, en tevens de dierziekte specifieke maatregelen en procedures, bijvoorbeeld voor Afrikaanse varkenspest.

Het Draaiboek Crisisbeheersing van de Dienst Regelingen beschrijft de opzet en werking van de crisisorganisatie van de Dienst Regelingen. Dit Draaiboek fungeert mede als kapstok voor de specifieke procesgerichte draaiboeken van de Dienst Regelingen, waarin de opzet en werking per proces verder is uitgewerkt.

Uiteraard zijn er nog vele andere draaiboeken van uitvoerende diensten, andere ministeries (Noodsituaties bij agrarische bedrijven, VROM) en betrokken organisaties.

2.2 Ziekte

Afrikaanse varkenspest

Algemeen

Afrikaanse varkenspest is een virusziekte die voorkomt bij varkens. We kennen 2 soorten varkenspest; Afrikaanse varkenspest (AVP) en klassieke varkenspest. De ziektes lijken erg op elkaar maar worden door verschillende virussen veroorzaakt. Beide soorten zijn erg besmettelijk en vaak dodelijk voor varkens. Deze virussen zijn beide ongevaarlijk voor de mens.

In dit bestrijdingsdraaiboek wordt alleen de bestrijding van Afrikaanse varkenspest beschreven. Wanneer er over varkenspest gesproken wordt, wordt altijd Afrikaanse varkenspest bedoeld. De bestrijding van Klassieke varkenspest wordt in een ander draaiboek beschreven.

Voor de bestrijding van Afrikaanse varkenspest is geen vaccin beschikbaar. Vaccinatie komt dus niet in aanmerking als bestrijdingsmaatregel.

Afrikaanse varkenspest komt endemisch voor op Sardinië. Uitbraken zijn in het verleden op verschillende plaatsen in Europa gemeld. In Nederland hebben we ook uitbraken van AVP gehad.

Het virus

Het Afrikaanse varkenspest virus behoort tot een ongeclassificeerde groep van virussen. Het heeft overeenkomsten met zowel poxviridae (pokkenvirussen) als met iridoviridae (virussen die normaal gesproken voorkomen bij insecten, amfibieën en reptielen) Omdat AVP door een vector wordt verspreid zou het ook tot de arboviridae gerekend kunnen worden.

Gevoelige soorten

Zowel het gedomesticeerde varken als het wilde zwijn (beide *Sus scrofa*) zijn gevoelig voor het virus. Verder zijn het wrattenzwijn (*Phacochoerus aethiopicus*), het penseelzwijn (*Potamochoerus porcus*) en mogelijk het reuzenzwijn (*Hylochoerus meinertzhageni*) gevoelig. Deze laatste drie worden wel geïnfecteerd maar vertonen vrijwel geen klinische symptomen dit in tegenstelling tot gedomesticeerde varkens en wilde zwijnen.

Resistentie

De gehele Nederlandse varkenspopulatie is volledig gevoelig voor Afrikaanse varkenspest

Klinische diagnostiek

Zodra een dier in een stal ziekte verschijnselen vertoont, verspreidt het virus zich razendsnel over alle varkens. De incubatietijd (de tijd tussen de besmetting met het virus en de eerste ziekteverschijnselen) verschilt van 2 tot 20 dagen. De OIE hanteert een maximale incubatie periode van 40 dagen.

Dieren met een AVP-besmetting kunnen de volgende verschijnselen vertonen;

- Verminderde eetlust
- Koorts
- (Blauw)verkleuring van de extremiteiten, vooral snuit en oren.

- Krampen en afwijkende gang (Convulsies en Ataxie)
- Hoesten
- Diarree

Dieren in een acuut stadium van de ziekte vertonen vaak een duidelijk beeld. Dieren die een chronisch ziekte verloop hebben vertonen in het algemeen veel minder duidelijke symptomen.

Snelle Detectie

Om een besmettelijke dierziekte als Afrikaanse varkenspest in de kiem te smoren is een snelle detectie van een eerste uitbraak essentieel. Varkenshouders zijn verplicht om bij ziekteverschijnselen die wijzen op AVP onmiddellijk en dierenarts in te schakelen. Deelt de dierenarts het vermoeden dan moet deze contact opnemen met het Centrale Meldpunt Dierziekten van de VWA. Er is een landelijke telefoonlijn geopend die 24 uur per dag functioneert (045 5354 232). De VWA komt zo snel mogelijk bij het verdachte bedrijf langs om poolshoogte te nemen. De VWA beslist ter plaatse wat er aan nader onderzoek dient te gebeuren.

Laboratorium diagnostiek

Voor een definitieve diagnose is nader laboratoriumonderzoek nodig. Het nationale referentielaboratorium Centraal Instituut voor DierziekteControle - Lelystad stelt de diagnose.

Stabiliteit van het virus (persistentie)

Het AVP virus is een zeer resistent virus en overleeft gedurende een lange periode (meer dan 3 maanden) in de omgeving. Het wordt niet geïnactiveerd door bevroren en ontdooien. Het kan dan ook meerdere maanden overleven in rauw ingevroren vlees. Het virus is ook teruggevonden in bereide hammen die 5 maanden ter rijping opgeslagen waren. Het virus is erg gevoelig voor desinfectantia die vetoplossend en/of oxiderend werken (bijv. hypochloriet)

Levende dieren met een acute vorm van de ziekte produceren en verspreiden veel virusdeeltjes. Deze worden in alle uitscheidingsproducten uitgescheiden. Dieren met een mildere vorm scheiden gedurende langere periode minder grote hoeveelheden virusdeeltjes uit.

Overdracht van het virus(transmissie)

Levende dieren verspreiden het virus door direct contact of door het opnemen van (uitscheidings)producten van geïnfecteerde varkens. Het vervoer van geïnfecteerde varkens moet dan ook als een van de belangrijkste risicofactoren beschouwd worden.

Het virus is aantoonbaar in sperma en kan zo ook overgebracht worden.

Het virus is ongevaarlijk voor mensen maar mensen kunnen het virus wel verspreiden.

Onder meer via kleding, schoenen en handen. Ook veewagens, veterinaire instrumenten (injectienaalden) en vliegen zijn een mogelijke infectiebron

In de gebieden waar de ziekte op grote schaal voorkomt (onder de Sahara) speelt de teek (*Ornithodoros moubata porcinus*) een belangrijke rol in de verspreiding. Deze teken familie komt in Nederland niet voor en de in Nederland voorkomende teken zijn niet van betekenis als vector. Zie hoofdstuk 14 Vector

Risico van introductie

Mogelijke manieren om het virus in Nederland binnen te slepen zijn o.a. de illegale import van varkens, sperma, varkensvlees en varkensvleesproducten. Afval van internationaal opererende vliegtuigen en schepen kan besmet zijn. Insleep door eenheden van defensie, gelegerd in gebieden waar de ziekte endemisch is, vormt een risico.

Hoofdstuk 3: Juridische basis

3.1 Inleiding

3.2 Internationale context

3.2.1 De Office International des Epizooties (OIE)

3.2.2 De Europese Unie

3.3 Juridische basis

3.3.1 Europa

3.3.1.1 EU-Bestrijdingsrichtlijn

3.3.1.2 EU-Beschikkingen

3.3.2 Nederland

3.3.2.1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

3.1 Inleiding

De bestrijding van dierziekten is een nationale verantwoordelijkheid, maar vanwege de grote internationale consequenties van zeer besmettelijke dierziekten zijn er zowel mondiale kaders via richtsnoeren van de OIE als Europese wettelijke bepalingen via richtlijnen en beschikkingen. Er zijn op het gebied van dierziektebestrijding, dierziekte notificatie en handelsvoorwaarden voor levende dieren en dierlijke producten op internationaal niveau afspraken gemaakt.

In dit hoofdstuk zullen daarom eerst de internationale kaders beschreven worden en daarna zal worden beschreven hoe de dierziektebestrijding in de Nederlandse wet is geregeld. De implementatietabel hoe de AVP-richtlijn in de nationale wetten zijn geïmplementeerd is in bijlage 2 opgenomen.

3.2 Internationale context

3.2.1 De Office International des Epizooties (OIE)

De wereld diergezondheidsorganisatie (OIE) in Parijs waar inmiddels 168 landen lid van zijn draagt zorg voor inzichtelijkheid en transparantie van de mondiale dierziekte- en zoönosesituatie. De aangesloten landen verplichten zich de uitbraken van ziekten die op de OIE dierziekte lijst staan te melden. Ook worden binnen de OIE afspraken gemaakt om veilige en eerlijke handel in levende dieren en producten van dieren mogelijk te maken. Deze afspraken vormen de basis voor de regelgeving die door de EU wordt opgesteld.

De OIE geeft per dierziekte criteria, richtlijnen, procedures en aanbevelingen voor bestrijding en surveillance om een zo hoog mogelijke diergezondheidssituatie te bewerkstelligen, ook voor Afrikaanse varkenspest.

De OIE dierziektelijst

De OIE heeft een lijst opgesteld (voorheen lijst A en lijst B) met besmettelijke dierziekten, die aangifteplichtig zijn bij de OIE. De dierziekten staan op deze lijst op basis van een aantal criteria zoals mortaliteit en morbiditeit, internationale verspreiding en mogelijk zoonose risico.

Zie ook: www.oie.int en www.minInv.nl

3.2.2 De Europese Unie

Binnen de Europese Unie zijn een aantal besmettelijke dierziekten afkomstig van de OIE dierziektelijst bestrijdingsplichtig verklaard. De EU heeft de bestrijdingsplicht van deze dierziekten gebaseerd op een aantal criteria zoals de mogelijkheid van zeer snel

verspreiden, de mogelijkheid om zeer zware socio-economische gevolgen te veroorzaken en een mogelijk gevaar voor de volksgezondheid.

Bijvoorbeeld: Hoog pathogene aviaire influenza, Newcastle disease, Mond en klauwzeer, Klassieke varkenspest, Afrikaanse varkenspest, Blue tongue en Runderpest.

Voor deze besmettelijke dierziekten zijn bestrijdingsrichtlijnen opgesteld. Een bestrijdingsrichtlijn is een juridische tekst die een minimum set aan maatregelen beschrijft die de Lidstaat verplicht is te nemen bij een uitbraak of bij een verdenking van een uitbraak van de betreffende ziekte. Voor Afrikaanse varkenspest geldt de Richtlijn 2002/60/EG van de Raad. Het beleidsdraaiboek mag dan ook gezien worden als een aanvulling op de richtlijn.

3.3 Juridische basis

In geval van Afrikaanse varkenspest zijn de volgende wettelijke kaders relevant:

Europees:

- Richtlijn 2002/60/EEG houdende vaststelling van specifieke bepalingen voor de bestrijding van Afrikaanse varkenspest (de bestrijdingsrichtlijn)
- Richtlijnen 64/432, 90/425/EEG en 89/662/EEG (handelsrichtlijnen; voornamelijk de vrijwaringbepalingen)
- EU-beschikkingen, als aanvulling op de EU-bestrijdingsrichtlijn, specifiek toegesneden op de dierziektessituatie in een Lidstaat waar een uitbraak van een besmettelijke dierziekte plaats vindt.

Nationaal:

- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Hoofdstuk II, afdelingen 2 en 3)
- Veewet
- Landbouwwet (dient in dit kader als 'vangnetwet')

3.3.1 Europa

3.3.1.1 EU-Bestrijdingsrichtlijn

Richtlijn 2002/60/EEG is de richtlijn die maatregelen vaststelt voor de bestrijding van Afrikaanse varkenspest in de Lidstaten. Deze maatregelen zijn op hun beurt weer geïmplementeerd in de nationale wetgeving, dit is in de implementatietabel terug te vinden (bijlage 2).

3.3.1.2 EU-Beschikkingen

Bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte vindt op zeer korte termijn besluitvorming plaats door de Europese Commissie. Zij kondigt zo snel mogelijk een beschikking af waarin maatregelen staan ter voorkoming van verspreiding van de ziekte. In ieder geval regelt deze beschikking exportverboden, die gelden voor het land met een uitbraak. Over ontwerpbesluiten wordt door het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid (vertegenwoordigers van alle Europese Lidstaten onder voorzitterschap van de Europese Commissie) een advies uitgebracht over de voorgestelde maatregelen. Indien positief wordt geadviseerd vindt vaststelling van de beschikking plaats door de Commissie. De vastgestelde beschikking wordt zo spoedig mogelijk aan de Lidstaten gezonden (voor Nederland geschiedt dat via de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU) en in het Publicatieblad geplaatst (zie <http://europa.eu.int/eur-lex/nl/oj/index.html>).

Indien een uitbraak van een besmettelijke dierziekte in een andere Lidstaat plaatsvindt en een exportverbod wordt ingesteld door de Europese Commissie is afzonderlijke implementatie van die betreffende regels in Nederland niet noodzakelijk. In de nationale regels over de internationale handel in levende dieren en dierlijke producten zijn automatische implementatiebepalingen opgenomen. Die regels (Regeling handel levende dieren en levende producten (RHLDLP) en de Regeling keuring en handel dierlijke producten

(RKHDP), alsmede een aantal regelingen, gebaseerd op de Veewet) zeggen dat invoer van dieren en producten uitsluitend is toegestaan indien is voldaan aan een aantal voorwaarden. Eén van die voorwaarden is dat de dieren en/of producten niet afkomstig mogen zijn uit een land of een gebied waar Europeesrechtelijke beperkingen gelden als gevolg van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte (zie de artikelen 2.29 en 2.39 RHLDP en de artikelen 2.13 en 2.21 RKHDP).

3.3.2 Nederland

3.3.2.1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

De basis voor de preventie en bestrijding van dierziekten is in Nederland vastgelegd in de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd). De Gwwd is een kaderwet die de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit brede bestuursbevoegdheden geeft in geval van een uitbraak van een dierziekte. Met name afdeling 3 van hoofdstuk II van de Gwwd "De preventie en de bestrijding van besmettelijke dierziekten" bevat voorschriften over preventie en bestrijding van dierziekten, waaronder Afrikaanse varkenspest. De Gwwd bevat enerzijds uitdrukkelijke verbods- en gebodsbepalingen en biedt anderzijds een nader kader voor de tenuitvoerlegging van de Europese regels ten aanzien van de bestrijding van besmettelijke dierziekten door middel van een aantal bepalingen omtrent bestuursbevoegdheden. Het gaat dan om de bevoegdheid tot het stellen van algemeen verbindende voorschriften of het uitvaardigen van individuele beschikkingen. Indien onverwijld voorziening noodzakelijk is, zoals in het geval van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte, kunnen de noodzakelijke regelingen (algemeen verbindende voorschriften) onmiddellijk na hun bekendmaking in werking treden. Deze bekendmaking geschiedt in dergelijke gevallen via de media. Artikel 31 Gwwd voorziet hierin. Daarnaast bevat de Gwwd de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen, een besluit tot het nemen van bestrijdingsmaatregelen (individuele besluiten/beschikkingen) pas op schrift te stellen, nadat ze zijn genomen. Artikel 21, derde lid, van de Gwwd voorziet hierin.

Een aantal geboden in de Gwwd zijn gericht aan de houder van dieren. De (pluim)veehouder is op grond van artikel 19 Gwwd verplicht om de VWA op de hoogte te brengen indien een dier ervan wordt verdacht een aangifteplichtige dierziekte te hebben. Op grond van artikel 20 is hij verplicht alle mogelijke medewerking te verlenen bij het vaststellen of het al dan niet een besmettelijke ziekte betreft. Voorts rust op elke houder de verplichting ervoor te zorgen dat een ziek of een van een ziekte verdacht dier zijn verblijfplaats niet verlaat (art. 29 Gwwd).

In artikel 21 van de Gwwd is bepaald dat de Minister zo spoedig mogelijk de door hem noodzakelijk geachte besluiten tot bestrijding van een besmettelijke dierziekte mag nemen. De maatregelen die hij in dat geval kan treffen zijn opgesomd in artikel 22 van de Gwwd. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- het opstallen, ophokken of op een plaats houden van zieke en verdachte dieren (art. 22, eerste lid, onderdeel b);
- het plaatsen van waarschuwborden (art. 22, eerste lid, onderdeel c);
- het besmet of van besmetting verdacht verklaren van gebouwen en terreinen door kentekens te plaatsen (art. 22, eerste lid, onderdeel d);
- het doden van zieke en verdachte dieren (art. 22, eerste lid, onderdeel f);
- het verbieden van vervoer van ziektegevoelige dieren en van producten (art. 22, eerste lid, onderdeel k).

Bovendien treedt in geval van een verdacht- of besmetverklaring door de Minister op grond van de artikelen 23, 25, 26 en 29 Gwwd in relatie met een aantal besluiten c.q. regelingen een aantal bepalingen in werking. Het gaat dan onder andere om bepalingen die regels stellen over het verkeer van en naar besmette of van besmetting verdachte gebouwen of terreinen, de wijze van destructie en ontsmetting, schriftelijke registratie, afzonderen van zieke en verdachte dieren, vervoerverboden en andere ontsmettingsvoorschriften.

Op grond van artikel 30 van de Gwwd kan de Minister een algeheel vervoersverbod afkondigen. Hij kan op grond van dit artikel het gebruik van vervoermiddelen en het vervoer

van producten en voorwerpen die drager van de betreffende smetstof kunnen zijn verbieden, voor zover niet voldaan is aan de door hem gestelde eisen. Het verbod kan ook gelden voor een bepaald gedeelte van Nederland (compartimentering). Rondom het gebied waar het vervoersverbod geldt worden op basis van het tweede lid van artikel 30 Gwwd waarschuwborden geplaatst.

Hoofdstuk 4: Crisisorganisatie

- 4.1 Inleiding
- 4.2 De crisisorganisatiestructuur van LNV
 - 4.2.1 Departementale crisisorganisatie
 - 4.2.1.1 Departementale Crisisstaf
 - 4.2.1.2 Het departementale beleidsteam (DBT)
 - 4.2.1.3 Het VWA Incident- en Crisiscentrum (VIC)
 - 4.2.2 Regionale Crisisorganisatie
- 4.3 Financiële voorzieningen
- 4.4 Middelen
 - 4.4.1 Personeel
 - 4.4.2 Expert Teams
 - 4.4.2.1 Groep van Deskundigen
 - 4.4.2.2 Specialistenteams voor dierziekten
 - 4.4.2.3 Frontteams van de VWA
 - 4.4.3 Apparatuur en voorzieningen
 - 4.4.4 Laboratorium
 - 4.4.4.1. Organisatie
 - 4.4.4.2 Diagnostiek
- 4.5 Training van personeel
- 4.6 Real time alarmoefeningen
- 4.7 Voorlichting, educatie en bewustzijn van dierziekten
 - 4.7.1 Meldplicht
 - 4.7.2. Voorlichting
 - 4.7.3 Veterinaire opleiding
 - 4.7.4 Agrarische opleidingen
- 4.8 Opzettelijke besmetting, bioterrorisme

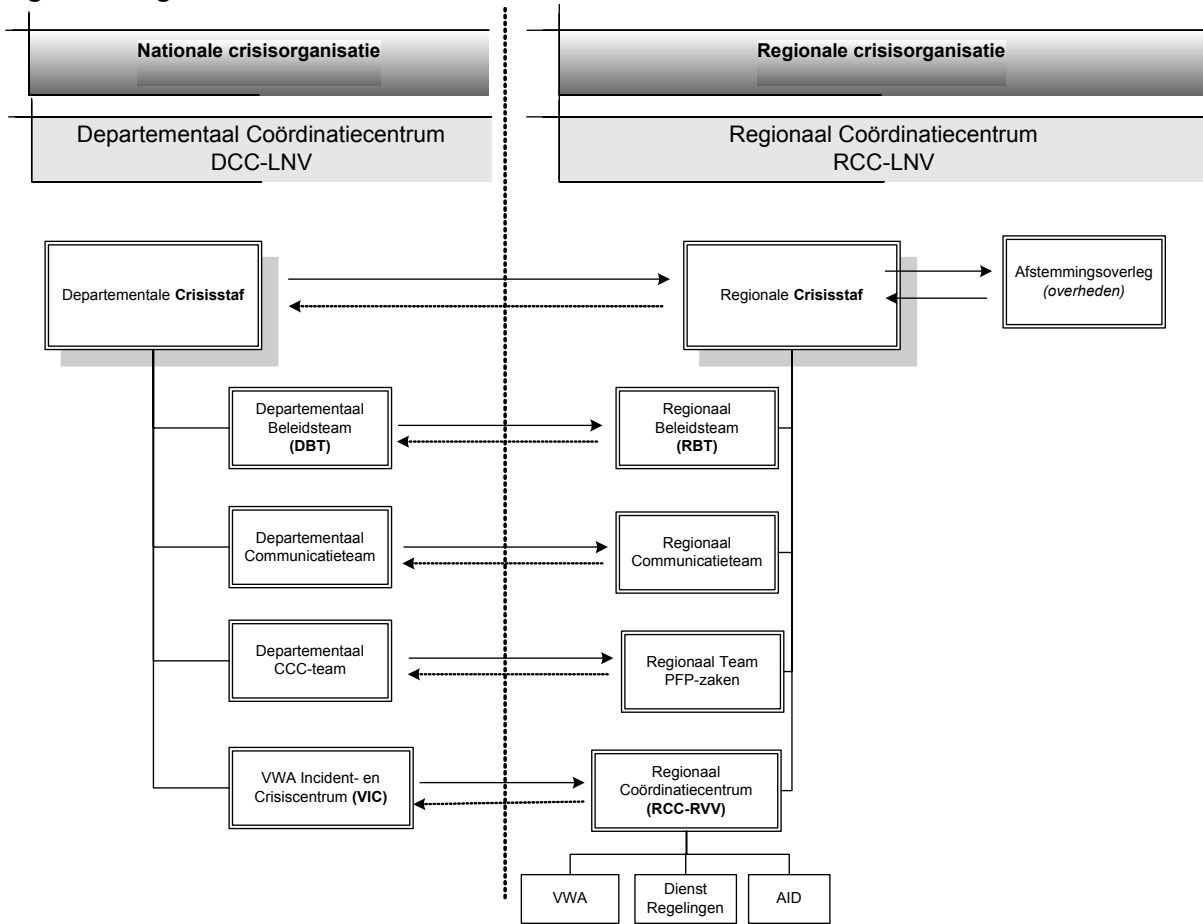
4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk bespreken we de organisatie van de dierziektebestrijding. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de crisisorganisatiestructuur van LNV (met organisatieschema), de samenstelling van overlegstructuren en uitvoeringsgedeelte. In de onderdelen daaropvolgend wordt de financiering van de bestrijding besproken, daarna de middelen (personeel, teams, apparatuur en laboratorium) en de opleiding en training van personeel en betrokkenen. Tenslotte wordt aandacht besteed aan bioterrorisme.

4.2 De Crisisorganisatiestructuur van LNV

De organisatiestructuur is beschreven in het LNV-handboek crisisbesluitvorming dat is opgesteld door de LNV-crisicoördinator. Dit handboek is te vinden op de Internetsite van het ministerie (<http://www.minInv.nl>). Dit beleidsdraaiboek verwijst naar de delen van het handboek die gedurende de uitbraak van Afrikaanse varkenspest kunnen worden gebruikt.

Figuur 1: Organisationschema

4.2.1 Departementale Crisisorganisatie

In bovenstaand organisatieschema staat een deel van de LNV-crisisorganisatie aangegeven die bij de bestrijding van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte van belang is. Voor de omschrijving van de verschillende onderdelen wordt verwezen naar het Handboek Crisisbesluitvorming (hoofdstuk 3, paragraaf 3.1). In aanvulling daarop zal hier nader ingegaan worden op de samenstelling van de Departementale Crisisstaf en het Departementale beleidsteam bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest. Daarnaast wordt het Incident- en Crisiscentrum van de VWA kort beschreven.

4.2.1.1 Departementale Crisisstaf

De secretaris-generaal (SG) is voorzitter van de departementale crisisstaf, en zal afhankelijk van aard en ernst van de crisis de samenstelling vaststellen. Deze zal bestaan uit de basisbezetting zoals aangegeven in het Handboek Crisisbesluitvorming en zal bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte aangevuld worden met de Chief Veterinary Officer (CVO), de directeur van de directie Regionale Zaken, de directeuren van de betrokken beleidsdirecties (VD, DV, JZ, I&H, IZ, FEZ, DL, DN, DP) en de directeuren van de betrokken uitvoerende diensten (CIDC, VWA, AID, Dienst Regelingen)

4.2.1.2 Het departementale beleidsteam (DBT)

Het departementale beleidsteam staat onder leiding van een door de SG aangewezen Coördinerend Directeur. De personele samenstelling van het departementaal beleidsteam zal bestaan uit de basisbezetting zoals aangegeven in het Handboek Crisisbesluitvorming en zal bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte aangevuld kunnen worden met beleidsmedewerkers van de directie VD, DV, JZ, I&H, IZ, FEZ, DL, DN, DP een liaison van het RCC-LNV en medewerkers van de uitvoerende diensten VWA, AID en Dienst Regelingen.

4.2.1.3 Het VWA Incident- en Crisiscentrum (VIC)

De VWA heeft een permanent ingericht centrum dat zich o.a. bezig houdt met dierziektebestrijding (het VIC). Indien er geen crisis is, houdt het VIC zich bezig met de afhandeling van verdenkingen en de voorbereiding op een eventuele dierziektecrisis. In crisistijd verleent het veterinairetechnische steun aan het beleidsteam en het regionaal crisiscentrum. In samenwerking met het regionale crisiscentrum houdt het zich vooral bezig met de implementatie van de belangrijkste uitvoerende beslissingen die door het DCC zijn genomen. Binnen de VWA is de Directeur Dienst Uitvoering verantwoordelijk voor de daadwerkelijke uitvoering van al deze werkzaamheden.

4.2.2 Regionale Crisisorganisatie

In Nederland is de bestrijding van een dierziekte centraal georganiseerd, een uitbraak van een dierziekte heeft echter een sterk regionale component, vandaar dat er in de regio van uitbraak een regionaal coördinatiecentrum (RCC) ingericht wordt. Het RCC zal pas opgezet worden op het moment van crisis en vanuit dit centrum wordt de uitvoering van de bestrijding georganiseerd. In het schema van de organisatiestructuur staan een aantal onderdelen van het regionale coördinatiecentrum genoemd. Deze onderdelen zijn nader beschreven en uitgewerkt in het LNV-Handboek Crisisbesluitvorming.

4.3 Financiële voorzieningen

4.3.1 Kosten en financiering van de bestrijding

Voor de uitgaven die de Nederlandse overheid moet doen ter bestrijding van Afrikaanse varkenspest, heeft de Nederlandse overheid de gelden van het Diergezondheidsfonds (DGF) tot haar beschikking. Dit Diergezondheidsfonds is een onderdeel van de begroting van de centrale overheid. Daarmee is verzekerd dat de Nederlandse overheid kan voldoen aan haar financiële verplichtingen bij het bestrijden van Afrikaanse varkenspest.

Onder de kosten van de AVP bestrijding vallen de kosten en uitgaven van de maatregelen en activiteiten die in het kader van de bestrijding door of in opdracht van de overheid worden uitgevoerd. Naast de kosten en uitgaven voor de bestrijding worden ook de uitgaven voor de schadeloosstellingen van dieren, producten en materialen ten laste van het Diergezondheidsfonds gebracht als deze in het kader van de AVP bestrijding vernietigd moeten worden.

Meer in het algemeen lopen via dit Diergezondheidsfonds in principe alle uitgaven en inkomsten die betrekking hebben op de bewaking en bestrijding van dierziekten voor zover deze door de overheid of in opdracht van de overheid worden uitgevoerd. Het Diergezondheidsfonds is een zelfstandig onderdeel van de rijksbegroting en is specifiek in 1998 bij wet opgericht.

4.3.2 Inkomsten van het Diergezondheidsfonds

De inkomsten van het Diergezondheidsfonds zijn afkomstig van het bedrijfsleven, vergoedingen van de EU voor bestrijdingsacties en bijdragen van de overheid uit de algemene middelen. De overheid draagt het financieringstekort van het Diergezondheidsfonds.

4.3.3 Bijdragen van het bedrijfsleven aan het Diergezondheidsfonds

De Nederlandse overheid beschouwt de bestrijding van dierziekten primair de verantwoordelijkheid van de houder en acht de kosten een onderdeel van de bedrijfskosten. In het jaar 2000 is met het bedrijfsleven een convenant gesloten waarmee het bedrijfsleven zich verbond een deel van de uitgaven van het Diergezondheidsfonds voor de kosten van de bewaking en bestrijding van dierziekten te betalen en te storten in het Diergezondheidsfonds.

Ter bepaling van het aandeel in de uitgaven van het Diergezondheidsfonds dat voor rekening komt van het bedrijfsleven, geldt na aftrek van een eventuele EU vergoeding de volgende verdeling:

- Bedrijfsleven;
kosten en uitgaven toerekenbaar aan de bestrijding op bedrijven
- Overheid;
kosten en uitgaven toerekenbaar aan de bestrijding bij particulieren en kosten van andere overheden.

Aan deze betalingsverplichting van het bedrijfsleven zijn de volgende maxima voor de periode van 1-1-2005 tot 1-1-2010 verbonden:

- Runderen; € 85,0 miljoen
- Varkens; € 125,0 miljoen
- Pluimvee; € 20,0 miljoen
- Schapen en geiten; € 5,6 miljoen.

4.3.4 Toekennen van een tegemoetkoming in de kosten bij de bestrijding

Voor het vaststellen van de schade en toekennen van een tegemoetkoming in de kosten als dieren en of producten als gevolg van een bestrijdingsmaatregel worden vernietigd, wordt gebruik gemaakt van onafhankelijke taxateurs ("deskundigen" zoals beschreven in de GWWD artikel 88). Het Ministerie bepaalt de hoogte van de toekenning van de tegemoetkoming. Tegen de toekenning van de tegemoetkoming is bezwaar en beroep mogelijk door de betrokkenen.

4.4. Middelen

Nederland heeft personele middelen, apparatuur, laboratoriumcapaciteit, en infrastructuur om een snelle en effectieve bestrijdings-campagne te effectueren. Op de details van de verschillende aspecten van deze voorzieningen wordt in deze paragraaf ingegaan.

4.4.1 Personeel

Op permanente basis is er personeel aanwezig op zowel het gebied van beleidsontwikkeling als op het gebied van de uitvoering. Bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte zal als eerste het personeel dat de bestrijding tot haar normale taken rekent, ingezet worden. Aanvullend personeel zal ingezet worden zodra dit nodig is. Hiervoor zijn er overeenkomsten met onder andere de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD), de Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), uitzendbureaus en verschillende bedrijven. Als voorbeeld is de Gezondheidsdienst voor Dieren ervoor verantwoordelijk te verzekeren dat er goed gekwalificeerd personeel beschikbaar is dat gespecialiseerd is in Afrikaanse varkenspest en de GD garandeert dat dit bij een uitbraak onder verantwoordelijkheid van de VWA kan worden ingezet. De Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) heeft de namen en adressen van alle praktiserende dierenartsen in Nederland en verleent ondersteuning bij de werving van extra diergeneeskundig personeel in tijden van crisis. Daarnaast kunnen tijdens de crisis studenten van de Universiteit Utrecht, Faculteit der Diergeneeskunde, worden ingezet. Voor handhaving op het gebied van orde en veiligheid, en op veterinaire gebied, zijn er afspraken met politie en het ministerie van defensie om de AID te ondersteunen.

4.4.2 Expert Teams

Permanent operationeel zijn de Deskundigen groep en de Specialistenteams voor dierziekten.

4.4.2.1. Deskundigen groep

In 2005 is de Deskundigen groep ingesteld door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De deskundigengroep brengt een onafhankelijk veterinaire advies uit aan de Chief Veterinary Officer (CVO) betreffende de preventie en bestrijding van Afrikaanse varkenspest (AVP). In zijn algemeenheid is de taak van de deskundigengroep "reflecterend", dat wil zeggen in crisistijd opereert zij op enige afstand van de dagelijkse hectiek. Soms, met name in de eerste 72 uur na een dierziekte-uitbraak zal echter binnen zeer kort tijdsbestek een advies dienen te worden uitgebracht.

De deskundigengroep bestaat uit epidemiologen, virologen en dierenartsen. De leden nemen op persoonlijke titel zitting als lid van de Groep, op grond van hun wetenschappelijke of ervaringsdeskundigheid. Zij vertegenwoordigen geen organisatie.

De beleidsmedewerker van de Directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid (VD) die verantwoordelijk is voor AVP voert het secretariaat. Deze persoon is geen lid van de deskundigengroep.

Met het instellen van deze deskundigengroep wordt tevens invulling gegeven aan verplichtingen die voortvloeien uit de EU Richtlijn 2002/60/EC.

4.4.2.2 Specialistenteam voor dierziekten

Het specialistenteam gaat naar het eerste verdachte bedrijf. Het team bestaat uit een speciaal opgeleide dierenarts van de VWA, een dierenarts van de GD en de dierenarts van het bedrijf. Zij beschrijven:

- de situatie op het verdachte bedrijf
- het aantal en de soorten van gevoelige en ongevoelige dieren en het houderijsysteem
- het aantal klinisch zieke dieren en hoe oud de oudste verschijnselen naar hun inschatting zijn

- de omvang en locatie van het bedrijf en zijn relaties met andere bedrijven, openbare wegen enz.
- de recente bewegingen (herkauwers en varkens en personeel) naar en van het bedrijf.

Indien een besmetting niet is uit te sluiten zal in overleg met het VIC verdere actie ondernomen worden, onder andere het nemen van monsters van de dieren met klinische verschijnselen. In het Draaiboek Verdenkingen van de VWA staat nader beschreven hoe bij een verdenking door de VWA wordt gehandeld.

4.4.2.3 Frontteams van de VWA

Binnen de VWA zijn frontteams geformeerd. Een frontteam is een zelfstandig opererend team bestaande uit twee dierenartsen (waarvan één de coördinator) en drie medewerkers (1e medewerker, hygiënist en een administrateur).

Een frontteam wordt de eerste dagen van een dierziekte uitbraak ingezet voor traceren en/of screenen en/of ruimen van bedrijven onder leiding van het Voedsel en Waren Autoriteit Incidenten en Crisiscentrum (VIC). Op het moment dat het Regionaal Crisis Centrum (RCC) operationeel is, worden de frontteams niet meer in het bestrijdingsgebied ingezet.

Frontteams kunnen dan ingezet worden bij nieuwe uitbraken buiten het bestrijdingsgebied. Eventueel zullen een aantal frontteamleden afhankelijk van kennis en ervaring worden verdeeld over de diverse afdelingen met als doel kennis over te dragen. Zij zullen vanaf dat moment aangestuurd worden door een RCC-afdelingshoofd.

4.4.3 Apparatuur en voorzieningen

De effectiviteit van de controle van Afrikaanse varkenspest hangt onder andere af van de onmiddellijke beschikbaarheid van apparatuur en de onmiddellijke toegang tot voorzieningen. Om dit mogelijk te maken hebben het ministerie van LNV en de VWA tal van contracten afgesloten met bedrijven waarin de onmiddellijke levering van benodigde apparatuur en voorzieningen wordt gegarandeerd. Als voorbeeld zijn er contracten met externe toeleverende bedrijven voor de levering van veterinaire producten, kleding, schoeisel, kantoorbenodigdheden, ontsmettingsapparatuur en ontsmettingsmiddelen, sanitaire voorzieningen etc.

Daarnaast is er een contract met een destructiebedrijf (Rendac). Het destructiebedrijf garandeert dat er voldoende materiaal beschikbaar is om in een grote epidemie karkassen in verzegelde apparatuur naar het destructiebedrijf te kunnen vervoeren.

Het VIC heeft de beschikking over een elektronische databestanden waaronder DIEZIES en DIAS waarin alle gegevens van verdenkingen en besmettingen worden geregistreerd.

4.4.4 Laboratorium

4.4.4.1 Organisatie

Binnen het CIDC-Lelystad is een algemeen crisisdraaiboek opgesteld waarin de verantwoordelijkheden van diverse functies binnen het crisisteam staan beschreven. Naast de directeur, welke eindverantwoordelijk is, wordt er een crisismanager aangesteld die de dagelijkse leiding heeft over het crisisteam en verantwoordelijk is voor de contacten met de crisisstaf LNV, LNV directies, GD en de Europese Commissie. Direct onder de crisismanager staat een manager intern proces die verantwoordelijk is voor het diagnostische proces en de productie van adviezen voor LNV, LNV directies, GD en de Europese Commissie. Onder de manager intern proces vallen allen die betrokken zijn bij uitvoering en rapportage van de diagnostische testen en het opstellen van adviezen.

Naast het algemene deel van het crisisdraaiboek is er een specifiek deel voor Afrikaanse varkenspest waarin per diagnostische taak de teamleiders zijn aangewezen. In dit specifieke deel staan tevens de materiele behoeften, ruimte en materiaal, beschreven.

Tijdens de uitbraak kunnen de diverse testen snel opgeschaald worden naar de initiële capaciteit zoals deze genoemd wordt in "convenant betreffende de uitvoering van wettelijke onderzoekstaken ter controle van aangifteplichtige ziekten door het CIDC te Lelystad". Op deze capaciteit zijn de voorraden diagnostische materialen gebaseerd. Indien er noodzaak is voor een hogere capaciteit dan zal er tijdens de crisis afgesproken worden op welk vlak, serologie of virus detectie, deze capaciteit zal worden ingezet.

Tabel 1: Diagnostische tests voor aantonen van Afrikaanse varkenspest

Test	Materiaal	Aantonen van	Positief (dagen na infectie van een dier)	Duur test 1) (min.)
Klinische inspectie	varken	symptomen	min. 2 dagen 2)	x min.
IFT (immuno-fluorescentietest)	tonsil, milt, nier, ileum	antigeen (virus)	1-5 tot 18 dagen	6 uur
Virus isolatie	organen, EDTA-bloed	Antigeen (virus)	1-5 tot 7-14 dagen	5 dagen
ELISA	serumbloed	antilichamen	vanaf 21 dagen	1 dag
PCR 3)	organen, bloed	Viraal DNA	2 tot heel lang	2 dagen

1. na ontvangst van het materiaal op het laboratorium
2. Na introductie van virus op een bedrijf zal een infectie echter pas worden opgemerkt wanneer een aantal dieren symptomen vertoont. In het algemeen zal dat pas na een aantal dagen tot weken na introductie worden opgemerkt.
3. Nog niet geschikt voor routine en massa diagnostiek
- 4.

Bij verdenking van Afrikaanse varkenspest op een bedrijf moet materiaal worden ingestuurd voor diagnostiek. In Tabel 2 staat welk materiaal moet worden opgestuurd. In Tabel 3 staat wanneer welke test globaal positief of negatief zal zijn vanaf het moment van infectie. Men moet zich echter realiseren dat na introductie van virus op een bedrijf een infectie pas zal worden opgemerkt als een aantal dieren symptomen vertoont. In het algemeen zal dat pas na een aantal dagen tot weken na introductie worden opgemerkt.

Tabel 2. Insturen van materiaal t.b.v. Afrikaanse varkenspest diagnostiek

Type dier	ten behoeve van	materiaal	test	Tijdstip van uitslag (minimaal)
ziek	snelle diagnostiek	tonsil, milt, nier, ileum	IFT	dezelfde dag
niet ziek	diagnostiek	EDTA bloed	virus isolatie	5 dagen
	screening	serum bloed	ELISA	negatief: 2 dagen positief: 7 dagen

Tabel 3. Te verwachten testuitslag op verschillende momenten na infectie (groe indicatie; variatie per dier)

	dpi	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
IFT	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI EDTA-bloed	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
antistoffen	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
koorts	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Appendix: principe tests

- Wanneer sprake is van zieke dieren moet materiaal worden ingestuurd van dieren in het beginstadium van de ziekteverschijnselen (acute fase representanten) In dit materiaal kan virus (antigeen) worden aangetoond. In het algemeen zullen klinisch verdachte dieren eerst worden gediagnosticeerd op Klassieke varkenspest. Bij een negatief resultaat wordt getest op Afrikaanse varkenspest. De eerste test die op het laboratorium wordt uitgevoerd is de immuno-fluorescentie test (IFT). Deze wordt in het algemeen uitgevoerd op vers tonsil materiaal, milt, nier en ileum. Bij een positieve test wordt het materiaal opnieuw onderzocht in de IFT en mogelijk in een indirecte IFT ter bevestiging. Bij positieve IFT is de diagnose Afrikaanse varkenspest gesteld
- Een andere test die wordt gebruikt om virus aan te tonen is virus isolatie. Hiervoor kan orgaanmateriaal of onstolbaar gemaakt bloed worden ingestuurd. Na een aantal dagen kweek kan de test worden afgelezen. De test is gevoelig, maar duurt langer dan de IFT. De test is daarom minder geschikt voor snelle diagnostiek. Voor orgaanmateriaal is de test gevoeliger dan de IFT. Voor virus isolatie uit bloed is de test minder geschikt, omdat de test lang duurt en virus in het bloed minder lang kan worden aangetoond dan in de tonsil.
- Een test die nog in ontwikkeling is, is de PCR. Deze kan worden gebruikt om virus aan te tonen in orgaanmateriaal of bloed. Voorlopig is deze test niet geschikt voor snelle massadiagnostiek.
- Wanneer de infectie al enige tijd op het bedrijf aanwezig is zullen er naast zieke dieren ook dieren zijn die hersteld zijn. Tevens is het mogelijk dat de infectie subklinisch is verlopen op een bedrijf. Van dergelijke dieren kan serumbloed worden ingestuurd. Deze monsters kunnen worden onderzocht op antilichamen tegen het virus. Hiervoor staan twee tests ter beschikking. Allereerst wordt een voorscreening gedaan met een enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA). Hiermee kunnen grote aantallen monsters worden verwerkt. Deze test toont antistoffen aan tegen het Afrikaanse varkenspestvirus. Ten tweede: In het geval van Afrikaanse varkenspest is een gunstige bijkomstigheid dat de PCR test zeer lang na infectie een positief blijft.

Bij klinische verdenking kan de diagnose het snelst worden gesteld wanneer orgaanmateriaal van klinisch zieke dieren wordt ingestuurd (in ieder geval tonsil, zo mogelijk ook milt, nier en ileum) en bloed. Er moet materiaal van minimaal 5 dieren worden ingestuurd en het materiaal moet vers zijn. Wanneer er geen kliniek is is serumbloed het meest geschikt. De IFT van niet-zieke dieren is namelijk meestal negatief.

4.5 Training van personeel

Voor de beleidsmedewerkers van LNV zijn er speciale crisismanagementopleidingen. Trainingsprogramma's voor de dierziektedeskundigen, de frontteams van de VWA en de afdelingshoofden van het RCC omvatten training in klinische diagnose, epidemiologisch onderzoek (traceren en bewaking) en procedures voor besmette locaties. Deze trainingen worden gegeven door het VIC.

Instructies voor ander personeel dat bij de controle en bestrijding van Afrikaanse varkenspest betrokken is, staan beschreven in het uitvoeringsdraaiboek Klassieke varkenspest van de VWA.

Ook voor de extern ingehuurde bedrijven, die tijdens een uitbraak werkzaamheden voor de VWA uitvoeren, staat werkinstructies beschreven in het uitvoeringsdraaiboek KVP.

4.6 Real time alarmoefeningen

Alarmoefeningen zullen minimaal gehouden worden op basis van de voorschriften van de richtlijn, dat wil zeggen binnen drie jaar na goedkeuring van dit rampenplan of binnen vijf jaar na de uitbraak van een ernstige epizootie, in het bijzonder om het uitvoeringsdraaiboek te testen.

Daarnaast vindt op uitnodiging deelname plaats aan oefeningen in buurlanden.

4.7 Voorlichting, educatie en bewustzijn van dierziektes

4.7.1 Meldplicht

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren bepaalt dat als een dier verschijnselen van een besmettelijke dierziekte vertoont, dit gemeld moet worden aan de autoriteiten. Er is een landelijke telefoonlijn geopend die 24 uur per dag functioneert (045 5354 232). Dit is aangekondigd met een voorlichtingscampagne. Bedrijven die van Afrikaanse varkenspest

verdachte dieren melden, worden bezocht door het specialistenteam dat, afhankelijk van de situatie op het bedrijf, beslissen of verdere actie noodzakelijk is.

4.7.2 Voorlichting

Door regelmatige publicaties in het blad van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde, publicaties door de Gezondheidsdienst voor dieren (de "GD Veterinair", een nieuwsbrief voor dierenartsen) en artikelen in de agrarische pers wordt ervoor gezorgd dat dierenartsen en boeren zich van Afrikaanse varkenspest bewust zijn en blijven.

In gevallen dat er sprake is van een verhoogd risico op een uitbraak van Afrikaanse varkenspest is er sprake van de aandachts- of de verdenkingsfase. In dit geval wordt het bedrijfsleven geïnformeerd en geadviseerd. Zie voor een uitgebreide beschrijving hoofdstuk 7, informeren en adviseren. Als dat noodzakelijk is, bijvoorbeeld bij een verhoogde dreiging op een uitbraak, worden campagnes gevoerd om het bewustzijn te verhogen. Deze zijn gericht op boeren en agrarische dienstverleners.

Behalve deze publicaties worden verschillende internetsites (ministerie van LNV, GD, Europese Commissie en OIE) gebruikt om te zorgen dat men zich van de ziekte bewust blijft.

4.7.3 Veterinaire opleiding

In het curriculum van de opleiding tot dierenarts wordt veel aandacht besteed aan de infectieziekten. De veterinaire student bouwt een gedegen kennis op van de ziektekunde en epidemiologie van de bij (landbouw) huisdieren voorkomende gezondheids- en productiestoornissen. De dierziektepreventie, het welzijn van dieren en het kwaliteits- en risicomanagement op veehouderijbedrijven wordt hierbij zeer belangrijk gevonden. Verder zal de veterinaire student kennis opbouwen over de geldende wet- en regelgeving in relatie tot de diergezondheid.

De klinische diagnostiek en epidemiologie van Afrikaanse varkenspest komen hierbij ook aan bod. De controlemaatregelen en meldingsprocedures worden meer in het algemeen voor aangifteplichtige en bestrijdingsplichtige dierziekten besproken. Veterinaire studenten krijgen tijdens hun opleiding het advies om het Internet te raadplegen om op de hoogte te blijven van de epidemiologische situatie in Lidstaten en Derde Landen.

In postdoctorale programma's diergeneeskunde, speciaal in de nieuwe programma's voor erkende dierenartsen, wordt grote aandacht besteed aan de verantwoordelijkheid van de dierenarts ten opzichte van de overheid en de besmettelijke dierziekten.

De KNMvD maakt intensief gebruik van informatie en communicatie technologie en heeft haar eigen Internetsite om dierenartsen op de hoogte te houden over dierziektebestrijding.

4.7.4 Agrarische opleidingen

De Wageningen Universiteit en Research Centrum (WUR), de diverse hogere agrarische scholen (HAS) en middelbare agrarische scholen (MAS) besteden in hun curriculum aandacht aan besmettelijke dierziekten. De aspecten van de meldingsplicht, preventie, de maatregelen die genomen worden en het voorkomen van besmettelijke dierziekten worden hierbij onder de aandacht gebracht.

Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van de mogelijkheden die het Internet biedt om op de hoogte te blijven van de situatie elders.

Ook worden op verschillende universiteiten cursussen aangeboden m.b.t. agrarisch recht, en agrarische economie.

4.8 Opzettelijke besmetting/Bioterrorisme

4.8.1 Insleep en Bioterrorisme

Vaak is de bron van een uitbraak van een bestrijdingsplichtige dierziekte een insleep door onzorgvuldig menselijk handelen. De reiniging en ontsmettingsregels zijn bijvoorbeeld niet nageleefd of iemand heeft, tegen het advies in, toch etenswaren uit het buitenland meegebracht. In sommige gevallen is er dan ook sprake van een overtreding van de wet. Als het vermoeden van een overtreding bestaat dient dit gemeld te worden aan de AID. In

die gevallen kan, onder het gezag van het Openbaar Ministerie (OM), een opsporingsonderzoek worden ingesteld door de politie of de AID. Deze zullen in zo'n geval bewijsmateriaal veilig stellen, getuigen horen en eventuele verdachten aanhouden en/of horen. Het Openbaar Ministerie leidt het opsporingsonderzoek en is dus bevoegd het optreden van de politie of AID hierin aan te sturen.

Een opsporingsonderzoek zal zeker worden ingesteld wanneer er een vermoeden bestaat de uitbraak van de dierziekte door bewust menselijk handelen is veroorzaakt. In zo'n geval kan men spreken van bioterrorisme.

Wanneer een vermoeden bestaat van een dergelijke daad dient onmiddellijk de AID te worden ingelicht. De AID zal een dergelijk vermoeden terstond beoordelen en daartoe aanvullende informatie verzamelen. Vervolgens zal de AID zo snel mogelijk overleg plegen met het OM om na te gaan of een opsporingsonderzoek noodzakelijk is en welke opsporingsinstantie(s) dit zullen uitvoeren. Ook dan geldt weer dat het OM dit onderzoek leidt en bepaalt welke maatregelen noodzakelijk zijn.

Het OM zal met de Handhavingsunit van de directie Juridische Zaken van het ministerie van LNV overleg voeren over de consequenties van het opsporingsonderzoek in relatie tot de crisisbestrijding. Waar de belangen van het opsporingsonderzoek en de belangen van de crisisbestrijding niet samen lijken te gaan zal eerst op IBT- en anders op MBT-niveau worden gesproken welke belangen prioriteit krijgen.

De relatie tussen de crisisorganisatie van LNV en het OM wordt weergegeven in hoofdstuk 3.2.7 van het LNV-handboek Crisisbesluitvorming. In het zogenaamde Afstemmingsoverleg wordt er door de Regionale Crisisstaf overleg gepleegd met de Burgemeester, Politie en Openbaar Ministerie.

Hoofdstuk 5: Communicatie

Het Handboek Crisisbesluitvorming van LNV vormt het kader voor het Handboek Communicatie bij

Crises en sluit hier bij aan. In het Handboek Communicatie bij Crises is uitgewerkt hoe de communicatie in crisissituaties zal worden aangepakt. Het Handboek Communicatie bij Crises geeft inzicht in verantwoordelijkheden, taken, structuren en werkmodellen, en een overzicht van de mogelijk in te zetten communicatiemiddelen.

Het Handboek geeft een algemene invulling voor de aanpak van de communicatie bij crises. Bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest zal het handboek in principe worden gevolgd. Beide handboeken zijn te vinden op de internetsite van het Ministerie van LNV (www.minInv.nl)

Hoofdstuk 6: Fasen en Scenario's

6.1 Fasen

- 6.1.1 Normale fase
- 6.1.2 Aandachtsfase
- 6.1.3 Verdenkingsfase
- 6.1.4 Crisisfase
- 6.1.5 Fase van buitengewone omstandigheden
- 6.1.6 Afbouwfase

6.2 Scenario's

6.1 Fasen

De fasen in dit draaiboek sluiten aan op de fasen, vermeld in het LNV-Handboek Crisisbesluitvorming. Vanwege het grote belang van de verdenkingsfase, is deze als een aparte fase uit de aandachtsfase gelicht. De volgende fasen worden gehanteerd:

6.1.1 Normale fase

In de normale fase is er geen sprake van een dreigende uitbraak van Afrikaanse varkenspest. Er is geen Afrikaanse varkenspest aanwezig in Nederland en er zijn geen onverwachte uitbraken van Afrikaanse varkenspest bij relevante handelspartners of buurlanden.

6.1.2 Aandachtsfase

De aandachtsfase gaat in op het moment dat er signalen zijn dat er een crisis dreigt. Dit kan het geval zijn bij een verdenking of een uitbraak van Afrikaanse varkenspest bij relevante handelspartners of buurlanden. Het besluit tot het instellen van de aandachtsfase wordt genomen door de Secretaris Generaal op basis van advies van de Chief Veterinary Officer waarbij de volgende criteria een rol spelen:

- risicoanalyse van de VWA (deze gaat o.a. in op handels- en andere contacten)
- het aantal (mogelijk) besmette bedrijven in het betreffende land
- de locatie van de (mogelijk) besmette bedrijven/het voorkomen van natuurlijke barrières met het betreffende land
- de verspreiding van het virus
- de dierdichtheid in het (mogelijk) besmette gebied
- informatievoorziening door het betreffende land (snelheid, validiteit)
- effectiviteit van de veterinaire diensten

6.1.3 Verdenkingsfase

In de verdenkingsfase is er sprake van een ernstige verdenking van Afrikaanse varkenspest in Nederland.

6.1.4 Crisisfase

De crisisfase gaat in op het moment van een bevestigde uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland.

6.1.5 Fase van buitengewone omstandigheden

In de fase van buitengewone omstandigheden is er een dusdanig explosieve toename van uitbraken van Afrikaanse varkenspest in Nederland, dat de epidemie veterinair of logistiek niet meer in de hand te houden is. Er is sprake van ernstige maatschappelijke ontwrichting, normale bevoegdheden zijn niet meer toereikend.

6.1.6 Afbouwfase

Na elke "opschalingsstap" kan weer een afbouw volgen. De afbouw van aandachtsfase gaat in op het moment dat de dreiging van een besmetting afkomstig uit het buitenland is genormaliseerd. De afbouw van een verdenkingsfase gaat in op het moment dat de laboratoriumuitslagen van het verdachte geval negatief zijn en een klinische verdenking niet meer aanwezig is.

De afbouwfase van een crisis gaat in op het moment dat er geen onverwachte uitbraken van Afrikaanse varkenspest meer zijn en de bestaande uitbraken onder controle zijn.

6.2 Scenario's

In elke fase worden de verschillende scenario's beschreven. Deze scenario's zijn een weergave van mogelijke situaties die zich kunnen voordoen. De scenario's variëren van geen uitbraak in de 'normale fase' tot een onbeheersbare situatie met veel uitbraken in de 'fase van buitengewone omstandigheden'. Niet alleen de scenario's in Nederland zijn meegenomen, ook met uitbraken in de lidstaten en derde landen wordt rekening gehouden. Dit houdt echter niet in dat er zich in de praktijk geen andere situaties kunnen voordoen, bijvoorbeeld een combinatie met een uitbraak van een andere besmettelijke dierziekte. De scenario's die zich per fase kunnen voordoen zijn:

Normale fase:

- A) Geen Afrikaanse varkenspest aanwezig in Nederland en andere landen
- B) Uitbraak Afrikaanse varkenspest buiten de EU, géén relevante handelspartner.

Aandachtsfase:

- C) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest bij een relevante handelspartner of binnen de EU, beschermings- en/of toezichtsgebied niet grensoverschrijdend
- D) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest binnen de EU; beschermings- en/of toezichtsgebied grensoverschrijdend

Verdenkingsfase:

- E) Ernstige verdenking zonder reeds een uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland

Crisisfase:

- F) Eerste uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland (wel/niet voortvloeiend uit een ernstige verdenking)
- G) Nieuwe uitbraken van Afrikaanse varkenspest in Nederland:
 - Ernstige verdenking naast een uitbraak van Afrikaanse varkenspest
 - Nieuwe uitbraak binnen bestaande beschermings- en/of toezichtsgebied
 - Meerder nieuwe uitbraken binnen bestaande beschermings- en/of toezichtsgebied
 - Nieuwe uitbraak buiten het bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied, binnen het compartiment
 - Meerdere nieuwe uitbraken buiten het bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied, binnen het compartiment
 - Een of enkele nieuwe uitbraken gelegen buiten het compartiment waarin de besmette haard is gelegen
- H) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest in wild.
- I) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest in een dierentuin

Fase van buitengewone omstandigheden:

Explosieve toename van nieuwe uitbraken buiten het compartiment met de besmette haard in Nederland

Hoofdstuk 7: Beleidsinstrumenten

7.1 Inleiding

7.2 Beleidsinstrumenten per scenario

- 7.2.1 Scenario A en B
- 7.2.2 Scenario C en D
- 7.2.3 Scenario E
- 7.2.4 Scenario F, G en J
- 7.2.5 Scenario H en I

7.3 Toelichting op de beleidsinstrumenten

- 7.3.1 Import en Export verboden
 - Import
 - Export
 - Contactbedrijven via import
- 7.3.2 Informeren en adviseren
 - Advies varkenshouderijen
 - (Hygiene)protocollen
- 7.3.3 Reinigen en ontsmetten vervoersmiddelen
- 7.3.4 Bezoekers
- 7.3.5 Verzamelverbod
- 7.3.6 Fokverbod
- 7.3.7 Ophokgebod voor varkens
- 7.3.8 Snelle detectie/early warning
- 7.3.9 Ontvolken varkenshouderijen
 - Ruimen
 - Preventieve ruiming rond een besmet bedrijf
- 7.3.10 Standstill
- 7.3.11 Compartimentering
- 7.3.12 Instellen gebieden
 - Gebied met vervoersverbod
 - Beschermings- en toezichtsgebied
 - Ruimingsgebied
- 7.3.13 Vervoersverboden
 - Varkens
 - Gevoelige zoogdieren
 - Niet gevoelige zoogdieren
 - Levende producten
 - Mest en mestvervoermiddelen
 - Melk
 - Diervoeders
 - Destructiemateriaal
 - Vervoermiddelen
- 7.3.14 Vaccinatie
- 7.3.15 Natuur
- 7.3.16 Defensie
- 7.3.17 Welzijn

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden naast de in de EU verplichte maatregelen ook de andere maatregelen en beleidsinstrumenten genoemd die ingezet kunnen worden bij een dierziekte-uitbraak.

In hoofdstuk 6 zijn de verschillende fasen en scenario's besproken. Bij de verschillende scenario's die zich kunnen voordoen zal LNV passende maatregelen treffen ter preventie of bestrijding van de ziekte. Onder deze maatregelen wordt verstaan de verschillende veterinaire-technische beleidsinstrumenten zoals, wet- en regelgeving, advies, scholing, voorlichting en communicatie.

Er zijn beleidsinstrumenten die tijdens een dierziekte uitbraak altijd ingezet worden (verplicht zijn) bijvoorbeeld de verplichtingen uit de EU Richtlijn, inclusief de Beschikkingen (vervoersverboden) En er zijn optionele beleidsinstrumenten die afhankelijk van de ernst van de situatie ingezet kunnen worden (bijvoorbeeld het fokverbod instellen).

In bijlage 4 is een tabel opgenomen waarin per scenario de beleidsinstrumenten zijn opgesomd.

7.2 Beleidsinstrumenten per scenario

7.2.1 Scenario A en B

In de normale fase is er geen sprake van een dreigende AVP uitbraak. Er is geen AVP aanwezig in Nederland (scenario A) en er zijn geen uitbraken bij relevante handelspartners of buurlanden (scenario B). Dit betekent dat er in scenario A en B geen specifieke beleidsinstrumenten ingezet worden behalve het informeren van reizigers en het adviseren van defensie indien deze gestationeerd zijn in een land waar uitbraken van AVP gemeld zijn. Wanneer er echter in delen van de wereld een grootschalige AVP epidemie uitbreekt dan kunnen er wel extra maatregelen in Nederland en in de Europese Unie genomen worden, ook al heeft Nederland geen relevante handelscontacten met deze landen en spreken we nog steeds van scenario B.

Daarnaast worden tijdens deze scenario's, verdenkingen en/of incidenten afgehandeld volgens het draaiboek Verdenkingen van de VWA.

Daarbij worden in deze relatief rustige fase het crisismanagement, de kennis van de aandoening en opsporingstechnieken verder ontwikkeld. Op basis van ervaringen uit afgelopen crises, en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van dierziektebestrijding wordt het beleid continu aangepast en verbeterd. De volgende onderwerpen komen hierbij onder andere aan bod:

- Het vergroten van crisisbewustzijn
- Het uitvoeren van risico-analyses
- Het bevorderen van de samenwerking tussen diverse partijen (intern en extern)
- Het ontwikkelen, afstemmen en actualiseren van draaiboeken
- Het onderhouden van een coördinatiecentrum
- Het opzetten en uitvoeren van opleidingen, trainingen en simulaties
- Het opstellen van conceptregelingen (modellen)
- Het aangaan van contracten met externe partijen
- Het voorzien in materiële voorraden
- Het onderhouden van het taxatie systeem

7.2.2 Scenario C en D

In de aandachtsfase is er sprake van een uitbraak van AVP bij een relevante handelspartner of bij een lidstaat van de EU (scenario C). Deze uitbraak binnen de EU kan in een buurland plaatsvinden met de besmetting aan de landsgrens, in dat geval kan het beschermings- en of

toezichtsgebied grensoverschrijdend zijn (scenario D).

Op dit moment worden al enkele beleidsinstrumenten ingezet of verscherpt, bijvoorbeeld informeren en adviseren van bedrijfsleven en belangengroepen. Ook kunnen op dit moment importverboden en blokkades van geïmporteerd vlees, afkomstig van het land met de uitbraak worden afgekondigd.

De volledige lijst met beleidsinstrumenten die ingesteld kunnen worden bij de scenario's C, D zijn opgesomd in een tabel in bijlage (4)

7.2.3 Scenario E

In scenario E is er sprake van een ernstige verdenking van AVP in Nederland. Op dit moment worden een groot aantal beleidsinstrumenten ingezet zoals, het bijeenroepen van het basisoverleg, het informeren en adviseren van veehouderij bedrijfsleven en andere belangengroepen en adviezen aan de veehouderijbedrijven. Daarnaast kan ook al het preventief ruimen van het verdachte bedrijf en het instellen van een vervoersbeperkingsgebied van 3-10 km rond dit bedrijf worden ingezet. Bovendien kan in dit scenario al besloten worden tot een algehele standstill.

De volledige lijst met beleidsinstrumenten die ingesteld kunnen worden bij het scenario E zijn opgesomd in een tabel in bijlage (4)

7.2.4 Scenario F, G en J

De crisisfase gaat in op het moment dat er een uitbraak in Nederland is bevestigd (scenario F), mogelijk zullen dan meerdere uitbraken volgen als gevolg van de buurt en contactbedrijven (scenario G). Wanneer buiten deze cluster van uitbraken in verloop van de tijd nieuwe uitbraken volgen die niet in dit eerste besmette gebied gelegen zijn dat spreken we van scenario J. In deze periode van bestrijding van de initiële gevallen en later de bestrijding van de epidemie zullen alle mogelijke beleidsinstrumenten ingezet worden zoals informeren en adviseren, reinigings- en ontsmettingsmaatregelen, exportverboden, ruimen van besmette en verdachte bedrijven en instellen van gebieden.

De volledige lijst met beleidsinstrumenten die ingesteld kunnen worden bij de scenario's F, G en J zijn opgesomd in een tabel in bijlage (4)

7.2.5 Scenario H en I

Beleidsinstrumenten voor scenario I (uitbraak in een dierentuin) zijn beschreven in hoofdstuk (12).

Bij een uitbraak van AVP onder wilde zwijnen (scenario H) zullen de beleidsinstrumenten zich natuurlijk met name richten op de wilde zwijnen (isoleren, al dan niet bejagen, zie hoofdstuk 12) maar zullen ook een aantal beleidsinstrumenten ingezet worden in de reguliere varkenshouderij zoals informeren en adviseren van buurtbewoners en varkensbedrijven, en mogelijk het ophokken van de gehouden varkens.

De volledige lijst met beleidsinstrumenten die ingesteld worden bij scenario H zijn opgesomd in een tabel in bijlage 4

7.3 Toelichting op de beleidsinstrumenten

Richtlijn 2002/60 van de Europese Unie geeft een minimum set aan maatregelen op bedrijfsniveau die de lidstaat moet nemen bij een uitbraak van AVP.

Deze basismaatregelen zijn o.a:

- Het besmette bedrijf isoleren en ruimen
- Epidemiologisch onderzoek instellen
- Potentieel besmette contact- of buurtbedrijven isoleren en eventueel ruimen
- Reinigen en ontsmetten van geruimde bedrijven
- Veilige afvoer van dode dieren en producten van geruimde bedrijven
- Reinigen en ontsmetten van vervoersmiddelen

- Gebieden instellen rondom de besmette bedrijven: 3km beschermingsgebied en 10 km toezichtsgebied
- Vervoersverboden voor levend varkens en varkensproducten in deze gebieden
- Het opsporen van vectoren

Buiten deze maatregelen hebben we in Nederland nog beleidsinstrumenten die we inzetten en ook (extra) maatregelen die we uitbreiden of inzetten.

7.3.1 Import en Export verboden

7.3.1.1 Import

Zodra er een uitbraak is van AVP, binnen of buiten Europa (scenario C en D), zal de Europese Unie maatregelen m.b.t. de import treffen van dieren of producten uit het getroffen land (bij transport van dieren tussen verschillende lidstaten is officieel geen sprake van import of export maar van intracommunautaire handel, voor het gemak spreken we hier echter ook in dat geval over import).

De terugkeer van onvoldoende gereinigd en gedesinfecteerde lege veewagens vanuit plaatsen waar veel verschillende transporten samenkomen of gebieden waar Afrikaanse varkenspest heerst vormt het grootste risico op mogelijke insleep. Maar ook de import van levende varkens, varkensvlees, varkensvleesproducten, levende producten (sperma) en zelfs de import van ongevoelige dieren (zoals runderen) vormt een risico. In de huidige situatie is het zo dat daarom in eerste instantie een totaal importverbod van gevoelige dieren (varkens en varkensachtigen), vers varkensvlees en varkensvleesproducten, levende producten (sperma) en zelfs van jachttrofeeën gehanteerd wordt. Naargelang de ernst van de situatie wordt na verloop van tijd overgaan naar een partieel importverbod. Behalve het gebied van waaruit het importverbod geldt, kan ook de reikwijdte van het importverbod beperkt worden (bijvoorbeeld alleen nog levende gevoelige dieren).

De Europese Commissie stelt de maatregelen voor in een concept beschikking. Deze wordt besproken in een overleg waar, in principe de CVO's van alle lidstaten aan deelnemen; het Permanent Comité voor de Voedselketen en de Diergezondheid, dit comité geeft een advies. Indien het advies positief is wordt het besluit genomen en door middel van een beschikking bekend gemaakt. In spoedeisende gevallen kan de Commissie ook een beschikking aannemen zonder voorafgaand eerst het PCVD te raadplegen. Wel wordt de beschikking dan besproken in de eerstvolgende PCVD. Een verbod op import van risicovolle dieren en producten vanuit het land of regio van de uitbraak kan op die manier Europees geregeld worden. Voor de Nederlandse toepassing van deze maatregelen, zie hoofdstuk 3 (Juridische basis).

Indien Nederland het risico op insleep groot schat, kan zij, in afwachting van Europese maatregelen, na afstemming met de Europese Commissie, een nationaal importverbod instellen.

7.3.1.2 Export

Zodra er een ernstige verdenking of een uitbraak van AVP in Nederland plaatsvindt (scenario E, F, G, J) zal Nederland afhankelijk van de situatie, een export verbod opgelegd krijgen van de Europese Commissie. Om maximaal invulling te geven aan onze plicht om andere lidstaten en handelspartners te vrijwaren voor een uitbraak van AVP kan Nederland, vooruitlopend op dat verbod dat via een Europese beschikking kenbaar gemaakt wordt, zelf bij een uitbraak van AVP al een exportverbod voor uitvoer levende varkens, vers varkensvlees, varkensvleesproducten en levende producten instellen.

De landen buiten de Europese Unie zullen in veel gevallen importverboden opleggen voor deze dieren en producten uit Nederland en zullen hun grenzen hiervoor sluiten.

7.3.1.3 Contactbedrijven via import

Indien import van levende dieren uit een land waar een uitbraak van AVP plaats vindt (nog of weer, scenario C en D) mogelijk is, worden alle geïmporteerde dieren en andere producten oorspronkelijk afkomstig uit dat land gecontroleerd. In de normale situatie wordt slechts een beperkt deel van de import (5%) op de plaats van bestemming gecontroleerd. We spreken daarom in dit geval van de zogenaamde 100% bestemmingscontrole. Deze heeft, met terugwerkende kracht, ook betrekking op bedrijven die, gedurende de periode waarin mogelijk reeds een besmetting met AVP aanwezig was (de zogenaamde hoog risico periode), gevoelige dieren of sperma hebben geïmporteerd uit een land/regio waar zich een uitbraak heeft voorgedaan. De bedrijven die in de risicovolle periode dieren en levende producten hebben geïmporteerd kunnen daarmee mogelijk ook virus geïmporteerd hebben en worden dus verdacht verklaard.

Voor de zekerheid stellen we de hoog risico periode voor AVP op vier maanden. Dit is de tijd tussen het inslepen van het virus en het ontdekken c.q. wereldkundig maken van de uitbraak. De incubatietijd (de tijd tussen het tijdstip dat het dier het virus binnen krijgt en het tijdstip dat het dier symptomen vertoont) voor AVP is veel korter. Uit ervaring met overige dierziekten blijkt echter dat het onverstandig is te rekenen op een snelle ontdekking van AVP.

De geïmporteerde varkens worden onderzocht op AVP en de verdachtverklaring van het bedrijf wordt opgeheven als de uitslag van het onderzoek negatief is gebleken. Vanzelfsprekend wordt ook nagegaan of er in de hoog risico periode import heeft plaatsgevonden van sperma, vers varkensvlees en varkensvleesproducten, indien dit het geval is wordt het verkeer van deze producten geblokkeerd. Dieren die met deze producten in contact zijn gekomen worden onderzocht en pas vrij gegeven tot duidelijk is dat er geen besmetting heeft plaats gevonden.

7.3.2 Informeren en adviseren

Bij een uitbraak van AVP in het buitenland (scenario C en D) en zeker bij een verdenking of een bevestiging van AVP in Nederland (scenario E, F, G, J, H en I) is het van groot belang dat alle betrokkenen binnen LNV (verschillende directies, dienst regelingen, VWA, AID) en buiten LNV (bedrijfsleven, varkensbedrijven, belangengroepen) snel de beschikking hebben over de voor hen relevante informatie. Daarbij moet duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de laag en hoog risico situaties. De beslissing wanneer de overgang gemaakt wordt van een normale fase naar bijvoorbeeld een aandachtsfase moet een zorgvuldige afweging zijn. Het gaat immers om de balans tussen het goed op de hoogte houden van betrokkenen, maar aan de andere kant mensen ook niet teveel alarmeren als er geen reëel risico is.

Bij een uitbraak van AVP bij een relevante handelspartner (scenario C en D) zal dit standaard op de internetsite van het ministerie van LNV gemeld worden, waarbij aangegeven zal worden hoe hoog het risico wordt geschat en welke maatregelen al dan niet zijn genomen.

Bij een uitbraak in een land waarmee Nederland geen relevante handelsbetrekkingen onderhoudt (scenario B) zal het risico veelal beperkt zijn. Er is dan vaak geen export van risicovolle producten naar Nederland en als deze er wel is wordt dit verboden. De informatie zal in zo'n geval alleen op het internet geplaatst worden en de reizigers zullen geïnformeerd worden. Met het advies worden reizigers attent gemaakt op het verbod van de Europese Unie op het meenemen van etenswaren met varkensvlees en varkensvleesproducten. (Verbod op het binnenbrengen van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong vanuit landen die buiten de Unie gelegen zijn) Ook wordt aan reizigers gevraagd om geen plaatsen te bezoeken waar gevoelige dieren aanwezig zijn.

Wordt een uitbraak in een land risicovoller geschat dan zal er uitgebreidere informatievoorziening plaatsvinden. Dit kan per e-mail of schriftelijk naar de direct betrokkenen zijn. Indien de situatie nog ernstiger is, bijvoorbeeld omdat er een uitbraak in een aangrenzend land is, dan gaat de aandachtsfase in en zal de crisisstaf bijeengeroepen worden. De informatievoorziening zal dan ook mondeling plaatsvinden via het bijeenroepen van het basisoverleg. Het basisoverleg is een wederzijds informierend orgaan. In het

basisoverleg zijn verschillende doelgroepen vertegenwoordigd, zoals de verschillende LNV directies, het bedrijfsleven, maar ook dierentuinen, kinderboerderijen, hobbydierhouders, dierenbescherming etc. Een lijst met organisaties die uitgenodigd zijn voor het basisoverleg is opgenomen in bijlage 3

Het informeren en adviseren van de natuurorganisaties zal plaatsvinden via het Overleg Natuur en Besmettelijke Dierziekten van de Directie Natuur.

7.3.2.1 Advies Varkenshouderijen

Een uitbraak van AVP, maar ook van een andere besmettelijke dierziekte, kan in principe op ieder moment in elk land plaatsvinden. Daarom worden veehouders geadviseerd om altijd voorbereid te zijn op een uitbraak van een besmettelijke dierziekten en om altijd een aantal noodvoorzieningen te kunnen nemen.

Deze adviezen gaan bijvoorbeeld over:

- Zodra AVP in Nederland uitbreekt zal er een standstill van 72 uur afgekondigd worden (zie 7.3.9). Gedurende deze standstill zal geen transport van en naar veehouderijen plaatsvinden. Om die reden wordt geadviseerd te zorgen dat er altijd op voorhand een voorraad diervoer voor tenminste 3 dagen op het bedrijf aanwezig is.
- Noodvoorziening voor stalling voor tenminste 6 weken
Bij een uitbraak van AVP zal er altijd een periode zijn waarin vervoer van gevoelige dieren verboden is. Afhankelijk van het gebied waarin het bedrijf zich bevindt zal op den duur vervoer naar het slachthuis weer toegestaan worden. Echter in de tussenliggende tijd zullen dieren groeien en zal de huisvesting niet meer voldoen. Een bedrijf dient er altijd rekening mee te houden dat het tenminste 6 weken voldoende huisvesting kan bieden, zonder dat afvoer van dieren nodig is. Voor het oplossen van de problemen die hierbij ontstaan wordt medewerking van zowel agrariërs als lokale overheid gevraagd.
- Rantsoeneren voer
Volgend op de standstill zal er een vervoersverbod gelden voor gevoelige dieren. Dieren die slachtrijp zijn zullen pas naar de slacht mogen als dit vervoer (eventueel met ontheffing) weer toegestaan is. Om gewichtstoename te beperken wordt er geadviseerd de dieren in deze periode te rantsoeneren (onderhoudrantsoen)
- Bedrijfshygiëne / zelfquarantaine
Bij een uitbraak van AVP bij een relevante handelspartner of buurland (scenario C) wordt het advies gegeven aan de veehouders in Nederland om de bedrijfshygiëne voor met name bezoekers (waaronder veewagens) aan te scherpen. Dit betekent zo min mogelijk personen op het bedrijf te laten en strikte hygiëne en bioveiligheidsmaatregelen te nemen.

Verder worden er adviezen uitgebracht ten aanzien van activiteiten die risico op verspreiding van eventueel aanwezig virus met zich mee brengen, zoals het uitrijden van mest en het samenbrengen van dieren van verschillende bedrijven.

7.3.2.2(Hygiëne)protocollen

De sector zelf is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van sector brede protocollen. Deze kunnen ter goedkeuring aan de VWA worden voorgelegd. Bij goedkeuring zal LNV de protocollen op het internet plaatsen met de datum van goedkeuring. Protocollen zijn een concept tot een daadwerkelijke uitbraak. De actuele situatie tijdens een uitbraak kan ertoe leiden dat protocollen op het laatste moment worden aangepast. Het updaten van de protocollen is een verantwoordelijkheid van de sector. Die zal bij verandering van situatie of na een bepaalde periode (bijvoorbeeld 2 jaar) de protocollen opnieuw ter goedkeuring aan de VWA moeten aanbieden.

7.3.3 Aanvullend reinigen en ontsmetten (R&O) van vervoermiddelen

Bij de verdenking en/of een uitbraak van AVP in het buitenland zijn vervoermiddelen (voertuigen) die in dat land gevoelige dieren (varkens) hebben gebracht en/of opgehaald mogelijk in contact geweest met het virus. Deze wagens moeten bij terugkeer in Nederland nogmaals verplicht gereinigd en ontsmet worden.

Deze verplichte tweede R&O van de voertuigen dient onder toezicht van de VWA en volgens een door de VWA goedgekeurd protocol op een erkende wasplaats in Nederland te gebeuren.

Is de dreiging van de besmetting wat dichterbij, bijvoorbeeld in een buurland of zelfs een verdenking binnen Nederland, dan moeten alle vervoermiddelen afkomstig van een primair bedrijf waar gevoelige dieren gehouden worden gereinigd en ontsmet worden op dat bedrijf. Niet alleen voertuigen die gevoelige dieren vervoeren maar ook bijvoorbeeld die diervoer, melk enz. vervoeren van een primair bedrijf met gevoelige dieren. Deze dienen allemaal gereinigd en ontsmet te worden volgens een door de VWA goedgekeurd protocol. Er dienen mogelijkheden op de bedrijven aanwezig te zijn om deze vervoermiddelen te reinigen en te ontsmetten. Als de totale reiniging van een wagen praktisch niet uitvoerbaar is omdat deze geladen is, is het tenminste reinigen van de wielen en wielkasten verplicht. Dit om te voorkomen dat smetstof (mest ed.) verspreid wordt.

7.3.4 Bezoekers

Zodra een besmetting van Afrikaanse varkenspest wordt vermoed zal de bezoekersregeling ingaan. Deze regeling zal in beginsel van kracht zijn op alle bedrijven met commercieel gehouden varkens in heel Nederland. Dit betekent dat het voor iedereen verboden is om het bedrijfsgebied van een bedrijf te betreden tenzij dit noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor een noodbezoek door de dierenarts. De bezoeker zal zich dan moeten registreren in een bezoekersregister en zal voor zichzelf en voor zijn vervoermiddel de nodige hygiënemaatregelen dienen te nemen.

Deze regeling is belangrijk omdat bezoekers via handen, kleding, schoeisel, vervoermiddelen etc. het virus kunnen verspreiden. Daarbij is het contact tussen mens en dier het gevaarlijkste. Het bezoek aan het woongedeelte van het bedrijf is wel toegestaan mits het goed gescheiden is van het bedrijfsgebied. In bijlage () is beschreven waar deze scheiding aan moet voldoen. Uiteraard is het erg belangrijk dat ook de veehouder bij het betreden en verlaten van het bedrijfsgebied de nodige hygiënemaatregelen in acht neemt.

Bijeenkomsten van mensen die werkzaam zijn in de agrarische sector (vergaderingen van veehouders), zelfs zonder dat hierbij dieren aanwezig zijn, kunnen ook een gering risico vormen. Het virus kan zich immers verspreiden via mest aan de kleren en/of schoenen. Dit risico is uit te sluiten door algemene hygiëne maatregelen te nemen. Aparte kleding en schoenen voor op het bedrijf (stal en erf), douchen voordat je naar een bijeenkomst gaat (het virus kan in het haar gaan zitten) en zorgvuldig stilstaan bij gevolgen van het individuele handelen.

7.3.5 Verzamelverbod

Het is duidelijk dat het samenbrengen van dieren van verschillende eigenaren een groot risico met zich meebrengt voor de verspreiding van dierziekten. Het zal dus al in een vroeg stadium, soms al bij een uitbraak in het buitenland, verboden worden om gevoelige dieren bijeen te brengen: een verzamelverbod voor alle varkens.

7.3.6 Fokverbod

Bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest zal het verbod op het vervoer van gevoelige dieren het eerste van kracht worden en het langste van kracht blijven, aangezien dit vervoer het meest risicovol is. Zeker in het meest risicovolle gebied, zoals het beschermingsgebied, zullen bedrijven te kampen hebben met overvolle stallen. In het verleden bij andere ziekte uitbraken was dit van zodanige omvang dat besloten is tot het doden van zeer jonge biggen

(3 tot 7 dagen oud). Om een dergelijke situatie in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen kan een fokverbod afgekondigd worden. Een fokverbod zal, na bijna 4 maanden, de draagtijd van de zeug, tot gevolg hebben dat er geen aanwas meer is op het bedrijf.

Bij een eerste uitbraak wordt niet per definitie een fokverbod ingesteld. Het instellen van een fokverbod is een optionele maatregel. De maatregel wordt ingesteld op basis van het 'ja, tenzij principe'. Dit betekent dat binnen 7-14 dagen na de eerste uitbraak veterinaire adviseurs (de Groep van Deskundigen) aan de CVO een advies uitbrengen over het wel of niet instellen van een fokverbod. Er wordt een fokverbod ingesteld, tenzij duidelijk is dat het een relatief beperkte epidemie betreft, die naar verwachting korter zal duren dan 4 maanden. Wanneer tijdens dezelfde epidemie, in een later stadium, een uitbraak in een nieuw gebied plaatsvindt is het, omdat er dan al langer beperkende maatregelen van kracht zijn, gerechtvaardigd om uit te gaan van het 'nee, tenzij principe'. Dit wil zeggen dat er geen fokverbod in het nieuwe gebied wordt ingesteld, tenzij op basis van het advies van de Groep van Deskundigen duidelijk is dat de epidemie langer zal duren dan 4 maanden.

7.3.7 Ophokgebod

Zodra een besmetting van Afrikaanse varkenspest wordt vermoed of wanneer een besmetting in een grensgebied van een buurland is geconstateerd zal er een ophokgebod komen voor alle gehouden varkens (hobby en commercieel) in dat gebied/compartiment. Dit betekent dat deze dieren zodanig opgesloten dienen te worden dat de dieren niet in contact met wilde dieren kunnen komen, dit om de verspreiding via direct contact zo klein mogelijk te houden. De eigenaar/verzorger zal alle mogelijke hygiënemaatregelen in acht dienen te nemen bij het verzorgen van de dieren om het risico van mogelijke verspreiding via indirect contact zo klein mogelijk te houden.

7.3.7 Snelle detectie/early warning

In Nederland bestaat een meldingsplicht voor eigenaren/verzorgers en dierenartsen van verschillende verschijnselen die kunnen wijzen op zeer besmettelijke dierziekten waaronder AVP. In Nederland komen bij het CIDC met enige regelmaat monster binnen die ingestuurd zijn ter controle van een verdenking van Klassieke varkenspest. Deze monsters worden bij een negatieve uitslag voor KVP altijd gecontroleerd op AVP. Dit omdat er in de praktijk aan de hand van klinische symptomen moeilijk een onderscheid gemaakt kan worden tussen KVP en AVP.

Wanneer een uitbraak van AVP bij een relevante handelspartner of bij een buurland uitbreekt kan de controle verscherpt worden, bijvoorbeeld door landelijk periodiek klinisch onderzoek door een dierenarts voor te schrijven en door de verschijnselen van AVP nog eens goed voor het voetlicht te brengen.

Bij een uitbraak in Nederland zal de monitoring uitgebreid en aangepast worden, bijvoorbeeld door landelijk periodiek klinisch onderzoek telefonisch met de varkenshouder uit te voeren (minder risico dan bij bezoeken door een dierenarts). In het Beschermings- en Toezichtgebied worden varkens standaard gescreend op het voorkomen van AVP volgens Richtlijn 2002/60. Daartoe worden de dieren beoordeeld op de klinische verschijnselen en worden er bloedmonsters genomen.

7.3.9 Ontvolken varkens

7.3.9.1 Ruimen

Indien een uitbraak van AVP op een bedrijf bevestigd wordt, worden alle gevoelige dieren op dat bedrijf gedood. De kans op verspreiden en vermeerderen van het virus is in dit geval zo groot, dat het noodzakelijk is de gevoelige dieren zo snel mogelijk te doden en veilig te verwijderen. In sommige gevallen, met name als het risico van besmetting met AVP erg groot wordt geacht, zullen de gevoelige dieren op een bedrijf gedood worden al voordat de diagnose AVP bevestigd is, dit is een preventieve ruiming.

Op dergelijke bedrijven worden monsters genomen om de eventuele besmetting in het laboratorium te bevestigen. Het gaat daarbij om verschillende typen verdenkingen:

- Een bedrijf is verdacht doordat de dieren klinische symptomen vertonen die sterk wijzen op AVP.
- Een bedrijf is verdacht omdat het contacten heeft gehad met een (mogelijk) met AVP besmet bedrijf in Nederland.
- Het bedrijf heeft dieren geïmporteerd uit een gebied in het buitenland waar AVP voorkomt.

7.3.9.2 Preventieve ruiming rond een besmet bedrijf.

Uit ervaringen met eerdere uitbraken van dierziekten is gebleken dat in een veedicht land als Nederland niet kan worden volstaan met alleen het ruimen van het besmette bedrijf. In een dergelijk geval zal het virus als een lopend vuurtje langs de bedrijven gaan en “loopt de bestrijding van de ziekte achter de besmetting aan”. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk. Afhankelijk van het gebied en de veedichtheid van dit gebied zal een straal van 1 km. rond het besmette bedrijf preventief worden geruimd. Dit zorgt voor een verdunning van de gevoelige dieren en voorkomt dat het virus zich verder kan vermeerderen en verspreiden. Tevens worden alle contactbedrijven buiten het ruimingsgebied van 1km. geruimd.

7.3.10 Standstill

Zodra een uitbraak van AVP zich in Nederland voordoet zal er, in heel Nederland, een algehele standstill afgekondigd worden. Dit zal via de media bekend worden gemaakt. Een standstill betekent dat alle vervoer van en naar veehouderijen verboden is. In hoofdstuk 8 wordt het maatregelpakket van de standstill beschreven, wat wel en niet mag tijdens de standstill. Een standstill zal in principe 72 uur duren.

Aan het begin van de standstill is vaak alleen nog maar bekend dat er een besmetting van AVP op een bedrijf is gevonden. Waar deze besmetting van afkomstig is, hoe zij daar gekomen is en welke andere bedrijven in de tussentijd besmet zijn geraakt is dan waarschijnlijk nog niet bekend. Dit kan zeer uitgebreid zijn aangezien er een periode zit tussen het inslepen van het virus, het zichtbaar worden van de verschijnselen en het onderkennen van verschijnselen. De periode van de standstill wordt gebruikt om de aard en omvang van de besmetting in beeld te brengen (epidemiologisch onderzoek), terwijl verdere verspreiding geminimaliseerd wordt door vervoersverboden, de ruiming van het besmette bedrijf en preventieve ruiming van contact- en buurtbedrijven. Deze periode is verder van belang om in relatieve rust de centrale crisisorganisatie en de regionale crisisorganisatie, die de bestrijding en handhaving ter plaatse uitvoeren, op te zetten.

7.3.11 Compartimentering

Aansluitend aan de standstill zal Nederland opgedeeld worden in een aantal compartimenten. Nederland is nu opgedeeld in 20 slapende deel-compartimenten waarvan de grenzen bekend zijn, deze deel-compartimenten worden geactiveerd bij een uitbraak. Een kaart met beschrijving van de grenzen van deze deel-compartimenten zijn bijgevoegd in bijlage 5 Tijdens de standstill zal bekeken worden hoe deze deel-compartimenten samengevoegd kunnen worden, om uiteindelijk tijdens de crisis met een kleiner aantal compartimenten te werken. Het compartiment rond het besmette gebied wordt aangeduid als “besmet compartiment”, de anderen als “vrij compartiment”.

Compartimenten hebben als doel de kans op verspreiding van het virus over Nederland te minimaliseren. Transportbewegingen van bedrijf naar bedrijf worden beperkt tot één compartiment. Het betreft het transport van mogelijk besmette producten (mest), maar ook de verplaatsing van alle voertuigen en personen die op het bedrijfsgebied van een bedrijf met gevoelige dieren komen.

Voorbeelden:

- Dierenarts

- Inseminator
- Bedrijfsverzorger
- Vervoer van melk, mest, diervoeder
- Vervoer destructie materiaal
- Alle monteurs, leveranciers, voorlichters etc. die het bedrijfsgedeelte betreden
- Servicebedrijven zoals klimaatspecialisten.

Rechtstreeks transport naar of van een locatie zonder varkens buiten het compartiment, voor ophalen of afleveren van producten of materialen, is wel toegestaan.

Voorbeelden:

- Afleveren van melk aan een melkfabriek gelegen buiten het compartiment, mits rechtstreeks.
- Kadavers moeten binnen één compartiment opgehaald worden, maar mogen uiteindelijk rechtstreeks naar destructor buiten het compartiment vervoerd worden.
- Ophalen van voer op een mengvoederbedrijf buiten het compartiment, om verschillende bedrijven binnen het compartiment te bevoorraden is toegestaan.
- Vervoer van mest naar bijv. een opslagplaats buiten het compartiment kan, wanneer de veterinaire situatie het toelaat, toegestaan worden met ontheffing van de VWA.
- Vervoer van dieren naar een slachterij buiten het compartiment kan, wanneer de veterinaire situatie het op termijn toelaat, toegestaan worden. Hierbij moet wel aangetoond worden dat de beschikbare slachtcapaciteit in het compartiment te gering is.

Aan al dit vervoer zijn strikte voorwaarden verbonden (geprotocolleerd, 1 op 1, vaste corridor, vervoer zo mogelijk beperken tot naast gelegen compartiment)

De controle op de compartimentering vindt plaats door identificatie van voertuigen met een sticker. De kleur van de sticker komt overeen met het compartiment waar het voertuig op bedrijven met gevoelige dieren mag komen.

NB: Omstikkers, voor een ander compartiment, is alleen mogelijk na reiniging en ontsmetting op een erkende wasplaats, en stilstand gedurende een periode van 24 uur.

7.3.12 Instellen gebieden

Een van de meest effectieve bestrijdingsinstrumenten bij Afrikaanse varkenspest is het instellen van gebieden rondom uitbraken. In deze gebieden gelden onder andere restricties voor vervoer van en naar locaties met varkens en wordt ook ander vervoer van agrarische voertuigen zoveel mogelijk beperkt. Het instellen van de gebieden is een verplichting in de AVP-bestrijdingsrichtlijn.

7.3.12.1 Gebied met vervoersverbod/ vervoersbeperkingsgebied

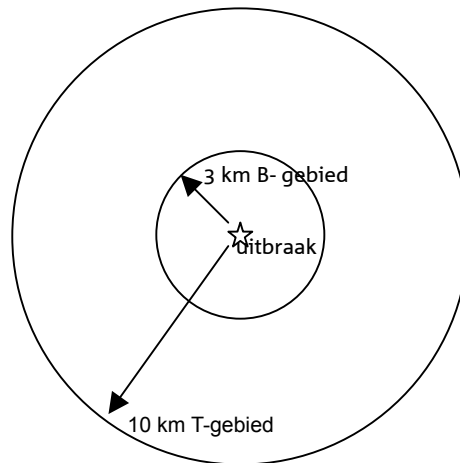
Tijdens de verdenkingfase bestaat er een sterk vermoeden dat er een besmetting met AVP aanwezig is. Ondanks dat dit nog niet bevestigd is in het laboratorium, kan al wel besloten worden dat er aanvullende maatregelen genomen moeten worden. De belangrijkste maatregel is dat in het gebied waar de verdenking bestaat, het vervoer van en naar de veehouderijen stilgelegd moet worden. Dit wordt bereikt door een vervoersbeperkingsgebied in te stellen. In dit gebied gelden dan de maatregelen zoals aangegeven in het "Maatregelpakket vervoersbeperkingsgebied" (hoofdstuk 8). De grootte van het gebied is afhankelijk van de kans dat de diagnose bevestigd wordt en heeft een straal van 3 km of 10 km.

7.3.12.2 Beschermings- en toezichtsgebied

Zodra een besmetting is bevestigd zullen de maatregelen die in de EU-richtlijn 2002/60/EEG genoemd zijn, uitgevoerd worden. Hieronder valt ook het instellen van een beschermingsgebied met een straal van 3 km om het besmette bedrijf. Daarnaast wordt een

toezichtsgebied met een straal van 10 km om het besmette bedrijf ingesteld. De grenzen van deze gebieden worden mede bepaald door de handhaafbaarheid; natuurlijke grenzen en wegen worden bij voorkeur gebruikt. In het beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied) schrijft de richtlijn strikte maatregelen voor, onder ander voor het vervoer van dieren en dierlijke producten, voor bezoek aan bedrijven, voor de screening van bedrijven etc. Maatregelen voor het B/T gebied zijn verder uitgewerkt in de maatregelpakketten in hoofdstuk 8.

Figuur 2: Beschermings- en toezichtsgebied

7.3.12.3 Ruimingsgebied

Uit ervaringen met eerdere uitbraken van dierziekten is gebleken dat in een veedicht land als Nederland niet kan worden volstaan met alleen het ruimen van het besmette bedrijf. In een dergelijk geval zal het virus als een lopend vuurtje langs de bedrijven gaan en "loopt de bestrijding van de ziekte achter de besmetting aan". Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk. Afhankelijk van het gebied en de veedichtheid van dit gebied zal een straal van 1 km. rond het besmette bedrijf preventief worden geruimd. Dit zorgt voor een verdunning van de gevoelige dieren en voorkomt dat het virus zich verder kan vermeerderen en verspreiden. Tevens worden alle contactbedrijven buiten het ruimingsgebied van 1km. geruimd.

7.3.13 Vervoersbepalingen

Transporten van dieren, producten en voeder zijn een belangrijke factor voor de verspreiding van het AVP-virus. Hiervoor gelden restricties. Deze kunnen afhankelijk van het moment en de plaats verschillen

7.3.13.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van voor Afrikaanse varkenspest gevoelige dieren, zoals varkens en varkensachtigen vormt het grootste risico op verspreiding van het virus. Om deze reden zal het vervoer van deze dieren als eerste verboden zijn, in de meeste gevallen al tijdens de aandacht- of verdenkingfase.

7.3.13.2 Vervoer van overige gevoelige zoogdieren

Er zijn naast varkens en varkensachtigen geen andere zoogdieren gevoelig voor het AVP-virus.

7.3.13.3 Vervoer van niet gevoelige zoogdieren

Ook voor het vervoer van niet gevoelige zoogdieren zoals herkauwers, pluimvee en paarden kunnen restricties gelden. Deze dieren kunnen afkomstig zijn van bedrijven waar ook

varkens aanwezig is en kunnen voor verspreiding van het virus zorgen (bijvoorbeeld meedragen in de vacht of op de banden van de veewagen) Daarnaast geldt dat, ook al zijn ze afkomstig van bedrijven waar geen gevoelige dieren aanwezig zijn, het om reden van handhaving gedurende bepaalde risicovolle periodes en in bepaalde risicovolle gebieden (bijvoorbeeld tijdens de standstill en in het beschermings/ toezichtsgebied) toch verboden is om niet gevoelige zoogdieren te vervoeren. Zie hoofdstuk 11 voor meer informatie.

7.3.13.4 Vervoer van levende producten

Bij varkens wordt vaak kunstmatige inseminatie toegepast. Het sperma is afkomstig van gevoelige dieren en kan virus bevatten. Vervoer van varkenssperma is om deze reden tijdens de standstill verboden. Ook eicellen en embryo's mogen niet vervoerd worden. Na de standstill mag sperma wel vervoerd worden mits het wordt afgeleverd aan de weg. In het besmette gebied mag alleen sperma gewonnen worden onder aanvullende maatregelen van de EU-richtlijn.

7.3.13.5 Vervoer van mest en mestvervoermiddelen

Aangezien ook mest van varkens het AVP-virus kan bevatten vormt het vervoer en het uitrijden hiervan een groot risico. Het vervoer van varkensmest zal om die reden zo lang als nodig verboden zijn. Ook de mest afkomstig van andere dieren die op een bedrijf met varkens gehouden worden zal onder dit vervoersverbod vallen. De productie van mest op de bedrijven gaat echter onverminderd door. De oplossing voor dit probleem wordt gezocht in extra opslagruimte voor de mest op het bedrijf of, onder zeer strikte voorwaarden, vervoer naar een opslagplaats of verwerkingsplaats. Wanneer de aanwending van mest weer is toegestaan geschiedt dit conform de gebruikelijke regelgeving (Besluit Gebruik Meststoffen). Uitgezonderd van alle maatregelen met betrekking tot mest is het vervoer van behandelde en verpakte mest van de detailhandelaar naar de consument en het gebruik van deze mest. Dit vormt immers geen enkel risico op de verspreiding van Afrikaanse varkenspest en is bovendien ook uit handhavingsoogpunt geen probleem.

7.3.13.6 Vervoer van melk

De afvoer van melk van gemengde bedrijven waar naast herkauwers ook varkens worden gehouden, zal aan bepaalde restricties gebonden zijn. Het is niet de melk zelf die besmet is met het Afrikaanse varkenspestvirus maar het vervoermiddel van de melk kan een risico vormen en kan virus verspreiden. Gedurende de standstill zal de melk niet worden opgehaald. Indien er hierdoor in deze drie dagen geen opslagcapaciteit meer beschikbaar is zal het op een verantwoorde manier van ontdaan moeten worden (bijv. weg laten lopen in de mestkelder). Aansluitend aan de standstill zal het vervoer van melk weer toegestaan worden. Dit vervoer moet onder strikt hygiënische omstandigheden, en van bedrijven met varkens, gecompartmenteerd gebeuren (zie hoofdstuk 7.3.10 en 8.5 voor uitleg compartimentering en hoofdstuk 11 ongevoelige dieren).

7.3.13.7 Vervoer van diervoeders

Vervoer van diervoeder afkomstig van een fabriek kan een risico op verspreiding vormen aangezien de voerwagen op verschillende bedrijven kan komen. Daarom zijn aan dit vervoer voorwaarden verbonden, zo is het vervoer tijdens de uitbraak gecompartmenteerd, gedurende de standstill is het vervoer van diervoeder zelfs verboden om alle contacten tussen mogelijk besmette bedrijven te voorkomen. Diervoeder (ruwvoer) afkomstig van een bedrijf waar ook varkens worden gehouden kan besmet zijn, en om die reden is vervoer tussen bedrijven van dit voer niet toegestaan.

Uitgezonderd op alle maatregelen over diervoeder zijn:

- Rechtstreeks vervoer van verpakte voeders voor vee van detailhandelaar naar consument
- Vervoer van voeders voor vee via schepen op de binnenwateren
- Het vervoer van kant en klaar petfood

- Het transport over verharde (snel)wegen en water van diervoedergrondstoffen wanneer deze niet afkomstig zijn van een veehouderij en uitsluitend bestemd zijn voor dier- en mengvoederfabrieken
- Vervoer van vochtrijke veevoeders van producerende bedrijven (bierbrouwer, aardappelmeelfabriek) naar opslagplaatsen.

Dit vormt immers geen enkel risico op de verspreiding van Afrikaanse varkenspest en is bovendien ook uit handhavingsoogpunt geen probleem.

7.3.13.8 Vervoer van destructiemateriaal

Het vervoer van destructiemateriaal, door een daarvoor aangewezen bedrijf, is altijd toegestaan, ook tijdens de standstill. De reden hiervoor is dat het uit veterinaire, hygiënische en ethische oogpunt niet gewenst is om kadavers 72 uur op het bedrijf te laten liggen. Vervoer gebeurt onder zeer strikte voorwaarden.

Het ophalen van destructiemateriaal van bedrijven met varkens is gecompartmenteerd (zie hoofdstuk 6 voor uitleg compartimentering) Destructiemateriaal van bedrijven zonder varkens hoeft niet gecompartmenteerd opgehaald te worden (zie hoofdstuk 11 ongevoelige dieren)

7.3.13.9 Vervoermiddelen

Verplaatsen van lege vervoermiddelen gebruikt voor of kennelijk bestemd voor het vervoeren van dieren, rauwe melk, veevoeder of mest is niet toegestaan. Uitgezonderd is het verplaatsen van vervoermiddelen voor het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een gespecialiseerde kliniek.

7.3.14 Vaccinatie

Aangezien er geen (geregistreerd) vaccin beschikbaar is komt vaccinatie niet als preventie-/bestrijdingsmiddel in aanmerking.

7.3.15 Natuur

Om besmetting van wild te voorkomen en om een eventuele besmetting onder wild niet te laten spreiden naar gehouden dieren kunnen maatregelen in natuurgebieden worden ingesteld. Deze maatregelen, zoals bijvoorbeeld het afsluiten van terreinen voor publiek, het opschorten van werkzaamheden en het plaatsen van hekken en rasters, hebben tot doel de rust in terreinen te handhaven en het wild te isoleren. Bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest in een wildbestand of natuurterreinen zullen aanvullende maatregelen gelden. Maatregelen met betrekking tot natuurgebieden en wild worden beschreven in hoofdstuk 12.4.

7.3.16 Defensie

Bij een uitbraak van AVP in een land waar defensie gestationeerd is, zal defensie geïnformeerd en geadviseerd worden. Het advies houdt onder andere in dat bij terugkeer personen en materiaal gereinigd en ontsmet wordt. Daarnaast zal bij een uitbraak in Nederland defensie geadviseerd worden om in bepaalde risico gebieden oefeningen op te schorten.

7.3.17 Welzijn

Als gevolg van onder andere vervoersverboden kan het dierenwelzijn in het geding komen. In dat geval moet een afweging gemaakt worden of de kans op verspreiding van het virus opweegt tegen de problemen die de maatregel tot gevolg heeft. Deze afweging moet per geval gemaakt worden. Voor bepaalde gevallen zullen ontheffingen op een verbod gegeven kunnen worden. Bijvoorbeeld het vervoer van hoogdrachtige zeugen. In bepaalde gevallen kan het zijn dat de locatie waarop de zeugen aanwezig zijn bij het begin van de uitbraak van Afrikaanse varkenspest totaal ongeschikt is voor het afbiggen. In dat geval kan toegestaan worden dat de hoogdrachtige dieren en eventueel reeds geboren biggen naar een andere

locatie mogen worden vervoerd. Deze ontheffing wordt door de VWA gegeven en het vervoer zal onder strikte voorwaarden plaats moeten vinden.

Indien de epidemie lang duurt en de restricties een lange periode van kracht zijn, kan het zijn dat er in bepaalde gebieden welzijnsproblemen ontstaan. Bijvoorbeeld dieren die door gewichtstoename grote problemen met beenwerk en gewrichten krijgen, of stallen die dermate overvol zijn dat er een welzijnsprobleem ontstaat. In bepaalde gebieden kan er op dat moment een slachtregering ingesteld worden, waarbij dieren, met een ontheffing, toch naar een slachthuis vervoerd mogen worden. Als laatste optie wordt welzijnsopkoop gehanteerd.

De welzijnsopkoop wordt momenteel door de sector nader uitgewerkt. Randvoorwaarden hierbij zijn:

- Het doden van zo min mogelijk gezonde dieren.
- Opkoop mag niet interfereren met de bestrijding
- Opkoop dient geen extra risico voor verspreiding te zijn (hygiëne etc.)
- Opkoop mag alleen plaatsvinden op basis van dierwelzijn, niet op basis van marktproblemen.
- Opkoop mag pas plaatsvinden op zijn vroegst na 6 weken.
- Opkoop moet voldoen aan de voorwaarden van Brussel.

Bij en uitbraak van een besmettelijke ziekte waarbij maatregelen worden genomen op het gebied van huisvesting en/of ruiming wordt een commissie ingesteld die toezicht houdt of de uitvoering van de acties in het kader van dierenwelzijn op een verantwoorde wijze wordt uitgevoerd.

De commissie bestaat uit ten hoogste twee/drie leden die door de Minister worden benoemd. De commissie heeft toegang tot alle locaties waar door het regionale coördinatiecentrum actie wordt voorbereid of uitgevoerd. De commissie doet aanbevelingen om welzijnsproblemen die zicht voordoen tot oplossing te brengen. Als regel zal de commissie dit doen in samenspraak met het regionale coördinatiecentrum. Als de problematiek op dat niveau niet direct is op te lossen heeft de commissie de bevoegdheid direct met de departementale crisisstaf te overleggen.

De commissie rapporteert wekelijks over de totale welzijnsproblematiek aan de Minister.

Hoofdstuk 8: Maatregelpakket

8.1 Inleiding

8.2 Maatregelpakket standstill

- 8.2.1 Vervoer van varkens
- 8.2.2 Vervoer van niet gevoelige dieren
- 8.2.3 Levende producten
- 8.2.4 Mest en mestvervoermiddelen
- 8.2.5 Melk
- 8.2.6 Diervoeders
- 8.2.7 Bezoekers
- 8.2.8 Deconstructiemateriaal
- 8.2.9 Vervoermiddelen

8.3 Maatregelpakket beschermings-, toezichts-, en vervoersverbodgebied

- 8.3.1 Vervoer van varkens
- 8.3.2 Vervoer van niet gevoelige dieren
- 8.3.3 Levende producten
- 8.3.4 Mest en mestvervoermiddelen
- 8.3.5 Melk
- 8.3.6 Diervoeders
- 8.3.7 Bezoekers
- 8.3.8 Deconstructiemateriaal
- 8.3.9 Vervoermiddelen

8.4 Maatregelpakket compartiment

- 8.4.1 Vervoer van varkens
- 8.4.2 Vervoer van niet gevoelige dieren
- 8.4.3 Levende producten
- 8.4.4 Mest en mestvervoermiddelen
- 8.4.5 Melk
- 8.4.6 Diervoeders
- 8.4.7 Bezoekers
- 8.4.8 Deconstructiemateriaal
- 8.4.9 Vervoermiddelen

8.1 Inleiding

In hoofdstuk 7 wordt bij de beleidsinstrumenten diverse malen gesproken over het instellen van gebieden. Bij het instellen van gebieden worden er bepaalde maatregelpakketten van kracht. De maatregelpakketten zijn een uitwerking van de “hoofdmaatregel” waarmee het gebied aangeduid wordt waar die hoofdmaatregel van kracht is.

Het betreft maatregelpakketten voor de volgende gebieden:

- Standstill
Dit betreft heel Nederland gedurende de 72 uur standstill
- Beschermingsgebied/Toezichtsgebied/Vervoersverbodgebied
Dit betreft het 3 km beschermingsgebied en het 10 km toezichtsgebied om de uitbraak, en tevens, indien aanwezig, gebieden waar een vervoersverbod wordt afgekondigd.
- Compartiment
Dit betreft de compartimenten, zowel het besmette compartiment als de vrije compartimenten,

Indien er een combinatie van maatregelpakketten optreedt, bijvoorbeeld Standstill gecombineerd met Beschermingsgebied, gelden voor het gebied steeds de strengste maatregelen. In het nu volgende hoofdstuk wordt eerst per categorie van maatregelen kort ingegaan op de achtergrond. Daarna worden de maatregelpakketten zelf, per gebied, gedetailleerd beschreven.

8.2 Maatregelpakket standstill

8.2.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van varkens is niet toegestaan.

8.2.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

Het vervoer van herkauwers (runderen, schapen en geiten) is niet toegestaan. Het is ook niet toegestaan met deze dieren over de openbare weg te lopen.

Om welzijnsredenen mogen alle melkgevende dieren (melkkoeien, melkgeiten en melkschapen) in de eerste 24 uur na afkondiging van de standstill, éénmalig naar huis gehaald worden.

Het naar binnen halen van vee dat op de huiskavel staat en daarbij niet over de openbare weg vervoerd hoeft te worden, is toegestaan.

Het vervoer van pluimvee en paarden is niet toegestaan. Het is ook niet toegestaan om met deze dieren over de openbare weg te lopen. Een uitzondering wordt gevormd voor het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een gespecialiseerde kliniek (zie hoofdstuk 11) en het vervoer van eendagskuikens en broed/consumptie-eieren. Deze dienen rechtstreeks vervoerd te worden naar een bedrijf. De aflevering van de kuikens en broedeieren dient te gebeuren op de openbare weg die grenst aan het ontvangende bedrijf (zie hoofdstuk 11).

8.2.3 Levende producten

Het vervoer van levende producten (sperma, eicellen en embryo's) van varkens is niet toegestaan. Inseminatie of bevruchting (mede embryotransplantatie, in-vitrofertilisatie) van varkens is toegestaan indien het sperma/de eicel/het embryo reeds op het bedrijf aanwezig is.

8.2.4 Mest

Het vervoer van mest van vee of pluimvee is niet toegestaan, ook het aanwenden van mest is niet toegestaan.

8.2.5 Melk

Tijdens de standstill is alle vervoer van melk verboden. Ongeacht of deze melk afkomstig is van bedrijven waar geen varkens aanwezig zijn.

8.2.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders is verboden. Om welzijnsredenen wordt hierop een uitzondering gemaakt voor het vervoer van voeders bestemd voor pluimvee en pelsdieren en het vervoer van melkpoeder naar vleeskalverhouders. Dit voeder moet van de fabriek één op één vervoerd worden naar het bedrijf en aflevering moet plaatsvinden op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol.

In noodsituaties is, met ontheffing van de VWA, het vervoer van ruwvoer mogelijk.

8.2.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgebied niet betreden.

Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgebied geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgebied. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis (zie bijlage 6).

Voor gemengde bedrijven met varkens geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgebied.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Monteurs en loonwerkers, dierenartsen en bedrijfsverzorgers (incl. pluimvee service bedrijven) mogen de bedrijven betreden voor hulp in situaties waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- In noodgevallen mogen brandstofleveranciers en N2-leveranciers de bedrijven betreden.

Bezoekers van het bedrijfsgebied dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.2.8 Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van bedrijven met varkens mag opgehaald worden, onder de strikte voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf.

8.2.9 Vervoermiddelen

Verplaatsen van lege vervoermiddelen van vee, pluimvee, rauwe melk, veevoeder of mest is niet toegestaan. Uitgezonderd is het verplaatsen van vervoermiddelen voor het vervoer van eendagskuikens, voor het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een gespecialiseerde kliniek en voor het eenmalig vervoer van melkgevende herkauwers (melkkoeien, melkgeiten en melkschapen) naar huis.

8.3 Maatregelenpakket beschermingsgebied/ toezichtsgebied/ vervoergebied

8.3.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van varkens is niet toegestaan.

8.3.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

Het vervoer van herkauwers, pluimvee en paarden afkomstig van een bedrijf zonder varkens is na de 1^e screening in dat gebied onder voorwaarden toegestaan. Voor een gedetailleerde uitleg zie hoofdstuk 11. Ongevoelige dieren van bedrijven met varkens mogen net als varkens niet vervoerd worden.

8.3.3 Levende producten

Het leveren van levende producten (waaronder sperma) van varkens is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming. Het insemineren mag alleen gedaan worden door personeel van het betreffende bedrijf. Een KI station (of andere producent) in een B/T gebied mag geen levende producten leveren. Ondanks de marginale toepassing moet voor de volledigheid worden opgemerkt dat onder levende producten ook embryo's en eicellen worden gerekend. Voor het leveren van levende producten (waaronder sperma) van ongevoelige dieren gelden, behalve de bezoekersregeling, geen beperkingen. Zie hoofdstuk 11

8.3.4 Mest

Het vervoer van mest van vee en pluimvee, afkomstig van bedrijven met varkens is niet toegestaan.

Uitgezonderd hierop zijn kalvergier (op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol) en mestmonsters die onder stringente voorwaarden afgevoerd kunnen worden (op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol voor vervoer en verwerking in laboratoria).

Bij vaststelling van mestopslagproblemen op bedrijven met varkens is het toegestaan noodvoorzieningen op het bedrijf te plaatsen en/of kan afvoer van mest plaatsvinden. De afvoer geschiedt onder toezicht naar een aangewezen tussenopslagplaats of installatie voor mestverwerking in het gebied (onthefing VWA en op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol). Bij toenemende mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het gebied onder voorwaarden mogelijk (onthefing VWA).

Voor het vervoer van pluimveemest, mest van herkauwers en paardenmest afkomstig van bedrijven zonder varkens zie hoofdstuk 11.

8.3.5 Melk

Ophalen van rauwe melk op bedrijven (incl. zelfzuivelaars) waar varkens aanwezig zijn is mogelijk op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol. De vervoermiddelen mogen enkel bestemd zijn voor het ophalen van rauwe melk uit het gebied. De rauwe melk mag vanaf meerdere bedrijven met varkens opgehaald worden en vervoerd worden naar een melkfabriek. Dit laatste vanzelfsprekend altijd na grondige reiniging en desinfectie van de wielen en wielkasten bij het verlaten van het bedrijf.

8.3.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders naar een bedrijf met varkens is toegestaan op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol. De vervoermiddelen mogen enkel bestemd zijn voor brengen van voer naar bedrijven met varkens in het gebied. Het voer mag vanaf de voerfabriek geleverd worden aan meerdere bedrijven met varkens in het gebied. Wagens die voer naar bedrijven met varkens brengen moeten bij het verlaten van het bedrijf altijd de wielen en wielkasten reinigen en desinfecteren. Het vervoer van diervoeders vanaf een bedrijf met varkens is verboden.

8.3.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens het bedrijfsgedeelte niet betreden.

Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis (zie bijlage 6)

Voor gemengde bedrijven met varkens geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.

- Personen die betrokken zijn bij het ophalen en vervoeren van ongevoelige dieren volgens de vastgestelde regels.
- Personen die de rauwe melk, de mest of diervoeders volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Monteurs en loonwerkers mogen de bedrijven enkel betreden voor hulp in situaties waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- Dierenartsen en bedrijfsverzorgers.
- Brandstofleveranciers, N2-leverancier, aanlegger van noodbassin/mestzakken/noodvoorziening stalling

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.3.8 Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van bedrijven met varkens mag gecompartmenteerd opgehaald worden, onder de strikte voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf.

8.3.9 Vervoermiddelen

Het verplaatsen van ongeladen en geladen voertuigen bestemd voor het vervoer van varkens is verboden. De aanwezigheid van ongeladen en geladen vervoermiddelen bestemd voor het vervoer van vee, rauwe melk, voer, mest en deconstructiemateriaal op een bedrijf met varkens in een ander compartiment, dan waaraan het vervoermiddel toegewezen (en gestickerd) is, is verboden.

Vervoermiddelen die binnen een B/T gebied op een bedrijf met varkens komen mogen slechts na reinigen en ontsmetten op een erkende wasplaats, en 24 uur stilstand, buiten het gebied op bedrijven met varkens komen.

8.4 Maatregelpakket compartiment

Bij het instellen van de compartimenten, aansluitend aan de standstill, zullen de maatregelen van toepassing zijn zoals hieronder beschreven. Deze maatregelen zullen bij aanvang zowel in het compartiment met de besmette haard, als in de compartimenten die vrij zijn, vrijwel identiek zijn. Echter, in de vrije compartimenten zal op een vroeger tijdstip versoepeling van maatregelen mogelijk zijn. Dit staat beschreven in hoofdstuk 10 de afbouw.

8.4.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van varkens is niet toegestaan. Transport van dieren in het kader van het dierenwelzijn (vb hoogdrachtige zeugen), is onder stringente voorwaarden met ontheffing van de VWA, binnen het compartiment toegestaan.

8.4.2 Vervoer van niet gevoelige dieren

Zie hoofdstuk 11.

8.4.3 Levende producten

Het leveren van levende producten (sperma) van varkens is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming. Voor het leveren van sperma van ongevoelige dieren gelden, behalve de bezoekersregeling, geen beperkingen.

8.4.4 Mest

Het vervoer van mest van vee en pluimvee, afkomstig van bedrijven met varkens is niet toegestaan.

Uitgezonderd hierop zijn kalvergier (op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol) en mestmonsters die onder stringente voorwaarden afgevoerd kunnen worden (op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol voor vervoer en verwerking in laboratoria).

Bij vaststelling van mestproblemen op bovengenoemde bedrijven is het toegestaan noodvoorzieningen op het bedrijf te plaatsen en/of kan afvoer van mest plaatsvinden. De

afvoer geschiedt onder toezicht naar een aangewezen tussenopslagplaats of installatie voor mestverwerking in het gebied (onthefing VWA en op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol). Bij toenemende mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het compartiment onder voorwaarden mogelijk (onthefing VWA).

Het vervoer van pluimvee- herkauwer- en paardenmest afkomstig van bedrijven zonder varkens is toegestaan. Voor pluimveemest is dit toegestaan met een PVE-geleidebiljet, en voor paardenmest en mest van herkauwers met een eigen verklaring (zie hoofdstuk 11)

8.4.5 Melk

Ophalen van rauwe melk op bedrijven waar varkens aanwezig zijn is mogelijk op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.4.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders vanaf een bedrijf met varkens is verboden.

Het overige vervoer van diervoeders is toegestaan op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.4.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens het bedrijfsgedeelte niet betreden.

Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis (zie bijlage 6)

Voor gemengde bedrijven met varkens geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Personen die betrokken zijn bij het ophalen en vervoeren van het herkauwers, paarden en pluimvee volgens de vastgestelde regels.
- Personen die de rauwe melk, de mest of diervoeders volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Monteurs en loonwerkers mogen de bedrijven enkel betreden voor hulp in situaties waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- Dierenartsen en bedrijfsverzorgers.
- Brandstofleveranciers, N2-leverancier, aanlegger van noodbassin/mestzakken/noodvoorziening stalling

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.4.8 Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van bedrijven met varkens mag opgehaald worden, onder de strikte voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf.

Voor het ophalen van deconstructiemateriaal van slachterijen en bedrijven zonder varkens gelden geen restricties.

8.4.9 Vervoermiddelen

De aanwezigheid van ongeladen en geladen vervoermiddelen bestemd voor het vervoer van vee, rauwe melk, voer, mest en deconstructiemateriaal op een bedrijf met varkens in een ander compartiment, dan waaraan het vervoermiddel toegewezen (en gestickerd) is, is verboden.

9.Vaccinatie

In de Richtlijn (2002/60/EEG) staat dat het gebruik van een vaccin verboden is. In de huidige situatie is er geen vaccin beschikbaar. Een vaccinatiestrategie ter bestrijding van Afrikaanse varkenspest komt hierdoor niet in aanmerking.

Hoofdstuk 10: Afbouw

- 10.1 Afbouw algemeen
- 10.2 Afbouw per gebied
 - 10.2.1 Compartimenten
 - 10.2.2 Beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied)
- 10.3 Afbouw maatregelpakketten
 - 10.3.1 Vervoer van varkens en van niet gevoelige diersoorten
 - 10.3.1.1 Vervoer ivm dierwelzijn
 - 10.3.1.2 Vervoer naar slachthuis
 - 10.3.1.3 Vervoer tussen bedrijven
 - 10.3.2 Mest
 - 10.3.2.1 Beschermings- en toezichtsgebied
 - 10.3.2.2 Compartiment besmet
 - 10.3.2.3 Compartiment vrij
 - 10.3.3 Levende producten
 - 10.3.4 Melk
 - 10.3.5 Diervoeders
 - 10.3.6 Deconstructiemateriaal

INLEIDING

In een crisis komen er ineens veel regels bij. Deze moeten ook allemaal weer verdwijnen als we naar een normale situatie toegaan. Dit proces van versoepeling heet de afbouw. In dit hoofdstuk staat beschreven hoe dat proces zal verlopen

10.1 Afbouw algemeen

De afbouw van de aandachtsfase en/of de verdenkingsfase gaat in wanneer de dreiging van een crisis is geweken. Het kan zijn dat de Afrikaanse varkenspest uitbraak in de getroffen landen onder controle is, of dat maatregelen die genomen zijn afdoende zijn, zodat het risico van insleep geweken is. In de afbouwfase zullen maatregelen geleidelijk opgeheven worden.

De afbouw van de crisisfase gaat in op het moment dat er geen uitbraken van Afrikaanse varkenspest meer zijn in Nederland en de bestaande uitbraken onder controle zijn. Afbouw zal plaatsvinden per gebied. Afhankelijk van het gebied kunnen maatregelen geleidelijk versoepeld, dan wel opgeheven worden. Daarbij komen de minst risicovolle gebieden als eerste in aanmerking voor versoepeling. Na opheffing van het gebied worden ook alle voor het gebied geldende maatregelen opgeheven.

Afbouw van maatregelen zal plaatsvinden op basis van een afweging van criteria zoals bijvoorbeeld veterinaire risico, hinder en handhaving. Indien versoepelen of opheffen weinig risico met zich meebrengt en de maatregel ook nog eens moeilijk uitvoerbaar was, veel hinder gaf en moeilijk te handhaven was, zal deze eerder opgeheven worden dan een maatregel die bij opheffen of versoepelen wel veel veterinaire risico geeft, toch al weinig hinder veroorzaakte, goed uitvoerbaar en makkelijk te handhaven was. Maatregelen op basis van EU regelgeving mogen uiteraard pas opgeheven worden na de voorgeschreven termijn of na goedkeuring van de Europese Commissie.

Aangezien iedere crisis anders verloopt en ook andere risico's met zich meebrengt, zal over de afbouw pas in detail besloten kunnen worden ten tijde van de crisis. De criteria voor afbouw, zoals bijvoorbeeld veterinaire risico, variëren per gebied, Bovendien kunnen deze ook in de tijd variëren. Daarom is het van belang op regelmatige tijdstippen maatregelen te evalueren om na te gaan of versoepeling of afschaffen reeds mogelijk is. Om enige houvast

te hebben wordt in dit hoofdstuk het denkraam besproken waarlangs de afbouw kan plaatsvinden. Kort wordt besproken hoe de afbouw van gebieden en van de maatregelpakketten zal plaatsvinden (10.2 en 10.3). Daarbij wordt verwezen naar een tabel in bijlage 7 waarbij per maatregel het afwegingskader is weergegeven.

10.2 Afbouw per gebied

10.2.1 Compartimenten

De compartimentering zal geleidelijk afgebouwd kunnen worden. Maatregelen per compartiment kunnen versoepeld worden. Deze versoepeling kan, afhankelijk van de situatie binnen een compartiment, in het ene compartiment eerder plaatsvinden dan in het andere. Vervolgens kan vervoer tussen vrije compartimenten weer toegestaan worden, en kunnen de verschillende vrije compartimenten samengevoegd worden om zo grotere gebieden te vormen. Het feit dat de compartimenten opgebouwd zijn uit meerdere kleinere deelcompartimenten maakt het ook mogelijk om tijdens de afbouw deze geleidelijk af te pellen, om het gebied met restricties geleidelijk aan te verkleinen. Zo is het eventueel mogelijk dat op een eerder tijdstip uit een groter gedeelte van Nederland export weer toegestaan is.

De compartimenteringsregeling als totaal zal opgeheven worden na opheffing van alle B/T gebieden.

10.2.2 Beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied)

Opheffen van het B en het T gebied vindt plaats volgens de richtlijn.

Dit betekent dat opheffing pas plaatsvindt uiterlijk 40 dagen na reiniging en ontsmetting van het laatste besmette bedrijf in het betreffende B/T gebied en nadat alle bedrijven met gevoelige dieren in het B/T gebied zijn gescreend, met gunstig resultaat.

Herbevolking:

De richtlijn schrijft extra eisen voor waaraan een bedrijf moet voldoen dat na ruiming wil herbevolken, de herbevolkingsregeling.

Deze regeling vervalt een jaar na de datum waarop Nederland vrij is verklaard van Afrikaanse varkenspest.

10.3 Afbouw maatregelpakketten

In deze paragraaf wordt per categorie kort weergegeven hoe de afbouw plaats kan vinden. In de tabel van bijlage 7 is iedere maatregel apart genoemd, met het doel in het verloop van de epidemie deze maatregelen regelmatig te beoordelen op een aantal criteria zoals onder andere veterinaire risico, hinder en handhaafbaarheid. De tabel kan op die manier gebruikt worden als leidraad bij de afwegingen die tijdens de crisis gemaakt worden, om bepaalde maatregelen wel of niet op te heffen of te versoepelen.

10.3.1 Vervoer van varkens en van niet gevoelige diersoorten

Er dient enerzijds onderscheid gemaakt te worden in het vervoer van varkens en van niet gevoelige diersoorten (pluimvee, paarden en herkauwers) en anderzijds in het vervoer in hoog risico gebieden (bv. B/T gebied) of laag risico gebieden (bv. vrij compartiment).

Voor niet gevoelige diersoorten kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus doordat de niet gevoelige diersoorten tezamen op een bedrijf met varkens worden gehouden.

10.3.1.1 Vervoer ivm dierenwelzijn

Uitzonderingen in de beperkende maatregelen zijn gebaseerd op dierenwelzijn zoals bijvoorbeeld vervoer van hoogdrachtige of pasgeboren dieren. Voor het vervoer van deze dieren binnen een gebied kan ontheffing verleend worden.

Op termijn zal de verplaatsing van niet gevoelige dieren naar een naastliggend perceel, niet grenzend aan een ander perceel met varkens, toegestaan worden. Met ontheffing en klinische inspectie zal het toegestaan zijn ongevoelige dieren te weiden op een ander perceel of te verplaatsen over de onverharde weg. Deze versoepeling van vervoersbeperkingen zal uiteraard als eerste gelden in de laag risico gebieden, dus de vrije compartimenten.

10.3.1.2 Vervoer naar slachthuis

Algemeen gesteld start de versoepeling met het toestaan van de afvoer van slachtdieren naar een slachthuis. Daarna volgt transport van bedrijf naar bedrijf met dien verstande dat de transporten 1 op 1 plaatsvinden. Voor slachthuizen betekent dit het dichtstbijzijnde slachthuis, eerst alleen binnen het betreffende gebied (waarbij het vervoer in gebieden met laag risico (bv. vrij compartiment) vanzelfsprekend eerder toegestaan zal worden dan in een hoog risico gebied (bv. B/T gebied). Later kan, afhankelijk van de slachtcapaciteit, een uitzondering gemaakt worden voor het vervoer van varkens via een aangewezen route naar een aangewezen slachthuis buiten het gebied.

10.3.1.3 Vervoer tussen bedrijven

Als eerste zal in de vrije compartimenten toegestaan zijn dat niet gevoelige dieren van een bedrijf met varkens naar een bedrijf mogen met varkens binnen een compartiment, of naar een bedrijf zonder varkens binnen of buiten een compartiment.

Indien vervoer tussen bedrijven van gevoelige dieren weer wordt toegestaan zal dit ook eerst tussen bedrijven in de vrije compartimenten zijn. De voertuigen waarmee deze dieren getransporteerd worden moeten vanzelfsprekend na ieder transport gereinigd en gedesinfecteerd worden op een geregistreerde wasplaats. Later zal dit uitgebreid worden tot het toestaan van transporten tussen de vrije compartimenten.

Op het einde van de afbouw wordt het verzamelverbod van de gevoelige dieren opgeheven.

10.3.2 Mest

Onderscheid dient gemaakt te worden in mest van varkens en van niet gevoelige diersoorten. Voor niet gevoelige diersoorten kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden mits controle door de AID mogelijk is. Mest afkomstig van bedrijven zonder varkens mag over de compartimentgrenzen vervoerd. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de versoepelde maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komt de registratieplicht van het vervoer en het R&O-protocol te vervallen.

10.3.2.1 Beschermings- en toezichtsgebied

De mest van bedrijven gelegen in het beschermings/toezichtsgebied, doch niet afkomstig van verdachte of besmette bedrijven, kan aangewend worden op de belendende percelen (percelen grenzend aan het bedrijf, waarbij geen vervoer over de openbare weg nodig is) onder de volgende voorwaarden:

- de volledige hoeveelheid mest is ten minste 21 dagen voor de waarschijnlijke datum van de eerste besmetting in het beschermingsgebied geproduceerd
- óf
- na klinisch onderzoek van alle dieren op het bedrijf
 - Én de volledige hoeveelheid mest is tenminste 4 dagen voor dit klinische onderzoek geproduceerd

10.3.2.2 Compartiment besmet

De mest van bedrijven in het compartiment kan 40 dagen na laatste ruiming aangewend worden op de belendende percelen (percelen grenzend aan het bedrijf, waarbij geen vervoer

over de openbare weg nodig is) of afgevoerd worden naar een centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking gelegen in het compartiment.

10.3.2.3 Compartiment vrij

Binnen het vrije compartiment is het vervoer van mest van niet gevoelige dieren en het uitrijden ervan mogelijk 40 dagen na de standstill, indien het gebied rustig blijft. Het vervoermiddel moet alvorens het bedrijf te verlaten gereinigd en ontsmet worden op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëne protocol. Bij mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het compartiment onder voorwaarden mogelijk (onthefing VWA).

10.3.3 Levende producten

De levering van levende producten (sperma) van varkens is in principe niet gecompartmenteerd. Levering is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bestemmingsadres.

Bij opheffing van het B/T-gebied mag een KI-station ook vanuit dit gebied weer leveren. Ten slotte mag ook weer op het bedrijf geleverd worden.

10.3.4 Melk

Ophalen van rauwe melk en melkmonsters binnen een compartiment en afvoer naar de dichtstbijzijnde melkfabriek cq. een centraal melkcontrolelab in of buiten het compartiment is toegestaan, ongeacht de situatie binnen het compartiment. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de versoepelde maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komt de registratieplicht (hoofdstuk 11) van het vervoer en het R&O-protocol te vervallen.

10.3.5 Diervoeders

Alleen het vervoer van voeders voor vee en pluimvee naar bedrijven met varkens is gecompartmenteerd. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komt de registerplicht en het R&O-protocol te vervallen.

10.3.6 Deconstructiemateriaal

Alleen het ophalen van deconstructiemateriaal voor bedrijven met varkens is gecompartmenteerd. Tevens gelden er extra R&O en controle maatregelen voor het ophalen van deconstructiemateriaal van bedrijven met varkens. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komen de controlemaatregelen en het R&O-protocol te vervallen.

Hoofdstuk 11

Ongevoelige diersoorten en akkerbouwbedrijven

11.1 Inleiding

11.2 Algehele standstill (72 uur)

11.2.1 Levensbedreigende situaties

11.3 Bedrijven zonder varkens

11.3.1 Maatregelen in het Beschermings en het Toezichtsgebied

11.3.1.1 Vervoer van dieren en eieren.

11.3.1.2 Levende producten

11.3.1.3 Mest

11.3.1.4 Melk

11.3.1.5 Diervoeders

11.3.1.6 Deconstructiemateriaal

11.3.2 Maatregelen in het besmette compartiment maar buiten de B en T gebieden

11.4 Bedrijven met varkens en ongevoelige dieren

11.5 Akkerbouwbedrijven

11.5.1 Akkerbouwbedrijven met gevoelige diersoorten

11.5.2 Akkerbouwbedrijven zonder gevoelige dieren

11.1 Inleiding

Ook dieren die ongevoelig zijn voor Afrikaanse varkenspest kunnen een rol spelen in de verspreiding van AVP. Net als mensen kunnen zij zelf het virus verslepen. Ook kunnen de vervoermiddelen waarin ongevoelige diersoorten worden vervoerd het virus verspreiden. De maatregelen m.b.t. ongevoelige diersoorten richten zich dan ook op deze aspecten.

Ongevoelige dieren of hun vervoermiddelen die niet in contact komen met (producten van) gevoelige dieren vormen geen risico voor de verspreiding. Het is echter voor de handhavers niet te zien of deze al dan niet in contact zijn gekomen met gevoelige dieren of producten daarvan. Daarom zullen ook voor deze categorie dieren, producten of vervoermiddelen beperkende maatregelen gelden.

Omdat we wel de risico's willen beperken maar niet meer beperkingen op willen leggen dan noodzakelijk, wordt een onderscheid gemaakt tussen dieren afkomstig van bedrijven met varkens, en van bedrijven zonder varkens.

In dit hoofdstuk worden de maatregelen besproken die, bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest, van toepassing zijn op paarden, herkauwers, pluimvee, pelsdieren en bedrijfsmatig gehouden konijnen.

11.2 Algehele standstill (72 uur)

Ten tijde van een standstill is alle vervoer van dieren, dierproducten en diervoer niet toegestaan. Dit geldt ook voor (producten van en diervoer bestemd voor) dieren die niet gevoelig zijn voor AVP en die afkomstig zijn van bedrijven zonder varkens.

Uitzonderingen hierop vormen:

Herkomstbedrijf zonder varkens

- Het vervoer van eendagskuikens van een kuikenbroederij naar een bedrijf is toegestaan onder voorwaarden:
 - aflevering aan de openbare weg;
 - PVE geleidebiljet vereist;
- Het vervoer van broed- en consumptie-eieren naar kuikenbroederijen of eiverwerkende bedrijven is toegestaan.
- Het vervoer van postduiven is toegestaan
- Het vervoer van diervoeder bestemd voor pluimvee, kalveren en pelsdieren is toegestaan onder voorwaarden:
 - levering van voeder moet rechtstreeks vanaf de (mengvoeder)fabriek plaatsvinden;
 - één op één transport;
 - R&O-protocol;

Destructiemateriaal

Destructiemateriaal mag tijdens een standstill worden opgehaald. Dit omdat het vanuit een ethisch en hygiënisch oogpunt niet wenselijk is kadavers gedurende 72 uur op een bedrijf te laten liggen. In tegenstelling tot destructiemateriaal van bedrijven met varkens is het vervoer van destructiemateriaal van bedrijven zonder varkens niet gecompartmenteerd.

11.2.1 Levensbedreigende situaties

In het geval van levensbedreigende situaties is het toegestaan (dus ook tijdens een algehele standstill) dieren over een zo kort mogelijke afstand in veiligheid te brengen. Van deze verplaatsing moet terstond melding gemaakt worden bij de AID.

In het geval van vervoer naar een (paarden)kliniek gelden er vanwege de complexiteit van het vervoer aanvullende regels. Dit mag alleen op attest van een dierenarts. Tevens dient er vooraf toestemming gevraagd te worden aan de betreffende kliniek. Ook van dit vervoer dient de AID op de hoogte te zijn. In sommige gevallen kan het voor de crisisbestrijding noodzakelijk zijn dat het dier gedurende langere tijd in de kliniek moeten verblijven.

11.3 Bedrijven zonder varkens

Personen, dieren, producten, voeders en voertuigen die geen direct of geen indirect contact hebben met varkens vormen geen gevaar voor de verspreiding van Afrikaanse varkenspest. Voor deze groepen geldt dan ook dat er uitgezonderd de standstill minder restricties zijn tijdens een uitbraak met Afrikaanse varkenspest.

Na de standstill zal Nederland worden opgedeeld in 20 deelcompartimenten. Afhankelijk van de omvang van de uitbraak zullen er een aantal deelcompartimenten zijn die besmet verklaard worden. Binnen deze besmette deelcompartimenten worden ruimings, beschermings en toezichtsgebieden ingesteld (zie hoofdstuk 7 voor uitleg gebieden) Binnen deze gebieden gelden na de standstill nog altijd strenge maatregelen. Dit zijn tenslotte de gebieden waar de uitbraak van Afrikaanse varkenspest is gevonden.

Besmette deelcompartimenten worden samen met omliggende niet besmette ("vrije") deelcompartimenten samengevoegd. Zo ontstaan er een aantal hoofdcompartimenten (ongeveer 6) in Nederland. Afhankelijk van de schaal waarop de uitbraak plaatsvindt zullen hiervan 1 of meer hoofdcompartimenten zijn die we aanmerken als "besmet".

Binnen deze besmette hoofdcompartimenten is het voor de crisisbestrijding nodig om vervoersbewegingen te beperken en te controleren. Het is voor ordehandhavers niet te zien of dieren, producten, voeders en voertuigen in direct of indirect contact zijn geweest met varkens. Daarom zijn er voor die gebieden extra maatregelen.

11.3.1 Maatregelen in het Beschermings en het Toezichtsgebied.

11.3.1.1 Vervoer van dieren en eieren.

Vervoer, al dan niet met een vervoermiddel over de openbare weg, van alle dieren is niet toegestaan. Na voltooiing van de 1^e screening in dat gebied is het mogelijk het vervoersverbod trapsgewijs af te bouwen. Zodat vervoer met toestemming is toegestaan.

Uitzonderingen op het vervoersverbod:

- Het vervoer van pelsdieren, konijnen en postduiven is toegestaan
- Het vervoer van eendagskuikens van een kuikenbroederij naar een bedrijf is toegestaan onder voorwaarden:
 - aflevering aan de openbare weg.
 - PVE geleidebiljet /eigen verklaring
- Het vervoer van broed- en consumptie-eieren naar kuikenbroederijen of eiverwerkende bedrijven is toegestaan.
- Het vervoer van slacht en legpluimvee

Indien vervoer plaatsvindt naar een bedrijf met varkens dienen de wielen en wielkasten gereinigd en ontsmet te worden bij het verlaten van het bedrijf (op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëne protocol) De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, aantal vervoerde dieren, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer. Vervoermiddelen die gebruikt zijn voor veetransport in het B en het T gebied mogen pas na uitgebreide R&O en 3 dagen stilstand buiten het B en het T gebied gebruikt worden.

11.3.1.2 Levende producten

Voor het leveren van levende producten van niet gevoelige diersoorten gelden geen beperkingen

11.3.1.3 Mest

Vervoer van mest is niet toegestaan. Na voltooiing van de 1^e screening in het toezichts en beschermingsgebied is het mogelijk het vervoersverbod trapsgewijs af te bouwen. Zodat steeds meer vervoer is toegestaan. Indien het vervoer van mest weer wordt toegestaan, dienen vervoermiddelen bij het verlaten van bedrijf gereinigd en ontsmet te worden. De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde mest, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer

Aanwending van mest.

Mest mag na 14 dagen na de laatste ruiming in dat gebied aangewend worden op de belendende percelen.

11.3.1.4 Melk

Het ophalen van melk van bedrijven zonder varkens is toegestaan en is niet gecompartmenteerd.

11.3.1.5 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders, inclusief ruwvoer afkomstig van bedrijven zonder varkens is toegestaan. De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde veevoeder, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer. Dit vervoer is niet gecompartmenteerd.

11.3.1.6 Bezoekers

Voor bezoekers van een bedrijf zonder varkens gelden geen aanvullende beperkingen

11.3.1.7 Deconstructiemateriaal

Vervoer van deconstructiemateriaal van bedrijven zonder varkens is toegestaan en niet gecompartmenteerd.

11.3.2 Maatregelen in het besmette compartiment maar buiten de B en T gebieden

Buiten het Beschermings en het Toezichtsgebied is vervoer van ongevoelige dieren, producten, voeders en voertuigen die niet direct en niet indirect met varkens in contact zijn geweest toegestaan. Hiervoor moet wel altijd een eigen verklaring afgegeven kunnen worden. Ook moet het vervoer altijd geregistreerd worden door de eigenaar, vervoerder en ontvanger. Voor bezoekers gelden geen aanvullende beperkingen.

Als vervoert wordt naar een bedrijf met varkens gelden de regels zoals die genoemd zijn in hoofdstuk 8.

Eigen verklaring

In de eigen verklaring verklaart de veehouder/eigenaar dat het dier, product, voeder of voertuig niet in direct of indirect contact is geweest met varkens. Tevens verklaart de veehouder/eigenaar dat het betreffende dier, product, voeder of voertuig niet in het Beschermings en Toezichtsgebied is geweest. Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf zonder varkens dient de vervoerder ook een eigen verklaring van het bestemmingsadres te hebben. Een voorbeeld van de eigen verklaring is te vinden in bijlage 9. Voor vervoer van pluimvee kan een PVE geleidebiljet gebruikt worden in plaats van een eigen verklaring

Registratie

Op het registratieformulier worden de volgende zaken vastgelegd;

- Datum.
- Welk(e) dier(en) of productgroepen vervoerd worden.
- Kenteken van het vervoermiddel.
- Adres van vertrek en adres van aankomst.

- Een verklaring over de verplichte reiniging.
- Handtekening van de eigenaar, vervoerder en bij aankomst ook van de ontvanger.

Een voorbeeld van een vervoersregistratieformulier is te vinden in bijlage 10.

11.3.3 Maatregelen buiten het besmette compartiment

Voor dieren, producten, voeders en voertuigen afkomstig van bedrijven zonder varkens en welke ook geen ander (indirect) contact met varkens hebben zijn de maatregelen in het vrije deel van Nederland en binnen het besmette compartiment maar buiten de B en T gebieden gelijk. Dus ook hier geldt dat vervoer van ongevoelige dieren, producten, voeders en voertuigen die niet direct en niet indirect met varkens in contact zijn geweest is toegestaan. Mits hier wel altijd een eigen verklaring afgegeven moet kunnen worden. Ook moet het vervoer altijd geregistreerd worden door de eigenaar, vervoerder en ontvanger. Voor bezoekers gelden geen aanvullende beperkingen.

Als vervoerd wordt naar een bedrijf met varkens gelden de regels zoals die genoemd zijn in hoofdstuk 8.

11.4 Gemengde bedrijven met varkens en ongevoelige dieren

Bedrijven waar naast varkens ook andere dieren gehouden worden (gemengde bedrijven), worden gelijkgesteld aan bedrijven met alleen varkens en hiervoor gelden ook de regels zoals die gesteld zijn in Hoofdstuk 8 (maatregelpakketten). Dit geldt zowel voor bedrijven met varkens waar dieren en goederen vandaan getransporteerd worden als bedrijven met varkens waar naartoe getransporteerd wordt.

Scheiding van de bedrijfsonderdelen is in de huidige situatie niet controleerbaar. Dit is een punt van aandacht en zal nader uitgewerkt moeten worden.

11.5 Akkerbouwbedrijven

11.5.1 Akkerbouwbedrijven met gevoelige diersoorten

Akkerbouwbedrijven met varkens moeten voldoen aan de regels die gesteld worden aan veebedrijven met gevoelige dieren. Aanwezige mest mag niet worden uitgereden ook al is deze niet van de varkens afkomstig. Het gehele bedrijf moet voldoen aan de bezoekersregeling. Bezoek van de dierenarts op het bedrijf is altijd toegestaan. Alle transport van en naar een bedrijf met varkens dient geregistreerd te worden door de eigenaar, de vervoerder en de ontvanger.

Buiten het B/T gebied zal de bezoekersregeling eerder opgeheven worden. Dit betekent dat bezoek zonder aanvullende voorwaarden in deze gebieden eerder mogelijk zal zijn. Zie hoofdstuk 10 voor de afbouw.

11.5.2 Akkerbouwbedrijven zonder gevoelige dieren

Akkerbouwbedrijven zonder gevoelige dieren mogen tijdens de standstill geen mest uitrijden. Pas na de standstill als geïnventariseerd is waar mest vandaan is gekomen kan mest die niet afkomstig is van risicobedrijven met toestemming van de VWA worden uitgereden.

Hoofdstuk 12: Overige houderijen

12.1 Inleiding

Het doel van dit hoofdstuk is om voor deze aparte groep bedrijven duidelijkheid te geven in de te verwachten maatregelen bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest. Overige houderijen hebben vaak meerdere diersoorten en de voor Afrikaanse varkenspest ongevoelige en gevoelige dieren zijn op deze locaties vaak moeilijk te scheiden. Daardoor is het moeilijk om verspreiding van het virus op het bedrijf tegen te gaan. Om die reden is het belangrijk de overige houderijen in de bestrijding van een besmettelijke dierziekte te zien als gewone gemengde bedrijven, waarbij dus ook dezelfde maatregelen gelden als voor gemengde bedrijven. Dit betekent dus bijvoorbeeld dat voor de paarden en pluimvee afkomstig van een kinderboerderij met varkens de maatregelen gelden voor dieren afkomstig van een bedrijf met varkens.

Daarnaast zijn kinderboerderijen altijd, overige houderijen soms ook, open voor publiek, waarbij het contact tussen mensen en dieren vaak mogelijk is. Dit levert voor de verspreiding van virus een groot risico op, en betekent dus dat bij een (dreigende) uitbraak van Afrikaanse varkenspest extra voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden.

12.2 Advies algemeen

Overige houderijen worden net als reguliere veehouderijen geadviseerd om:

- Voorraad van voer voor minimaal drie dagen in te slaan op het bedrijf
- Te voorzien in extra mogelijkheden voor stalling van dieren voor tenminste 6 weken

De voervoorraad is noodzakelijk zodat de overige houderijen, die ook varkens houden, altijd zijn voorbereid op een mogelijke standstill, waarbij voerleveranties drie dagen kunnen stilliggen. Daarnaast is het belangrijk dat een overige houderij een zodanige veebezetting en/of huisvestingsmogelijkheden heeft dat zij bij een vervoersverbod voor vee ten minste 6 weken uit de voeten kan zonder dat er welzijnsproblemen ontstaan.

Een goede hygiëne is altijd van belang, zeker op locaties met bezoekers en waar mens-dier contact mogelijk is. Bij een dreigende uitbraak van een besmettelijke dierziekte, en helemaal bij een daadwerkelijke uitbraak in Nederland, is hygiëne, het reinigen en ontsmetten, van essentieel belang.

12.2.1 Maatregelen

Zoals vermeld in de inleiding moeten overige houderijen zich houden aan de maatregelen voor gewone bedrijven zoals beschreven in hoofdstuk 7 en 8. In hoofdstuk 10.1 staan de maatregelen die gelden voor de ongevoelige dieren op die bedrijven. Daarbij zal het, zoals hierboven reeds vermeld, meestal gaan om maatregelen zoals van toepassing op gemengde bedrijven. Een overige houderij met een woongedeelte zal, net als een gewoon bedrijf, onder de bezoekersregeling vallen. Indien er een goede scheiding gemaakt kan worden tussen woongedeelte en erf gelden er geen beperkende maatregelen voor het woongedeelte. Voor een beschrijving van het scheiden van woongedeelte en erf zie bijlage 6.

12.2.2 Sluiten van overige houderijen

Zodra er een uitbraak van Afrikaanse varkenspest is zal er een standstill in heel Nederland worden afgekondigd. Vanaf dit moment zijn de overige houderijen verplicht te sluiten voor publiek. Aansluitend aan de standstill is de bezoekersregeling van kracht. Onder deze regeling zijn overige houderijen eveneens verplicht gesloten te zijn voor publiek. Pas wanneer de uitbraak onder controle is zal er versoepeling optreden van maatregelen. Als eerste zal dit gebeuren in de minst risicovolle gebieden. Zo zal het heropenen van overige

houderijen als eerste weer mogelijk zijn in de vrije compartimenten, wanneer daar de bezoekersregeling wordt versoepeld of opgeheven.
Openstellen in de B/T gebieden zal pas kunnen wanneer deze gebieden zijn opgeheven.

12.2.3 Communicatie

Normale fase

In de tijden dat er geen uitbraak is van Afrikaanse varkenspest in Nederland vindt voorbereiding op een eventuele uitbraak plaats. Evaluaties en discussies met sector en belanghebbenden, en nieuwe regelgeving uit Brussel, leiden tot beleidsontwikkeling. Dit wordt vastgelegd in het beleidsdraaiboek Afrikaanse varkenspest. Communicatie gedurende deze periode vindt plaats tussen de vertegenwoordiging van de sector overige houderijen (SKBN; De Stichting KinderBoerderijen Nederland) en de contactpersoon van het account Hobbydierhouderij van de directie VD van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hobbydierhouders@minInv.nl)

Verdenkings- en crisisfase

Ten tijde van een (dreigende) uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland is de SKBN uitgenodigd als deelnemer aan het Basisoverleg. Dit is een wederzijds informeren overleg. Voor informatieve vragen is er de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen met Het Loket, het call centrum van LNV. Tot slot is er de mogelijkheid om beleidsmatige vragen, via de sector vertegenwoordiging (SKBN), neer te leggen bij het Departementale Beleidsteam.

12.3. Hobbydieren

12.3.1 Inleiding

Het doel van dit hoofdstuk is om duidelijkheid te geven in de te verwachten maatregelen voor de dieren die om niet-commerciële redenen worden gehouden bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest. Het begrip hobbydieren omvat dieren die om zeer diverse, niet beroepsmatige, redenen gehouden worden, zoals knuffeldier, fokdier en "grasmaaier". Door de diversiteit van de houders is het moeilijk een praktisch en juridisch houdbare definitie te formuleren die aangeeft welk dier wel of niet hobbymatig wordt gehouden. Onafhankelijk van het type houder is het dier gevoelig voor Afrikaanse varkenspest of niet. Dit houdt in dat bij gevoelige dieren er bij een (dreigende) uitbraak van Afrikaanse varkenspest voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden.

12.3.2 Advies algemeen

Hobbymatige dierhouders wordt net als reguliere veehouders geadviseerd om:

- Voorraad van voer voor minimaal drie dagen in te slaan

De voervoorraad is noodzakelijk zodat de houder altijd is voorbereid op een mogelijke standstill, waarbij voerleveranties drie dagen kunnen stilliggen. Een goede hygiëne is altijd van belang. Bij een dreigende uitbraak van Afrikaanse varkenspest, en helemaal bij een daadwerkelijke uitbraak in Nederland, is hygiëne, het reinigen en ontsmetten van essentieel belang.

12.3.3 Maatregelen

Aangezien de dieren van hobbymatige houders gevoelig kunnen zijn voor Afrikaanse varkenspest dienen deze houders zich te houden aan de maatregelen voor gewone bedrijven zoals beschreven in hoofdstuk 7 en 8 en de paragraaf ongevoelige diersoorten uit dit hoofdstuk. Tot op heden is er geen uitzonderingspositie mogelijk.

12.3.4 Communicatie

Normale fase

In de tijden dat er geen uitbraak is van Afrikaanse varkenspest in Nederland vindt voorbereiding op een eventuele uitbraak plaats. Evaluaties en discussies met belangenorganisaties en andere belanghebbenden en nieuwe regelgeving uit Brussel leiden tot beleidsontwikkeling. Dit wordt vastgelegd in het beleidsdraaiboek Afrikaanse varkenspest. Communicatie gedurende deze periode vindt plaats tussen de belanghebbenden en de contactpersoon van het account Hobbydierhouderij van de directie VD van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hobbydierhouders@minInv.nl).

Verdenkings- en crisisfase

Ten tijde van een (dreigende) uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland worden de vertegenwoordigers van belangenorganisaties geïnformeerd via het Basisoverleg. LNV zoekt een vertegenwoordiger voor de hobbydierhouderij, die uit naam van de verschillende belanghebbende organisaties van de hobbydierhouderij deel kan nemen aan het Basisoverleg en middels overlegstructuren kan terugkoppelen naar deze sector. Voor informatieve vragen is er de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen met Het Loket, het callcentrum van LNV. Tot slot is er de mogelijkheid om beleidsmatige vragen, via het account Hobbydierhouderij van de directie VD, neer te leggen bij het Departementale Beleidsteam.

12.4 Natuur en wild

Inleiding

De directie natuur heeft in samenwerking met de partners van maatschappelijke organisaties een beleidskader ontwikkeld hoe om te gaan met natuurterreinen en natuurdieren bij een uitbraak van besmettelijke dierziekten. Het beleidskader zelf is niet opgenomen in de dit draaiboek, de inhoud ervan is echter wel opgenomen en ondergebracht bij de verschillende hoofdstukken van dit draaiboek.

Dit hoofdstuk gaat over hoe om te gaan met natuurterreinen indien er een AVP uitbraak plaats vindt in de omgeving van natuurterreinen, hoe om te gaan met een uitbraak in een terrein en hoe om te gaan met beschermde diersoorten.

Onderdelen van natuur en besmettelijke dierziekten worden elders in dit draaiboek behandeld of zowel in dit hoofdstuk als elders in het draaiboek. In dit hoofdstuk wordt daar dan naar verwezen.

Algemeen

De algemene beleidslijn ten aanzien van wild en andere dieren in natuurterreinen is het creëren van rust. Tijdens een eerdere crisis met een andere ziekte heeft het zo veel mogelijk isoleren en compartimenteren in een vroeg stadium goed uitgewerkt. Preventieve maatregelen krijgen de nadruk.

Overleg natuur en besmettelijke dierziekten (ON&BD)

Directie natuur heeft een overleg opgericht bestaande uit DN en een aantal maatschappelijke organisaties die nauw betrokken zijn bij natuurterreinen en/of natuurdieren. Deelnemers aan het overleg zijn: de Federatie Particulier Grondbezit, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen, Ministerie van Defensie, het Bosschap, de Stichting Zeldzame Huisdierrassen. Het ON&BD is een officieel overleg dat voor, tijdens en na uitbraken van besmettelijke dierziekten bij elkaar komt, elkaar over en weer informeert, besluiten voorbereidt en de uitvoering van besluiten coördineert. Op veel momenten zal in het ON&BD de maatvoering, de schaal en intensiteit van in te zetten maatregelen besproken worden. Tijdens crises hebben de 'niet-LNV-leden' van het ON&BD tevens de verantwoordelijkheid om door de crisisstaf genomen besluiten aan de achterban terug te koppelen. Voor de goede orde: het

ON&BD heeft geen bevoegdheid besluiten te nemen, die zijn voorbehouden aan de Minister van LNV en/of aan de Crisisstaf.

Gehanteerde definities

Natuurdieren

De volgende categorieën specificeren de brede term 'natuurdieren' nader (het gaat overigens in alle gevallen om dieren die niet voor productiedoeleinden worden ingezet, maar bijvoorbeeld voor het vegetatiebeheer en/of de instandhouding van het ecosysteem.

- niet gehouden, niet lokatiegebonden dieren: dieren waar mensen geen beschikkingsmacht over hebben, veelal ook aangeduid als wild (wilde zwijnen)
- Dierentuindieren: deze worden niet in dit hoofdstuk behandeld maar elders in dit hoofdstuk.
- Dieren die voorkomen op de IUCN rode lijst van beschermde diersoorten, of die vallen onder het CITES-verdrag
- Bijzondere landbouwhuisdierrassen, conform de FAO-lijst

Natuurterrein

Daar waar gesproken wordt over natuurterrein wordt ook bedoeld op militaire oefenterreinen aangezien die ook vaak beheerd worden zijnde een natuurterrein.

Maatregelen

Bij een uitbraak van AVP komt het ON&BD bijeen en overlegt over de mogelijke te nemen maatregelen, zoals genoemd in het overzicht in bijlage 4, kopje 'maatregelen natuur'. De besluiten zullen het karakter van een advies hebben. Het Basisoverleg betreft bij de advisering ook de gewenste maatvoering en schaal van de maatregelen.

Overzicht mogelijk te nemen maatregelen:

- Bijeenroepen Overleg Natuur en Besmettelijke Dierziekten
- Waarschuwborden bij afsluiting natuurterreinen
- Regelmatige actualisatie beleidskader
- Afsluiten voor publiek van bepaalde gebieden en bepaalde bos- en natuurterreinen
- Instellen van een jachtverbod / opschorten jacht in bepaalde gebieden (natuurterreinen en schadebejaging)
- Opschorten van (bepaalde) veldwerkzaamheden in de terreinen
- Geen excursies in de terreinen
- Weiden van vee in bepaalde gebieden opschorten
- Opschorten inscharen vee
- Instellen van buffers tussen wilde zwijngroepen
- Isoleren van wild.
- Reinigings - en ontsmettings regime toepassen voor CITES, FAO en IUCN dieren.

Het afwegingskader voor de afsluiting van natuurterreinen komt in de volgende paragraaf aan de orde.

Afwegingskader afsluiting van natuurterreinen

Risicoanalyse

Voordat LNV besluit dat bos- en natuurterreinen afgesloten worden, is het gewenst dat een risicoanalyse uitgevoerd wordt. In deze risicoanalyse moet argumentatie en weging van factoren expliciet vermeld worden. Deze analyse dient in iedere fase opnieuw gemaakt te worden. Risicoanalyse, argumentatie en weging van factoren tezamen worden hierna kortweg 'analyse' genoemd.

De analyse moet uit de volgende vier onderdelen bestaan:

- Schade
- Dierwelzijnsproblemen
- Veterinaire risico's

- Gevolgen voor de handhaving

In onderstaande tabel kunnen bovenstaande punten gescoord worden. Een overwegend negatieve score steunt een besluit tot afsluiting, bij een overwegend positieve score zou een besluit tot niet-afsluiten ondersteunen, dan wel versoepelen.

geen economische schade	-	+/-	+	wel schade bij verbod
geen welzijnsproblemen	-	+/-	+	wel welzijnsproblemen bij verbod
wel veterinair risico	-	+/-	+	geen veterinair risico bij versoepeling
handhavingproblemen	-	+/-	+	geen handhavingproblemen bij versoepeling

Status van maatregelen

- Indien op grond van een analyse het afsluiten van natuur- en bosterreinen effectief of noodzakelijk wordt bevonden, wordt aan een verplichte afsluiting de voorkeur gegeven. Het verplichten is nodig om de samenleving eenduidig en duidelijk te informeren.
- De verplichting tot afsluiten dient dan een juridische status te hebben.
- De afsluitingsmaatregelen dienen eenduidig per crisisfase te worden geformuleerd.

Praktische uitvoering

- Bij het afsluiten van terreinen dient gebruik gemaakt te worden van een voorgeschreven bebording, met daarop de reden van afsluiting, het wetsartikel waarop afsluiting berust en een informatienummer van LNV.
- De tekst van de borden en de logistiek van het aanmaken en verspreiden van borden dienen in het beleidskader opgenomen te worden (onder hst 7, communicatie).

Uitbraak in wild

Indien een eerste haard wordt aangetroffen in een wildbestand, wordt een deskundigengroep opgericht, conform de Europese AVP-richtlijn. In deze deskundigengroep nemen dierenartsen, jagers, wildbiologen, en epizoötiologen deel. In praktijk zal dit een uitbreiding van de reguliere deskundigengroep zijn.

Op hoofdlijnen verleent de deskundigengroep bijstand bij:

- Het bestuderen van de epizootiologische situatie en de afbakening van het besmette gebied. Rekening houdend met de uitkomsten van het epizootiologisch onderzoek, controles en de verspreiding van de ziekte
- Het vaststellen van passende maatregelen die in het besmette gebied moeten worden toegepast, met name het schorsen van de jacht en een verbod op het voederen van dieren.
- Opstellen AVP-uitroeingsprogramma (uitroeingsprogramma voor de uitroeiing van de ziekte, niet van het wild!) binnen 2 weken.
- het uitvoeren audits om de doeltreffendheid te controleren van de maatregelen die zijn vastgesteld om Afrikaanse varkenspest in het besmette gebied uit te roeien.

Richtsnoeren voor screening van wild

De Europese Commissie stelt monitoring van wild niet verplicht.

In dit beleidsdraaiboek gaan we er van uit dat wild alleen gemonitord zal worden indien de eerste uitbraak van AVP in het wildbestand wordt geconstateerd. Verder wordt hier niet gesproken over screening van wild. Ondanks dit kan de Minister toch besluiten de screening van wild te starten, ook in andere gevallen. Bijvoorbeeld als twijfels over het aanwezig zijn

van de dierziekte in wild en het gevaar van besmetting van andere (landbouw)huisdieren door wild moet worden uitgesloten.

Met de screening van wild moet echter terughoudend worden omgegaan. Er is immers niet voor niets in veel gevallen een jachtverbod ingesteld: het bewaren van rust in natuurterreinen zorgt voor een zeer geringe kans op besmetting van wild met een dierziekte door landbouwhuisdieren of andersom.

Vanwege het feit dat er veelal reeds een jachtverbod geldt op het moment dat besloten wordt tot de screening van wild, zijn ontheffingen van het jachtverbod nodig om de screening te kunnen uitvoeren.

Voor screening van ziekten in het wild, is afschot van dit wild vaak noodzakelijk, omdat op geen andere wijze monsters kunnen worden genomen. Van groot belang is dat dit afschot plaatsvindt BINNEN de afgegeven afschotvergunningen in het kader van het reguliere populatiebeheer aan de Wildbeheerseenheden. Anders vindt er in een jaar méér afschot plaats dan verantwoord wordt geacht.

Richtsnoeren voor de voorbereiding van de screening

Randvoorwaarde: afschot van wild vindt alleen plaats door leden van de Wildbeheerseenheden (WBE's) en in aanwezigheid van een medewerker van de VWA

- a) bepalen gebieden waar screening plaats zal vinden (aan de hand van begrenzing die door Crisisstaf wordt gehanteerd)
- b) bepalen aantallen af te schieten wild
- c) check of aantallen passen binnen de afschotvergunningen van de betreffende WBE's
- d) bepalen screeningperiode
- e) regelen ontheffingen ingesteld jachtverbod via Dienst Regelingen
- f) samen met VWA wijze van monsternamen bepalen
- g) R&O-regime bepalen
- h) samen met VWA wijze van afvoeren kadavers bepalen
- i) wijze van bloed/weefselonderzoek bepalen
- j) bepalen wie bloed/weefselmonsters neemt: VWA of jager
- k) KNJV verzoeken informatiebijeenkomst te beleggen met betrokken WBE's (aanwezig zijn hier: DN, VWA, KNJV en de WBE's)
- l) brief verzenden met opdrachtverstrekking aan WBE's
- m) Directeur Natuurbeheer zal de uitslag van de screening communiceren aan de KNJV, KNJV verzoeken dit te communiceren met WBE's

12.5 Bijzondere rassen

12.5.1 Diercategorie

Zoals beschreven in de inleiding betreft het hier:

- dieren die voorkomen op de rode lijst van beschermde diersoorten, of die vallen onder het CITES-verdrag

Aangepaste maatregelen, die in de volgende paragraaf besproken worden, zullen alleen van toepassing zijn op die dieren die als bedreigd worden aangemerkt. Bedreigde diersoorten staan vermeld op onderstaande lijsten:

- IUCN Red list, categorieën (2) Extinct in the Wild (EW); (3) Critically Endangered (CR); (4) Endangered (EN); (5) Vulnerable (VU)
- CITES soorten op bijlage A van de CITES-Verordeningen van de EU.
- FAO lijst van te beschermen landbouwhuisdieren

Een lijst met de soorten en rassen waar het nu daadwerkelijk in de Nederlandse situatie om gaat wordt momenteel opgesteld en zal in de definitieve versie van het beleidsdraaiboek

worden toegevoegd. Dieren die niet op deze lijsten voorkomen vallen onder dezelfde maatregelen die gelden voor de reguliere veehouderij.

Op dit moment lijkt het er op dat er geen varkens en varkensachtigen die gevoelig zijn voor AVP op bovengenoemde lijsten staan. Dit betekent dat indien er een uitbraak is van AVP er geen dieren een uitzonderingsstatus krijgen op basis van de bovengenoemde lijsten.

12.5.2 Maatregelen

Onder bedreigde soorten worden soorten verstaan die een bijzondere beschermingsstatus hebben omdat ze zeldzaam zijn of met uitsterven bedreigd worden. Ten aanzien van varkens voorkomend op deze lijsten heeft LNV een verantwoordelijkheid voor het beschermen en in stand houden van de soort. Deze soorten hebben dan ook een bijzondere status in de bestrijding.

Een verdere uitwerking van dit hoofdstuk zal plaatsvinden in de komende maanden waarbij meer duidelijkheid gegeven zal worden met betrekking tot:

- Betreffende diersoorten
- Betreffende maatregelen
- Betreffende voorwaarden

12.6 Dierentuindieren

12.6.1 Inleiding

Bij het indien mogelijk toepassen van afwijkende maatregelen voor dierentuinen zal voldaan moeten worden aan in ieder geval de volgende randvoorwaarden:

- Maatregelen worden pas genomen na goedkeuring door de Europese Unie.
- De locatie moet kunnen garanderen dat de dieren geïsoleerd kunnen worden.
- De locatie moet voldoen aan reinigings en ontsmettingmogelijkheden op basis van adviezen van de Nederlandse Vereniging voor Dierentuinen (NVD).
- De locatie moet voldoende preventieve maatregelen in acht nemen om altijd de insleep van dierziekten te voorkomen.

Dierentuinen die in aanmerking komen voor de uitzonderingen zoals hier beschreven zijn de dierentuinen met een vergunning op basis van het dierentuinenbesluit (gebaseerd op richtlijn 1999/22).

12.6.2 Maatregelen

Maatregelen bij een uitbraak van Afrikaanse varkenspest buiten de dierentuin

Maatregelen bij een uitbraak buiten de dierentuin, waarbij de dierentuin gelegen is in:			
Ruimingsgebied	B/T gebied	Besmet compartiment	Vrij compartiment
<ul style="list-style-type: none"> • Gevoelige dieren isoleren • Preventieve en hygiënische maatregelen op basis van de adviezen van de NVD • Sluiten voor bezoekers 	<ul style="list-style-type: none"> • Gevoelige dieren isoleren • Preventieve en hygiënische maatregelen op basis van de adviezen van de NVD • Sluiten voor publiek • Screenen 14 	<ul style="list-style-type: none"> • Gevoelige dieren isoleren • Preventieve en hygiënische maatregelen op basis van de adviezen van de NVD 	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve en hygiënische maatregelen op basis van de adviezen van de NVD

<ul style="list-style-type: none"> • Screenen 14 dagen na R&O van het laatste besmette bedrijf • Heropen na uitslag screenen* 	dagen na R&O van het laatste besmette bedrijf <ul style="list-style-type: none"> • Heropen na uitslag screenen* 		
---	--	--	--

*De methode van screenen in een dierentuinen (te onderzoeken diersoorten, aantallen dieren , etc) zal plaatsvinden op basis van een door het CIDC opgesteld protocol wat toepasbaar is in de bewuste situatie en voldoet aan de eisen van de richtlijn.

Maatregelen bij een uitbraak in een dierentuin

- Sluiten voor publiek
- Besmette dieren ruimen
- Contactdieren ruimen
- heropen na uitslag screening

12.6.3 Communicatie

Ten tijde van een (dreigende) uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland is de NVD uitgenodigd als deelnemer aan het Basisoverleg. Dit is een wederzijds informierend overleg. Voor informatieve vragen is er de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen met Het Loket, het call centrum van LNV. Tot slot is er de mogelijkheid om beleidsmatige vragen, via de sectorvertegenwoordiging, neer te leggen bij het Departementale Beleidsteam.

12.7 Laboratoria met gevoelige diersoorten

12.7.1 Inleiding

Ook in laboratoria kunnen varkens gehouden worden. Strikt genomen vallen deze varkenshouderijen onder dezelfde regels als gewone houderijen. Daar laboratoria in de regel een strikte hygiënestatus en hygiënebewaking kennen is het besmettingsrisico kleiner dan in de reguliere houderij. In sommige gevallen vertegenwoordigen de dieren een hoge waarde met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek en zijn soms niet vervangbaar. Deze redenen kunnen aanleiding zijn om voor laboratoria op een andere manier invulling te geven aan de regelgeving.

12.7.2 Beleidsinstrumenten voor laboratoria

Onder leiding van De Nederlandse Vereniging voor Proefdierkunde (NVP) kunnen de laboratoria een sectorbreed hygiëneprotocol opstellen en deze al voor er sprake is van een uitbraak door de VWA laten goedkeuren

Bij een besmetting in een laboratorium kan op advies van een VWA-specialistenteam besloten worden of, en zo ja welke, dieren er geruimd zullen worden. Indien de epidemiologische eenheden zodanig zijn dat kruisbesmetting onmogelijk is en afdelingen als twee aparte bedrijven kunnen worden beschouwd, dan is het mogelijk dat niet alle gevoelige dieren worden geruimd.

Indien een laboratorium in een gebied ligt waar preventieve ruiming zal plaatsvinden dan zal op basis van advies van de Deskundigengroep besloten worden of er voor het laboratorium afwijkende maatregelen getroffen kunnen worden

Indien een laboratorium het “bedrijfsgedeelte” (met varkens) goed scheidt van de overige gedeelten op de locatie, dan zullen er door de bezoekersregeling geen onnodige problemen ontstaan.

Ook voor laboratoria kunnen vervoersverboden gelden en kan het welzijn van hun dieren in het geding komen. Daarom geldt ook voor laboratoria het advies voor noodvoorziening van stalling voor tenminste 6 weken

Logistieke relaties die ook op agrarische bedrijven komen vallen onder het normale regime.

Voor ongevoelige dieren die niet in hetzelfde gedeelte als gevoelige dieren worden gehouden hoeven geen extra maatregelen te worden getroffen. De bezoekersregeling hoort ervoor te zorgen dat deze dieren geen extra risico met zich mee brengen. Daarentegen moet met ongevoelige dieren die in hetzelfde gedeelte gehouden worden als de gevoelige dieren een zelfde systeem van hygiëne in acht worden genomen als voor bezoekers. In beide gevallen is het risico de indirecte verspreiding van het virus.

12.8 Uitbraak in een slachthuis, grensinspectiepost of vervoermiddel

Wanneer een geval van Afrikaanse varkenspest ontdekt wordt in een slachthuis, in een grensinspectiepost of in een vervoermiddel, dan zal geen B/T gebied om de gevonden besmetting ingesteld worden. De oorsprong van de besmetting is namelijk niet de huidige lokatie van het dier, maar het bedrijf waarvan het dier oorspronkelijk van afkomstig is.

Hoofdstuk 13: Volksgezondheid

13.1 Risico's voor de mens

13.2 Psychosociale problemen

13.2.1 Inleiding

13.2.2 Taak reguliere hulpverleningsinstanties

13.2.3 LNV: Communicatie en afstemming

13.1 Risico's voor de mens

Afrikaanse varkenspest is een ziekte waar alleen varkens en varkensachtige gevoelig voor zijn. Er zijn geen gevallen bekend dat het virus bij mensen ziekte verschijnselen veroorzaakt. Noch dat mensen ziekte verschijnselen ontwikkelen na het consumeren van geïnfecteerde producten van dierlijke oorsprong. Het gaat her dus niet om een zoonose. Er is daarom geen direct risico voor de volksgezondheid.

Bij de bestrijding worden middelen gebruikt die direct of indirect schadelijk voor de fysieke en/of psychische gezondheid kunnen zijn. Hierbij is te denken aan ondeskundig gebruik van dodings apparatuur of desinfectiemiddelen. Daarnaast kan het doden van dieren psychosociale klachten ten gevolg hebben. Het is daarom raadzaam klachten serieus te nemen en om tijdig professionele hulp te zoeken als problemen zich voordoen.

13.2 Sociaal emotionele gevolgen

13.2.1 Inleiding

Het ministerie van LNV richt zich bij het bestrijden van een dierziekte-crisis op de veterinaire-technische aspecten. De impact van de getroffen maatregelen reikt verder: levensomstandigheden van agrarische gezinnen (man-vrouw-kinderen) en hobbydierhouders worden ingrijpend getroffen. Beide groepen kunnen dientengevolge in sociaal emotionele problemen raken, die in sommige gevallen zodanig verergeren dat psychosociale hulp noodzakelijk is.

Reacties van mensen en de mogelijke problemen die ontstaan zijn afhankelijk van de fase van de crisis, de bedrijfssituatie, persoonskenmerken en de wijze waarop men het beleeft en de problemen uit.

Voor sociaal-emotionele problemen is begeleiding nodig. Deze wordt vooral informeel en op vrijwillige basis geboden door familie, vrienden, burens, pastoor/dominee, vrijwilligers van organisaties als de THD-A (Telefonische hulpdienst voor agrariërs) en de ZOB (Zorg om Boer en tuinder).

Voor psychosociale problemen is deze vorm van begeleiding niet altijd genoeg en is specifieke hulp nodig. In Nederland wordt deze gegeven door de tweedelijnszorg. Deze tweede lijn bestaat uit psychologen, psychiaters en psychotherapeuten (bijvoorbeeld van het RIAGG – Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg).

Gedurende de verschillende fases van de crisis is behoefte aan informatie, empathie, erkenning, ruimte om het verhaal kwijt te kunnen, een luisterend oor, acute hulp, adviezen (financieel, economisch) en duidelijkheid. Zeer kenmerkend is de verwevenheid tussen sociaal economische vragen/problemen en sociaal emotionele vragen/problemen.

13.2.2 Taak reguliere hulpverleningsinstanties

LNV onderkent dat een dierziektecrisis een grote impact op het dagelijks leven heeft en dat dit tot sociaal emotionele en psychosociale problemen kan leiden. De verantwoordelijkheid voor psychosociale zorg ligt echter bij de reguliere hulpverleningsinstanties.

13.2.3 LNV: Communicatie en afstemming

Aangezien de verantwoordelijkheid voor de psychosociale zorg bij de reguliere hulpverleningsinstanties ligt is het belangrijk dat problemen duidelijk richting het ministerie van LNV gecommuniceerd worden.

Onder andere hiertoe is het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is opgenomen in het basisoverleg, ten einde signalen te kunnen doorgeven over de psychosociale problematiek.

Het trechtermodel zoals beschreven in het handboek communicatie (zie voor de verwijzing hoofdstuk 4) geldt ook voor hulpverleningsinstanties, zowel regulier (huisarts, Algemeen maatschappelijk werk, pastoraal werkers, RIAGG's) als agrarisch (ZOB, THD-A, pastoraal werkers van landbouworganisaties). Zij worden in het trechtermodel opgenomen, waardoor ze goed geïnformeerd worden.

In de communicatie van LNV worden aan agrariërs en hobbydierhouders de telefoonnummers doorgegeven van de telefonische hulpdienst voor Agrariërs (THD-A) en de ZOB.

Binnen het RCC kan een contactpersoon aangesteld worden die verantwoordelijk is voor de afstemming met de Regionaal Geneeskundig Functionaris op het gebied van psychosociale zorg.

In haar contacten stimuleert LNV reguliere hulpverlening om psycho-educatie te verlenen. Psycho-educatie geeft mensen (onder andere uit de directe kring rond agrariërs en hobbydierhouders) inzicht in:

1. wat ze wel/niet kunnen doen tijdens de verschillende fasen van de crisis.
2. signalen die aangeven dat er meer hulp nodig is dan een luisterend oor nodig is.
3. hulpverleningsinstanties, zodat men weet waar men moet zijn met vragen.

Mensen uit de directe kring zijn: familie, vrienden, burens, collega's, leraren van (basis)scholen, geloofsgenoten.

Hoofdstuk 14: Vector

Het virus dat Afrikaanse varkenspest veroorzaakt kan zich gemakkelijk direct van dier op dier of indirect via besmette producten en materialen verspreiden. Dieren die ziek worden scheiden veel virus deeltjes uit via alle excretieproducten. Deze deeltjes zijn resistent tegen invloeden van buiten af en blijven lang infectieus.

Naast dit "dier op dier" mechanisme heeft het AVP-virus nog een bijzondere manier van overdracht. In de gebieden waar het virus voorkomt samen met zachte teken van het Ornithodoros type kan het virus deze teken gebruiken als vector. Het virus is in staat om zich schuil te houden en zich te vermeerderen in de darm van de teek. Als de teek dan een varken bijt om daar bloed van te zuigen zal het varken geïnfecteerd raken met het AVP-virus.

Het virus kan dit alleen met teken van het Ornithodoros type. Het is niet duidelijk of alle Ornithodoros soorten als vector kunnen dienen. Wel is bekend dat sommige soorten duidelijk beter geschikt zijn dan anderen.

In Nederland komt alleen Ornithodoros maritimus sporadisch voor. Dit is een teek die gevonden wordt op grote zeevogels. Deze teek is gastheer specifiek en zal zich niet op varkens voeden. De overige in Nederland voorkomende tekensorten (Ixodes en Dermacentor) zijn niet in staat om als vector voor het AVP-virus te fungeren.

De introductie van Ornithodoros in Nederland is in de huidige situatie zeer onwaarschijnlijk. Het oorspronkelijke leefgebied kenmerkt zich als droog en warm. Aangezien Nederland periodes van lage temperaturen kent is het voor de teek vrijwel onmogelijk zich in Nederland te vestigen.

De introductie van Dermacentor in Nederland wijst evenwel op een zekere dynamiek met betrekking tot verspreidingsgebieden. Deze teek kwam tot voor kort niet in Nederland voor maar wordt nu vaker waargenomen. Dit heeft waarschijnlijk met veranderende klimatologische omstandigheden te maken. LNV zorgt er daarom voor op de hoogte te blijven van verschuivingen van tekensorten in Nederland.

Aangezien teken zich schuil houden op het lichaam van dieren is het mogelijk dat er via diertransport teken meekomen naar Nederland. Daar het alleen is toegestaan om varkens te importeren uit landen die vrij zijn van AVP is de kans op insleep van besmette teken klein. Daarnaast is het waarschijnlijk dat gedomesticeerde varkens die geïnfecteerd zijn met AVP klinische verschijnselen vertonen en dus opvallen bij een controle. Varkensachtigen zoals wrattenzwijnen vertonen geen of weinig klinische verschijnselen als ze lijden aan AVP of besmette teken bij zich dragen. Ook deze dieren mogen niet geïmporteerd worden uit landen waar AVP voorkomt.

Concluderend

Voor de huidige situatie leveren teken als risico van insleep van AVP in Nederland een verwaarloosbaar kleine bijdrage. Voor het risico van verspreiding spelen teken in het geheel geen rol. In het beleidsdraaiboek zal daarom slechts in algemene zin aandacht worden besteed aan de maatregelen voortvloeiend uit een verspreiding van het virus door teken.

Bijlagen

1. Afkortingen en definities
2. Implementatietabel
3. Samenstelling diverse overlegstructuren
4. Beleidsinstrumenten tabel
5. Compartimentering
6. Scheiding woongedeelte-bedrijfs gedeelte
7. Afbouwtabel
8. Voorbeelden attest/
9. Eigen verklaring herkomstbedrijf
10. Protocol vervoersregistratie vervoermiddel
11. Varkensdichtheid in Nederland

Bijlage 1: Afkortingen en definities

AID

Algemene Inspectie Dienst

Basisoverleg

Dit is het wederzijdse informierend overleg over de bestrijding van de uitbraak in crisistijd. Het basisoverleg is geen besluitvormend overleg, maar heeft als doel inzicht te krijgen in de consequenties van maatregelen, het uitleggen van maatregelen en het creëren van draagvlak voor maatregelen. Aan het basisoverleg kunnen in beginsel de organisaties deelnemen die betrokken zijn bij of de effecten ondervinden van maatregelen die worden genomen in het kader van de bestrijding. In principe is het basisoverleg niet toegankelijk voor individuele bedrijven.

B/T-gebied:

Beschermings- en toezichtsgebied

CIDC-Lelystad

Centraal Instituut voor Dierziekte Controle Lelystad, nationaal referentielaboratorium.

CVO:

Chief Veterinary Officer

DCC-LNV

Departementaal coördinatie centrum van LNV

DBT

Departementaal beleidsteam

Diercontactbedrijven

Bedrijven die in de hoog risico periode dieren hebben ontvangen van of geleverd aan het besmette bedrijf.

DG

Directeur generaal

EU

Europese Unie

GD

Gezondheidsdienst voor Dieren

GWWD

Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren

HBD

Regeling inzake hygiëne voorschriften besmettelijke dierziekten

Deze regeling beoogt het risico op de verspreiding van dierziekten door middel van vervoermiddelen te voorkomen. Na iedere lossing van een veewagen moet de wagen gereinigd en ontsmet worden. Op deze manier kunnen zich alleen schone lege veewagens op de openbare weg bevinden.

KNMvD

Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde

Levende producten

Sperma, eicellen en embryo's

LNV:

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

AVP

Afrikaanse varkenspest

Afrikaanse varkenspestgevoelige diersoorten:

Varkens, wilde zwijnen en varkensachtige dieren (wrattenzwijn (*Phacochoerus aethiopicus*), het penseelzwijn (*Potamochoerus porcus*) en mogelijk het reuzenzwijn (*Hylochoerus meinertzhageni*))

VIC

VWA Incident- en Crisiscentrum

Overleg Natuur en Dierziekten

Communicatie met betrokken natuur organisaties onder leiding van Directie Natuur.

Pelsdieren

Wat betreft de bestrijding van besmettelijke dierziekten behoren pelsdieren tot een aparte categorie dieren en vallen zij dus niet onder vee of pluimvee (GWWD artikel 15.1).

OIE

Office International des Epizooties. Wereld organisatie voor diergezondheid.

PVE

Produktschappen voor vee en eieren.

Hoog risico periode

De periode waarin een besmetting met Afrikaanse varkenspest aanwezig kan zijn op een bedrijf/bij een dier voordat deze opgemerkt wordt (vergelijk incubatietijd).

RBD

Regeling bedrijfscontrole dierziekten

Deze regeling geeft de mogelijkheid om met een bepaalde frequentie veebedrijven te onderzoeken op bepaalde dierziekten. Op deze manier kunnen deze besmettelijke dierziekten in een vroeg stadium worden ontdekt. Op dit ogenblik gebeurt dit voor varkenspest en blaasjesziekte bij varkensbedrijven

RBT

Regionaal beleidsteam

RCC-LNV

Regionaal coördinatie centrum van LNV

RCC-VWA

Regionaal crisis centrum van de VWA

RVL

Regeling vervoersbeperkingen varkens

Met Regeling Varkensleveringen wordt het aantal en het type contacten dat professionele varkenshouderijen met andere varkensbedrijven mogen hebben beperkt en gestructureerd. Op deze wijze wordt het risico van de verspreiding en insleep van besmettelijke dierzieken beperkt.

Regeling bijeenbrengen van dieren

Regeling betreffende het bijeenbrengen van dieren (GWWD)

R&O

Reiniging en ontsmetting. Het schoonmaken en vervolgens ontsmetten van vervoermiddelen, gebouwen of materiaal.

SCoFCAH

Standing Committee of Food Chain and Animal Health

SG

Secretaris generaal

VWA

Voedsel en Waren Autoriteit

Bijlage 2: Implementatietabel

Richtlijn 2001/89	Nationale regelgeving
Artikel 3, eerste lid	Artikel 15, 19 en 100 Gwwd, artikel 2 Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's
Artikel 4, eerste lid, tweede lid, onderdeel a en i	Artikel 20, 104, eerste lid, en 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 4, tweede lid, onderdeel b	Artikel 17, eerste lid, onderdeel a, artikel 22, eerste lid, onderdeel a en b, en 29 Gwwd
Artikel 4, tweede lid, onderdeel c	Artikel 17, tweede lid, artikel 29 Gwwd
Artikel 4, tweede lid, onderdeel d en e	Artikel 17, tweede lid, 25, eerste lid, Gwwd
Artikel 4, tweede lid, onderdeel f	Artikel 17, eerste lid, onderdeel c, artikel 25, tweede en derde lid, en 26 Gwwd
Artikel 4, tweede lid, onderdeel g	Artikel 17, tweede lid, Gwwd,
Artikel 4, tweede lid, onderdeel h	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h en 25, eerste en tweede lid, en 26 Gwwd
Artikel 4, derde lid, onderdeel b	Artikel 30 Gwwd
Artikel 4, tweede lid onder c tot en met h	Nader uitgewerkt in: het Besluit vervoer van en naar besmette of van besmetting verdachte gebouwen en terreinen, titel 5, hoofdstuk 2 en 3 van de Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's
Artikel 5, eerste lid, onderdeel a	Artikel 22, eerste lid, onderdeel f, Gwwd
Artikel 5, eerste lid, onderdeel b, h en i	Artikel 20, 104, eerste lid, artikel 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 5, eerste lid, onderdeel c, d, e en f	Artikel 22, eerste lid, onderdeel g, Gwwd
Artikel 5, eerste lid, onderdeel g	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, Gwwd
Artikel 7, eerste en tweede lid	Besluit verdachte dieren juncto artikel 17, 22, 25, 26 en 29 Gwwd (zie artikel 4 en 5 richtlijn)
Artikel 7, tweede lid, tweede alinea	Artikel 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 8	Artikel 20 en 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 9, eerste en tweede lid	Artikel 30, tweede lid, Gwwd
Artikel 9, vierde lid	Artikel 22, eerste lid, onderdeel c en d, artikel 31 Gwwd
Artikel 10, eerste lid, onderdeel a, en artikel 11, eerste lid, onderdeel a	Artikel 20, 104 eerste lid, 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 10 eerste lid, onderdeel b en d, en artikel 11, eerste lid, onderdeel b en d	Artikel 30, tweede en vierde lid, Gwwd
Artikel 10, eerste lid, onderdeel c, en artikel 11, eerste lid, onderdeel c	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, en artikel 30, eerste lid, Gwwd
Artikel 10, eerste lid, onderdeel e, en artikel 11, eerste lid, onderdeel e	Artikel 19 en 100 Gwwd
Artikel 10, eerste lid, onderdeel f, en artikel 11, eerste lid onderdeel f	Artikel 22, eerste lid, onderdeel i, en 30 Gwwd

Artikel 10, eerste lid, onderdeel g, en artikel 11, eerste lid onderdeel g	Artikel 22, eerste lid, onderdeel j, en 30 Gwwd
Artikel 10, eerste lid, onderdeel h, en artikel 11, eerste lid onderdeel h	Artikel 25, tweede en derde lid, en 26 Gwwd
Artikel 10, tweede en derde lid, en artikel 11, tweede en derde lid	Artikel 107 Gwwd
Artikel 12	Artikel 23, eerste lid, Gwwd
Artikel 13	Artikel 17, tweede lid, en artikel 30 Gwwd
Artikel 14, eerste lid, tweede lid, onderdeel d en e	Artikel 20, 104, eerste lid, en 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 14, tweede lid, onderdeel a	Artikel 22, eerste lid, onderdeel f, Gwwd
Artikel 14, tweede lid, onderdeel b	Artikel 22, eerste lid, onderdeel g, Gwwd
Artikel 14, tweede lid, onderdeel c	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, Gwwd
Artikel 15, eerste lid, tweede lid, onderdeel b, 1° en 6°, onderdeel c en d	Artikel 20, 104 eerste lid, en 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 2°	Artikel 22, eerste lid, onderdeel b, artikel 17, tweede lid, Gwwd, artikel 79 Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 3°	Artikel 29, 30, eerste lid, Gwwd
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 4°	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, Gwwd
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 5°	Artikel 17, eerste lid, onderdeel c, Gwwd
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 7°	Artikel 17, eerste lid, onderdeel b, Gwwd
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 8°	Artikel 30, eerste lid, Gwwd
Artikel 17, eerste lid, onderdeel a en b, 1°	Artikel 20, 104 eerste lid, en 114, tweede lid, Gwwd
Artikel 17, eerste lid, onderdeel b, 2°	Artikel 22 Gwwd
Artikel 17, eerste lid, onderdeel c	Artikel 17, tweede lid Gwwd.
Artikel 19	Artikel 2 en 3 Besluit gebruik sera en entstoffen

Bijlage 3: Samenstelling diverse overlegstructuren

Basisoverleg

Directie Voorlichting
Directie Juridische Zaken
Directie Natuur
Directie Landbouw
Algemene Inspectie Dienst (AID)
Voedsel en Waren Autoriteit (VWA),
Land en Tuinbouworganisatie (LTO),
Produktschappen voor Vee, Vlees en Eieren (PVE)
Produktschap Zuivel (PZ)
Produktschap Diervoeder (PD)
Nepluvi
Anivei
Nederlandse Organisatie Pluimveehouders (NOP)
Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV),
Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV),
Werkgroep Professionele Schapenhouderij (WPS),
Nederlandse Organisatie Geitenhouders (NOG)
Nederlandse Bond voor Handel in Vee (NBHV),
Transport en Logistiek Nederland (TLN),
Groep Nederlandse Veemarkten,
Veepro,
Bond van Waaghouders,
Nederlandse Veeverbeterings Organisatie,
Cumela,
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi),
Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV),
Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO),
Rendac,
Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD),
Centraal Instituut voor Dierziekten (CIDC),
Gezondheidsdienst voor Dieren (GD),
Inter Provinciaal Overleg (IPO),
Ministerie van VWS
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG),
Dierenbescherming,
Nederlandse Vereniging voor Dierentuinen (NVD),
Stichting Kinderboerderijen (SKBN),
Consumentenbond,
Nederlandse Belangenvereniging voor Hobbydierhouders (NBvH)

Overleg Natuur en Dierziekten

Natuur Monumenten
De Landschappen
Staats Bosbeheer
Bosschap
Federatie Particulier Grondbezit
Unie van Bosgroepen
Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging
Ministerie van Defensie

Betrokken LNV directies

Directie Voorlichting (DV)

Bureau Bestuursraad

Directie Juridische zaken (JZ)

Directie Landbouw (DL)

Directie Natuur (DN)

Directie Industrie en Handel (I&H)

Directie Platteland (DP)

Directie Financieel en Economische Zaken (FEZ)

Directie Internationale zaken (IZ)

Directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid (VD)

Directie Regionale Zaken

Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)

Algemene Inspectie Dienst (AID)

Dienst Regelingen

Bijlage 4: Beleidsinstrumenten

In de volgende tabel zijn de beleidsinstrumenten aangegeven die per scenario ingezet kunnen worden. In hoofdstuk 6 staat de inhoudelijke beschrijving van de verschillende beleidsinstrumenten. Deze tabel is slechts een checklist om te kijken welk instrument op welk moment ingezet kan of moet worden.

SCENARIO'S

- A) Geen uitbraak van Afrikaanse varkenspest (niet opgenomen in de tabel, zie tekst hoofdstuk 6)
- B) Uitbraak Afrikaanse varkenspest buiten de EU, géén relevante handelspartner
- C) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest binnen de EU óf relevante handelspartner, beschermings- en/of toezichtsgebied niet grensoverschrijdend
- D) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest binnen de EU; beschermings- en of toezichtsgebied grensoverschrijdend
- E) Ernstige verdenking zonder reeds een uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland
- F) Eerste uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Nederland (wel/niet voortvloeiend uit een ernstige verdenking)
- G) Nieuwe uitbraken van Afrikaanse varkenspest in Nederland
- H) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest in wild
- I) Uitbraak van Afrikaanse varkenspest in dierentuin (niet opgenomen in deze tabel, zie hoofdstuk 10)
- J) Explosieve toename van nieuwe uitbraken buiten compartiment met besmette haard in Nederland

MAATREGELEN

X = Maatregel

A = Advies

O = Optionele maatregel

V = Voorbereiden op te nemen maatregel

INSTRUMENT		B	C	D	E	F	G	H	J
Import/Export									
	Uitvoering van de ingestelde Europese maatregelen Richtlijn en Beschikkingen		X	X	X	X	X		X
	Import verbod vanuit het land van uitbraak	O	O	O					
	Export verbod van vee, levende producten en dierlijke producten		O	X	V	X	X		X
	Blokkade van geïmporteerd vlees		X	X					
	100 % bestemmingscontrole		X	X					
	Blokken bedrijven met geïmporteerde dieren		X	X					
	Overleg met betreffende lidstaat			X					
Interne Communicatie									
	Informeren van betrokken LNV directies		X	X	X	X		X	
	Bijeenroepen van crisisstaf		O	X	X	X		X	
	Informeren EC en SCOFCAH		X	X	X	X	X	X	X
	Informeren andere departementen en lokale overheden		X	X	X	X	X	O	X
Informeren en adviseren									
	Informeren en adviseren van bedrijfsleven	X	X					X	
	Bijeenroepen van basisoverleg		O	X	X	X	X		X
	Informeren en adviseren van reizigers	X	X	X					
	Informeren en adviseren dierentuinen (NB. voor aanvullende maatregelen zie Hoofdstuk 10.4)		O	X	X	X	X		X
	Informeren en adviseren van kinderboerderijen , dierentuinen en hobbydierhouders/burgers	O	O	X	X	X	X	X	X
	Advies tav manifestaties waarbij besmettingsgevaar aanwezig is		A	A	A	A	A		A
Advies aan veehouderijbedrijven									
	Voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.		A	A	A	A	A		A
	Ophokadvies								
	Noodvoorziening voor stalling van de dieren voor ten minste 6 weken.		A	A	A	A	A		A
	Noodvoorzieningen t.b.v. mestopslag.		A	A	A	A	A		A
	Terughoudend zijn met (vaste) mest uitrijden		A	A	A	X	X		X
	Opschorten inscharen van vee, waarbij dieren afkomstig van verschillende bedrijven samengebracht worden		A	A	A	X	X		X
	Bedrijfshygiëne in acht nemen		A	A	A	A	A		A
	Rantsoeneren voer					A	A		A
Reinigen en ontsmetten									
	R&O van de veewagens komende uit de lidstaat/land van uitbraak		X	X					
	R&O van alle vervoermiddelen van varkens na lossing		O	X	X				
	R&O uitwendig van de vervoermiddelen van melk en veevoerders		O	X	X	X	X		X
Diversen									
	Verbod op seizoensgebonden activiteiten		O	O	O	O	O		O
	Evenementen- en verzamelverbod van varkens (markten, verkopen en shows)		O	X	X	X	X		X
	Ophokgebod voor dieren met een uitloop buiten								
	Bezoekersregistratie invoeren			O	O	X	X	O	X
	Instellen fokverbod voor varkens in het B/T gebied				V	O	O		O
Monitoring									
	Klinische inspectie op bedrijven met varkens (telefonisch of dierenartsbezoek)		O	X	X	X	X	O	X
	Meldingsplicht klinische verschijnselen van een aangifteplichtige dierziekte	X	X	X	X	X	X	X	X
Ruimen									
	Ruimen van besmet bedrijf				X	X	X		X
	Preventief ruimen van de varkens op de bedrijven waar varkens zijn geïmporteerd vanuit een bedrijf gelegen in het B/T gebied van land/lidstaat van uitbraak		X	X					
	Preventief ruimen van de varkens van het ernstig verdachte bedrijf				X				X
	Preventief ruimen van de diercontactbedrijven				O	X	X		X
	Preventief ruimen van X km rond besmet bedrijf/buffer gebied					X	X		X
	Leegslachten besmet compartiment/buffergebied					O	O		O

INSTRUMENT		B	C	D	E	F	G	H	J
Instellen gebieden									
	Instellen van een beschermings- en/of toezichtsgebied aansluitend op het ingesteld gebied in de lidstaat van uitbraak			X					
	Instellen van een 3 km vervoersverbodgebied				X	X			
	Instellen van een 10 km vervoersverbodgebied				X	X			
	Instellen van een standstil in heel Nederland gedurende 72 uur				V/X	X			O
	De compartimentering activeren				V	X	X		X
	Instellen van een 1 km ruimingsgebied rond het besmet bedrijf				V	X	X		X
	Instellen van een 3 km beschermingsgebied rond het besmet bedrijf					X	X		X
	Instellen van een 10 km toezichtsgebied rond het besmet bedrijf					X	X		X
	Vervoersverboden			X	X	X	O	X	X
Maatregelen natuur									
	Informeren via Overleg Natuur en Besmettelijke Dierziekten		O	X	X			X	
	Afsluiten voor publiek van bepaalde gebieden en bepaalde bos- en natuurterreinen		A	A	V	O	O	X	O
	Instellen van een jachtverbod in bepaalde gebieden				A	O	O	O	O
	Informeren van het publiek					X	X	X	X
	Monitoren van wildbestanden					O	O	X	O
	Ruimen van geïnfecteerd wild							O	O
	Opschorten van (bepaalde) veldwerkzaamheden in de terreinen		A	A	A	O	O	O	O
	Geen excursies in de terreinen				A	O	O	O	O
	Weiden van vee in bepaalde gebieden opschorten				A	O	O	O	O
	Instellen van buffers tussen grazers				A	A	A	A	A
	Isoleren van wild en grote grazers				A	O	O	O	O
	Reinigings - en ontsmettings regime toepassen				A	O	O	O	O
Defensie									
	R&O-regime voor militaire troepen en materieel afkomstig uit land met Afrikaanse varkenspest-besmetting.		A	A					
	Advies militaire oefeningen en –verplaatsingen in militaire terreinen op te schorten.				A	A	A	A	A
Welzijn									
	Instellen van een regeling voor de opkoop van dieren op basis van dierwelzijnseisen						O		O
	Toestaan van vervoer van hoogdrachtige dieren					O	O		O
	Toestaan van vervoer van pas geworpen dieren en nakomelingen					O	O		O
	Toestaan van 1 op 1 transporten van boerderij naar boerderij					O	O		O
	Instellen van een slachtregeling in het toezichtsgebied					O	O		O
Vector									
	Vector opsporen				A	X	X	X	X
	Ophokken van dieren met een buitenuitloop					X	X	X	X

Bijlage 5: Compartimentering

Beschrijving van de deel-compartimenten:

Compartiment 1

1. Vanaf het Eierlandse Gat de provinciegrens van Friesland volgend (via de waddeneilanden Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog) in noordelijke richting overgaand in de Provinciegrens van Groningen (via de waddeneilanden Rottumerplaat en Rottumeroog) tot de Westereems.
2. Vanaf de Westereems het water volgend in zuidelijke richting overgaand in de Waddenzee, overgaand in de Eems, overgaand in de Dollard, tot aan de landgrens Nederland en Duitsland.
3. De Landgrens volgend in zuidelijke richting tot aan de A7, bij afslag 49 Nieuwerschans.
4. De A7 volgens in westelijke richting tot aan het Knooppunt Europaplein N28/N7.
5. De N28/N7 volgend westelijke richting overgaand in de A7 tot aan de N7.
6. De N7 volgend in noordwestelijke richting tot aan de A7.
7. De A7 volgend in westelijke richting tot aan het Knooppunt Zurich.
8. Vanaf het Knooppunt Zurich de waddenzee volgend in westelijke richting tot aan het Eierlandse Gat.

Compartiment 2

1. Vanaf het Eierlandse Gat de provinciegrens van Noord-Holland via het IJsselmeer volgend, overgaand in het Markermeer, overgaand in het IJ-meer, overgaand in het IJ, overgaand in het Noordzee Kanaal, overgaand in het Noordzeebuitenkanaal tot aan de Buitenhaven van IJmuiden
2. Vanaf de Buitenhaven in IJmuiden de kustlijn volgend in Noordelijke richting langs de westkust van Noorderhaaks en de westkust van Texel tot aan de Eierlandse Gat.

Compartiment 3

1. Vanaf Knooppunt Zurich (Friesland) de A7 volgend in oostelijke richting overgaand in de N7 bij Sneek, overgaand in de A7 tot aan de kruising van de A7 met de A32, Knooppunt Heerenveen.
2. De A32 volgend in Zuidoostelijke richting overgaand in de A28 tot aan Afslag 21 Ommen.
3. Vanaf Afslag 21 Ommen de rivier de Overijsselse Vecht volgend in noordelijke richting tot aan de rivier het Zwarte Water.
4. De rivier het Zwarte Water volgend in zuidelijke richting tot aan het Zwolle-IJssel Kanaal.
5. Het Zwolle-IJssel Kanaal volgend in zuidwestelijke richting tot aan de rivier de IJssel.
6. De rivier de IJssel volgend in Westnoordelijke richting tot aan het Ketelmeer.
7. Het Ketelmeer volgend in westelijke richting overgaand in het IJsselmeer
8. Vanaf het IJsselmeer de provinciegrens van Flevoland volgend in noordelijke richting overgaand in de Provinciegrens van Friesland tot aan het Knooppunt Zurich (Friesland) de A7.

Compartiment 4

1. Vanaf Knooppunt Heerenveen de A7 volgend in noordoostelijke richting tot aan de kruising van de A7 met de A28, Knooppunt Julianaplein.
2. De A28 volgend in zuidelijke richting overgaand in de N48 tot aan de rivier de Vecht.
3. De rivier de Vecht volgend in westelijke richting tot aan de Afslag 21 Ommen van de A28
4. Vanaf Afslag 21 Ommen de A28 volgend in noordelijke richting overgaand in de A32 het Knooppunt Heerenveen van de A7.

Compartiment 5

1. Vanaf Knooppunt Julianaplein de N28/N7 volgend in oostelijke richting tot aan de kruising van de N28/N7 met de A7, Knooppunt Europaplein.
2. De A7 volgend in oostelijke richting tot aan de landgrens met Duitsland (Bij afslag 49 Nieuwerschans)
3. De landgrens van Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier de Vecht.
4. De rivier de Vecht volgend in westelijke richting tot aan de N48.
5. De N48 volgend in noordelijke richting overgaand in de A28 tot aan het Knooppunt Julianaplein de N28/N7.

Compartiment 6

1. Vanaf de Ketelbrug, ter hoogte van afslag 12 Swifterbant het Ketelmeer volgend in oostelijke richting overgaand in het Vossemeer, overgaand in Drontermeer, overgaand in het Veluwemeer, overgaand in het Wolderwijd, overgaand in het Nuldernauw, overgaand in het Nijkerkernauw, overgaand in het Eemmeer, overgaand in het Gooimeer, overgaand in het IJ-meer, overgaand in het Markermeer, tot aan de Ketelbrug ter hoogte van afslag 12 Swifterbant.

Compartiment 7

1. Vanaf de kruising van de A27 met het Eemmeer, het Eemmeer volgend in oostelijke richting overgaand in de Nijkerkernauw, overgaand in de Nuldernauw, overgaand in de Wolderwijd, overgaand in het Veluwemeer, overgaand in het Drontermeer overgaand in het Vossemeer tot aan de rivier de IJssel
2. De rivier de IJssel volgend in zuidelijke richting tot aan de Kruising A1 met de rivier de IJssel bij Deventer (vlakbij de afslag 23 Deventer)
3. De A1 volgend in westelijke richting tot aan de kruising van de A1 met de A27, bij Knooppunt Eemnes.
4. De A27 volgend in noordelijke richting tot aan de kruising van de A27 met het Eemmeer.

Compartment 8

1. Vanaf de kruising van de rivier IJssel en het Zwolle-IJssel Kanaal, het Zwolle-IJssel Kanaal volgend in noordelijke richting tot aan de rivier het Zwarte Water.
2. De rivier het Zwarte Water volgend in noordelijke richting tot aan de rivier Overijsselse Vecht.
3. De rivier de Overijsselse Vecht volgend in oostelijke richting overgaand in de Vecht tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland.
4. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de A1 (De Lutte)
5. De A1 volgend in oostelijke richting tot aan de Kruising A1 met de rivier de IJssel bij Deventer (vlakbij de afslag 23 Deventer)
6. De rivier de IJssel volgend in noordelijke richting tot aan de kruising de rivier de IJssel en het Zwolle-IJssel Kanaal.

Compartment 9

1. Vanaf de Buitenhaven bij IJmuiden de Noorderbuitenkanaal volgend in oostelijke richting overgaand in de Noordzeekanaal, overgaand in het IJ, overgaand in het IJ-meer, overgaand in het Gooimeer tot aan de kruising van het Gooimeer met de A27 (ter hoogte van de plaats Huizen)
2. De A27 volgend in zuidelijke richting tot aan de kruising van de A27 met de A12, Knooppunt Lunetten.
3. Vanaf A12 de weg volgend in westelijke richting tot aan de Benoordenhoutseweg.
4. De Benoordenhoutseweg volgend in noordelijke richting tot aan de Van Alkemadeaan.
5. De Van Alkemadeaan volgend in westelijke richting overgaand in de Zwolsestraat tot aan de Kust van Scheveningen.
6. Vanaf de Kust van Scheveningen de kustlijn volgend in Noordelijke richting tot aan de Buitenhaven in IJmuiden.

Compartment 10

1. Vanaf de kruising van de A27 en de A1 (Knooppunt Eemnes), de A1 volgend in oostelijke richting tot aan de Kruising A1 met de rivier de IJssel bij Deventer (vlakbij de afslag 23 Deventer)
2. De rivier de IJssel volgend in zuidelijke richting tot aan de kruising van de rivier de IJssel en de rivier de Rijn.
3. De rivier de Rijn volgend in westelijke richting overgaand in de rivier de Nederrijn tot aan het Amsterdam Rijn Kanaal.
4. Het Amsterdam Rijn Kanaal volgend in noordwestelijke richting tot aan de Afslag 29 Houten van de A27.
5. Vanaf Afslag 29 Houten de A27 volgend in noordelijke richting tot aan de A1 Knooppunt Eemnes.

Compartment 11

1. Vanaf de Kruising van de A1 met de rivier de IJssel (Deventer), de A1 volgend in oostelijke richting overgaand in de A35/A1 (Knooppunt Azelo) overgaand in de A1 (Knooppunt Buren) tot aan de grens met Duitsland ter hoogte van de plaats De Lutte.
2. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting overgaand in westelijke richting tot aan de rivier de Rijn (ter hoogte van de plaats Spijk)
3. De rivier de Rijn volgend in westelijke richting, overgaand in het Bijlands Kanaal, overgaand in het Pannerdens Kanaal overgaand in de rivier de Nederrijn, overgaand in de rivier de IJssel tot aan de kruising van de rivier de IJssel met de A1 (Deventer)

Compartment 12

1. Vanaf de kust van Scheveningen de Zwolsestraat volgend in Oostelijke richting overgaand in de Van Alkemadeaan tot aan de Benoordenhoutseweg.
2. De Benoordenhoutseweg volgend in Zuidelijke richting tot aan de A12.
3. De A12 volgend in Oostelijke richting tot aan de kruising van de A12 met de A27, Knooppunt Lunetten.
4. De A27 volgend in Zuidelijke richting tot aan de kruising A27 met de A2 bij Knooppunt Everdingen.
5. De A2 volgend in zuidelijke richting tot aan de kruising van de A2 met de rivier de Maas.
6. De rivier de Maas volgend in westelijke richting overgaand in de Bergsche Maas overgaand in de rivier de Amer de tot aan de A16.
7. De A16 volgend in noordelijke richting tot aan de Drechtunnel.
8. Vanaf de Drechtunnel de rivier de Oude Maas volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Noord.
9. De rivier de Noord volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Nieuwe Maas.
10. De rivier de Nieuwe Maas volgend in Westelijke richting overgaand in de Nieuwe Waterweg tot aan de Kust van Hoek van Holland.
11. Van de Kust van Hoek van Holland de kustlijn volgend in Noordelijke richting tot aan de Kust van Scheveningen.

Compartment 13

1. Vanaf de kruising van Afslag 29 Houten van de A27 en het Amsterdam-Rijn Kanaal, het Amsterdam-Rijn Kanaal volgend in zuidoostelijke richting tot aan de rivier Nederrijn.
2. De rivier de Nederrijn volgend in oostelijke richting overgaand in de rivier de Rijn overgaand in het Pannerdens Kanaal overgaand in Bijlands Kanaal tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland.
3. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de Zwartweg (N843) Mijsbeek.
4. De Zwartweg (N843) volgend in zuidelijke richting tot aan de Rijksweg (N271)
5. De Rijksweg (N271) volgend in noordelijke richting tot aan de Witteweg.
6. De Witteweg volgend in zuidelijke richting tot aan het Mookerplas.
7. Het Mookerplas volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Maas.
8. De rivier de Maas volgend in westelijke richting tot aan de A2.
9. De A2 volgend in noordelijke richting tot aan Knooppunt Everdingen.
10. Vanaf Knooppunt Everdingen de A27 volgend in noordelijke richting tot aan afslag 29 Houten van de A27.

Compartment 14

1. Vanaf Hoek van Holland de rivier de Nieuwe Waterweg volgend in oostelijke richting, overgaand in de rivier de Scheur, overgaand in de rivier de Nieuwe Maas tot aan de rivier de Noord.
2. De Noord volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier de Oude Maas.
3. De rivier de Oude Maas volgend zuidwestelijke richting tot aan de Drechtunnel.
4. Vanaf de Drechtunnel de A16 volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier het Hollandsch Diep

5. De rivier het Hollandsch Diep volgend in westelijke richting overgaand in de rivier de Krammer tot aan het Schelde-Rijn Kanaal
6. Het Schelde-Rijn Kanaal volgend in zuidelijke richting tot aan de Zeelandweg West (N257) (Slaakdam)
7. De Zeelandweg West (N257) volgend in westelijke richting tot aan de Krabbenbeek (Water)
8. De Krabbenbeek (water) volgend in westelijke richting overgaand in de rivier de Mastgat overgaand in de rivier de Keeten, overgaand in de Oosterschelde, overgaand in de Westgast tot aan de Noordzee.
9. Vanaf de Noordzee, de kustlijn volgend in noordelijke richting van Schouwen Duiveland, Goeree Overflakkee en Voorne Putten tot aan de kust van Hoek van Holland (de Nieuwe Waterweg)

Compartment 15

(Zuid 7, zijn de Eilanden Walcheren, Noord en Zuid Beveland en Zeeuws Vlaanderen inclusief de Delta Expo)

1. Vanaf de kust van Westkapelle de kustlijn van Walcheren volgend via de Delta Expo, tot aan de Roompot.
2. De Roompot volgend in oostelijke richting overgaand in de Oosterschelde tot aan de Schelde-Rijnkanaal.
3. De Schelde-Rijnkanaal volgend in zuidelijke richting aan de Landgrens van Nederland met België.
4. De Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de kust van Westkapelle.

Compartment 16

1. Vanaf de Moerdijk Brug de rivier de Amer volgend in oostelijke richting overgaand in de Bergsche Maas tot aan de Sluisweg (Waalwijk)
2. De Sluisweg (Waalwijk) volgend in zuidelijke richting tot aan de Biesbosweg.
3. De Biesbosweg volgend in westelijke richting overgaand in de Midden Brabantweg (N261), overgaand in de A261, overgaand in de Midden Brabantweg, overgaand in de Ringbaan West (Tilburg), overgaand in de Blaakweg (N283), overgaand in de Turnhoutsebaan (N283) overgaand in de Poppelseweg (N283) tot aan de Landsgrens van Nederland met België.
4. De Landsgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan het Schelde-Rijn Kanaal
5. Het Schelde-Rijn Kanaal volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Krammer.
6. De rivier de Krammer volgend in oostnoordelijke richting overgaand in het Volkerak, overgaand in het Hollandsch Diep tot aan de kruising van het Hollandsch Diep met de A16, de Moerdijkbrug.

Compartment 17

1. Vanaf de kruising van de Sluisweg (Waalwijk) en de rivier de Bergsche Maas, de rivier de Bergsche Maas volgend in oostelijke richting overgaand in de Maas tot aan de A2 (ter hoogte van Knooppunt Empel.)
2. De A2 volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier de Zuid-Willemsvaart (Afslag 21 Veghel van de A2)
3. De rivier de Zuid-Willemsvaart volgend in oostzuidelijke richting tot aan de A67 (Afslag 35 Someren van de A67)
4. De A67 volgend in westelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met België.
5. De Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de Poppelseweg (N283)
6. De Poppelseweg (N283) volgend in noordelijke richting overgaand in de Turnhoutsebaan (N283) overgaand in de Blaakweg (N283) overgaand in de Ringbaan West (Tilburg) overgaand in de Midden Brabantweg, overgaand in de A261, overgaand in de Midden Brabantweg (N261) overgaand in de Biesbosweg (Waalwijk) tot aan de Sluisweg.
7. De Sluisweg volgend in noordelijke richting tot aan de brug over de rivier de Bergsche Maas.

Compartment 18

1. Vanaf de kruising van de A2 met de rivier de Maas ter hoogte van Den Bosch, de rivier de Maas volgend oostelijke richting tot aan de Mookerplas.
2. De Mookerplas volgend in oostelijke richting tot aan de Witteweg.
3. De Witteweg volgend in noordoostelijke richting tot aan de N271.
4. De N271 volgend in zuidoostelijke richting tot aan Zwarteweg (N843)
5. De Zwarteweg (N843) volgend in noordelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland
6. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de A67 (ter hoogte van de plaats Herungerberg)
7. De A67 volgend in westelijke richting tot aan de kruising van de A67 met de rivier de Zuid-Willemsvaart (Afslag 35 Someren van de A67)
8. De rivier de Zuid-Willemsvaart volgend in westnoordelijke richting tot aan de A2 (Afslag 21 Veghel van de A2)
9. De A2 volgend in noordelijke richting tot aan de kruising van de A2 met de rivier de Maas.

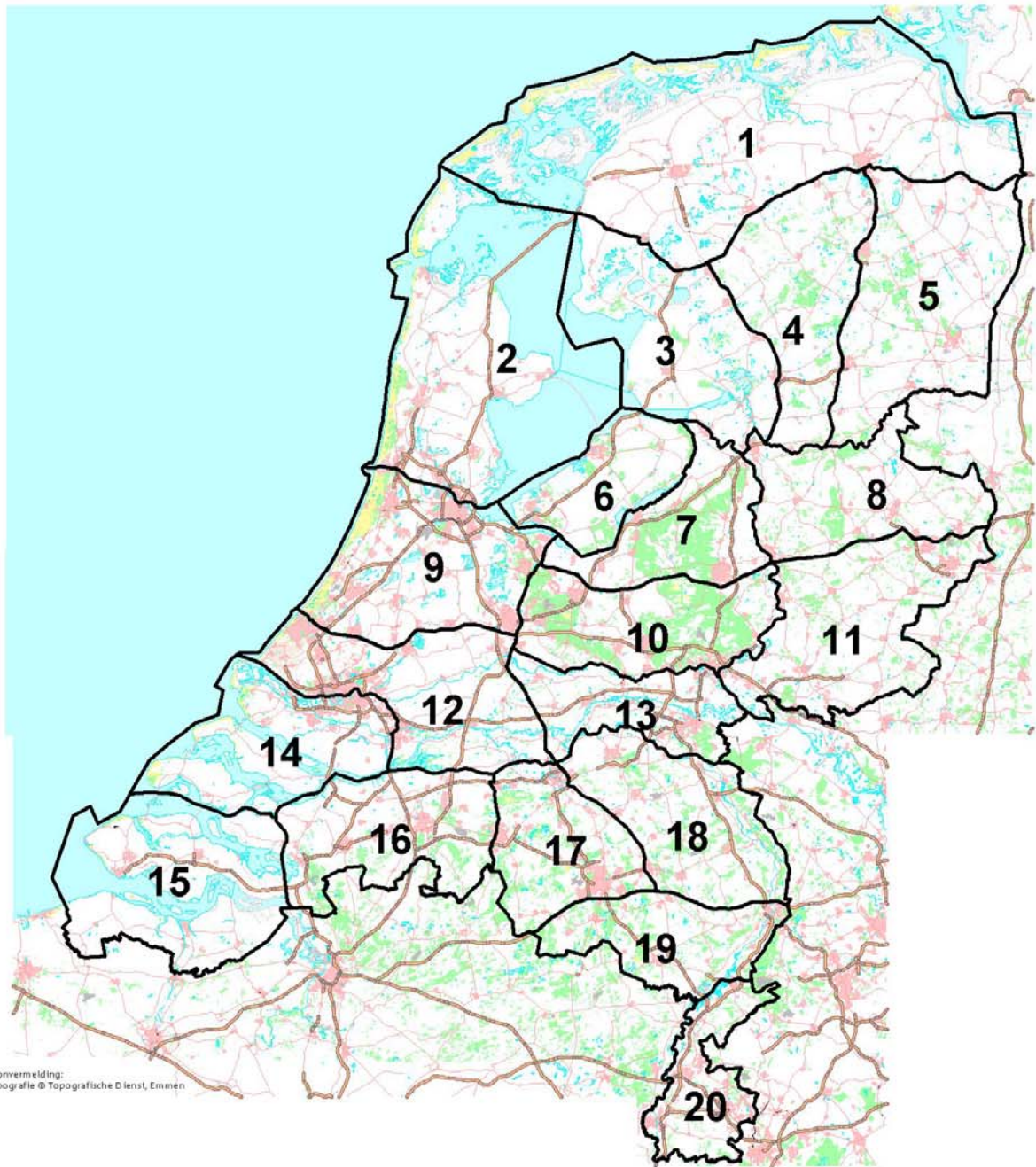
Compartment 19

1. Vanaf de Kruising van de Landgrens van België met Nederland en de A67 de A67 volgend in noordoostelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland ter hoogte van de plaats Herungerberg.
2. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de N68 (bij de plaats Asenray)
3. De N68 volgend in westelijke richting tot aan de Sint Wirosingel (Roermond)
4. De Sint Wirosingel volgend in noordelijke richting tot aan de N280.
5. De N280 volgend in westelijke richting tot aan de kruising van de N280 met de rivier de Maas.
6. De rivier de Maas volgend in zuidelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met België.
7. De Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de Kruising van de Landgrens van Nederland met België met de A67

Compartment 20

1. Vanaf de kruising van de Landgrens van Nederland met België en de rivier de Maas, de rivier de Maas volgend in noordoostelijke richting tot de kruising van de rivier de Maas met de N280, Knooppunt Haelen.
2. De N280 volgend in oostelijke richting tot aan de Sint Wirosingel (Roermond)
3. De Sint Wirosingel (Roermond) volgend in zuidelijke richting tot aan de N68.
4. De N68 volgend oostelijke richting tot aan de landgrens Nederland en Duitsland (Bij de plaats Asenray)
5. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot de Landgrens van Nederland met België bij de plaats Vaals, Drielandenpunt.
6. Vanaf het drielandenpunt bij Vaals de Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de rivier de Maas.

Compartimenteringskaart 28 november 2003

Bronvermelding:
topografie © Topografische Dienst, Emmen

 Compartimentbegrenzing

1 Compartimentnummer

0 10 20 30 40 50 60 Kilometers

Uitgegeven door: voedsel en waren autoriteit

kaartvervaardiging door:

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

T:\GEBRUIKERS\RVV\Algemeen\compartimenten.apr

Bijlage 6: Scheiden van woongedeelte/ bedrijfs gedeelte

WOONGEDEELTE/BEDRIJFSGEDEELTE

De scheiding van woongedeelte en bedrijfs gedeelte vormt het uitgangspunt voor de toepassing van de bezoekersregeling.

Het schone weg/vuile weg principe zal moeten zijn doorgevoerd voordat sprake kan zijn van een scheiding.

De belangrijkste criteria zijn in dat opzicht:

- 1) Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om van de dierverblijven met varkens zonder omkleden en wassen naar het bedrijfsdeel zonder dieren te gaan (woning, winkel).
- 2) Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om zonder omkleden en wassen in contact te komen met varkens (bezoekers en medewerkers).
- 3) Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om gereedschappen en/of materialen te verplaatsen tussen de dierverblijven met varkens en het bedrijfsdeel zonder dieren (woning, winkel), zonder reiniging en desinfectie van deze gereedschappen en/of materialen.
- 4) De loop- en transportlijnen in het 'schone weg' bedrijfsdeel (met varkens) en in het 'vuile weg' bedrijfsdeel (woning, winkel) mogen elkaar niet kruisen.

Het invullen van een dergelijke fysieke scheiding kan al permanent aanwezig zijn op een bedrijf (hygiënesluizen), dan wel in potentie aanwezig zijn en tijdelijk doorgevoerd worden tijdens de Afrikaanse varkenspestepidemie

Bijlage 7: Afbouw tabel

In deze bijlage is een ontwerp tabel opgenomen. Het doel van deze tabel is een handvat te bieden om tijdens de crisis de beslissing te nemen bepaalde maatregelen op te heffen of te versoepelen. Daarbij worden maatregelen beoordeeld op een aantal criteria. Op regelmatige tijden moeten de maatregelen getoetst worden aan de criteria, om zo de afbouw tijdig in te zetten. Deze toetsing moet per gebied plaatsvinden. De volgende gebieden worden daarbij onderscheiden:

Beschermingsgebied
Toezichtsgebied
Compartiment besmet
Compartiment vrij

De criteria waaraan de maatregelen getoetst worden zijn worden hier opgesomd. Deze toetsing is pas mogelijk ten tijde van de crisis aangezien het een groot verschil maakt op welk tijdstip in de crisis je een bepaalde maatregel toetst. De verschillende criteria zullen verschillend wegen. Indien het een EU verplichting betreft zal uiteraard pas opgeheven of versoepeld kunnen worden wanneer de EU dit toelaat. Wat betreft de andere criteria zal het risico op verspreiding het zwaarst wegende criterium zijn bij het nemen van de beslissing

EU VERPLICHTING

Is dit een maatregel op basis van EU verplichting?

X = EU verplichting

RISICO

Is er zonder deze maatregel een groot risico op de verspreiding van het virus?

+ = groot risico, - = klein risico

UITVOERBAARHEID

Is de maatregel uitvoerbaar?

+ = goed uitvoerbaar, - = moeilijk uitvoerbaar

ECONOMISCHE GEVOLGEN

Hoe groot zijn de economische gevolgen van de maatregel?

+ = groot, - = klein

HINDER

Hoe groot is de hinder veroorzaakt door de maatregel?

+ = veel hinder, - = weinig hinder

HANDHAAFBAARHEID

Is deze maatregel goed te handhaven?

+ = goed te handhaven, - = moeilijk te handhaven

FRAUDE BESTENDIGHEID

Is de maatregel fraude bestendig?

+ = ja, - = nee

... - gebied	EU	risico	uitvoeren	economis	hinder	handhave	fraude	Opmerkingen
Vervoer								
Niet gevoelige dieren binnen gebied								
Niet gevoelige dieren uit gebied								
Niet gevoelige dieren het gebied in								
varkens naar slachthuis								
Varkens buiten gebied naar slachthuis in gebied								
Varkens naar locatie zonder Varkens binnen gebied								
Varkens naar locatie met Varkens binnen gebied								
Varkens uit het gebied								
Vervoersmiddelen voor vee binnen gebied								
Vervoersmiddelen voor vee uit het gebied								
Vervoermiddelen voor vee het gebied in								
Verzamelverbod								
Verzamelen van niet gevoelige dieren								
Verzamelen van Varkens								
Levende producten								
Leveren van sperma aan de openbare weg								
Fokverbod								
Mest								
Vervoer van mest binnen het gebied voor opslag of behandeling								
Vervoer van mest uit het gebied voor opslag of behandeling								
Aanwenden van mest op percelen grenzend aan huiskavel								
Aanwenden van mest op andere percelen, binnen het gebied								
Aanwenden van mest op percelen buiten het gebied								
Melk								
Registratie en R&O								
Voorwaarden aan melk vervoersmiddelen (RMO's)								
Diervoeder								
Vervoer van diervoeder vanaf een bedrijf met Varkens								
Registratie en R&O								
Bezoekersregeling								
Registratie en R&O								
Bezoek bedrijfsgedeelte van bedrijf met Varkens								
Destructie								
Registratie en R&O								
Routeplanning								
Natuur								
Afsluiten natuurgebieden								
Jacht verbod								
Dierentuinen								
Sluiten voor publiek								
Afschermen gevoelige dieren (varkens en varkensachtige dieren)								
R&O								

<i>Kinderboerderijen</i>								
Sluiten voor publiek								
R&O								

Bijlage 8: Voorbeeld attest

VOORBEELD ATTEST DIERENARTS VOOR VERVOER VAN PAARDEN NAAR KLINIEK IN LEVENSBEDREIGENDE SITUATIE.

(Plaats)

(Datum)

Hierbij verklaart:

(naam dierenarts)

(naam praktijk)

(plaats)

dat het als volgt geïdentificeerde dier:

(identificatie)

eigendom van:

(naam eigenaar)

(adres eigenaar)

(UBN indien van toepassing)

in levensbedreigende situatie verkeert.

Ik heb contact opgenomen met:

(naam kliniek)

(naam dierenarts kliniek)

en verklaar dat deze toestemming heeft gegeven dit dier op de kliniek te ontvangen en het dier gedurende een nader door de VWA aan te geven periode op de kliniek te huisvesten.

Het dier zal vervoerd worden met:

(kenteken)

De te rijden route is gemeld aan/gefaxed naar de Algemene Inspectie Dienst van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

(naam)

(handtekening)

(stempel praktijk)

Bijlage 9: Eigen verklaring herkomstbedrijf

VOORBEELD EIGEN VERKLARING HERKOMSTBEDRIJF

(in te vullen door eigenaar van het dier, productgroep of vervoermiddel)

(datum, plaats)

Hierbij verklaart:

(naam)

(adres)

(UBN indien van toepassing)

dat het dier:

(identificatie)

afkomstig is van een locatie waar in de afgelopen 40 dagen géén varkens aanwezig zijn geweest.

(naam)

(handtekening)

VOORBEELD EIGEN VERKLARING BESTEMMINGSBEDRIJF

(in te vullen door eigenaar van bestemmingsadres)

(datum, plaats)

Hierbij verklaart:

(naam)

(adres)

(UBN indien van toepassing)

dat op ondergenoemd adres in de afgelopen 40 dagen géén varkens aanwezig zijn geweest:

(adres van bestemming)

(naam)

(handtekening)

VOORBEELD EIGEN VERKLARING VOOR HET VERZAMELEN VAN DIEREN

(in te vullen door eigenaar dier)

(datum, plaats)

Hierbij verklaart:

(naam)

(adres)

(UBN indien van toepassing)

dat het dier:

(identificatie)

de afgelopen 14 dagen niet in een beschermings- of toezichtsgebied is geweest.

(naam)

(handtekening)

Bijlage 10: Protocol vervoersregistratie vervoermiddel

EIGENAAR:

KENTEKEN VERVOERMIDDEL: - -

Hierbij verklaart de eigenaar van bovengenoemd vervoermiddel dat dit vervoermiddel uitsluitend voor transport van (invullen voor welke diersoort of productgroep dit vervoermiddel gebruikt wordt) gebruikt is, en zodanig herkenbaar is.

Datum	Vervoer		Gereinigd	Naam en Handtekening
	Van (adres en UBN)	Naar (adres en UBN)	Plaats/datum/tijd	

Bijlage 11: Varkensdichtheid in Nederland

Risicogebieden varkenspest

